
**Diagnoza sytuacji społecznej,
gospodarczej, przestrzennej
i klimatyczno-środowiskowej
Miasta Lubań**

Spis treści

WSTĘP	6
WYMIAR SPOŁECZNY	8
DEMOGRAFIA	8
STAN LUDNOŚCI.....	8
GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	10
EKONOMICZNE GRUPY WIEKU	10
PRZYROST NATURALNY	15
PROCESY MIGRACYJNE	17
EDUKACJA.....	20
PRZEDSZKOLA	21
EDUKACJA PODSTAWOWA.....	22
WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI BRUTTO	25
EGZAMIN ÓSMOKLASISTY	26
POWIATOWE CENTRUM EDUKACYJNE W LUBANIU.....	28
PLACÓWKI OŚWIATOWE ZARZĄDZANE PRZEZ POWIAT	28
DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA WSPARCIA DZIENNEGO	33
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE	34
PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB I RODZIN Z PROBLEMEM UZALEŻNIENIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W LUBANIU	34
MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W LUBANIU NA 2025 ROK	34
MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W LUBANIU NA LATA 2024-2030.....	35
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	35

OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT TRZECH	36
OCHRONA ZDROWIA	38
POGOTOWIE RATUNKOWE	42
GOSPODARKA MIESZKANIOWA	43
WIELOLETNI PROGRAM GOSPODAROWANIA MIESZKANIOWYM ZASOBEM GMINY MIEJSKIEJ LUBAŃ NA LATA 2022-2030.....	43
MIESZKALNICTWO W MIEŚCIE LUBAŃ	44
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	48
STRAŻ POŻARNA	49
POLICJA.....	52
STRAŻ MIEJSKA	56
KULTURA, REKREACJA I SPORT.....	58
MIEJSKA I POWIATOWA BIBLIOTEKA PUBLICZNA	58
MIEJSKI DOM KULTURY.....	60
MUZEUM REGIONALNE.....	62
OBIEKTY I KLUBY SPORTOWE.....	65
ZABYTKI.....	72
SZLAKI TURYSTYCZNE.....	78
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	78
ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	79
WYBORY SAMORZĄDOWE.....	81
ANALIZA SWOT W WYMIARZE SPOŁECZNYM	83
WYMIAR GOSPODARCZY	87
FINANSE.....	87
DOCHODY	87

WYDATKI BUDŻETOWE	90
WYNIK FINANSOWY BUDŻETU	95
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I POTENCJAŁ GOSPODARCZY	96
PODMIOTY GOSPODARCZE.....	97
TERENY INWESTYCYJNE	99
SPOŁECZNA INICJATYWA MIESZKANIOWA.....	100
MIASTA PARTNERSKIE	101
RYNEK PRACY.....	101
OSOBY PRACUJĄCE	101
OSOBY BEZROBOTNE	103
POWIATOWY URZĄD PRACY W LUBANIU	106
ANALIZA SWOT W WYMIARZE GOSPODARCZYM	106
WYMIAR PRZESTRZENNY.....	109
PRZESTRZEŃ	109
POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE	109
ŁAD PRZESTRZENNY.....	111
STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	112
INFRASTRUKTURA DROGOWA I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	113
DROGI I INWESTYCJE DROGOWE.....	114
KOLEJ	119
TRANSPORT PUBLICZNY	120
STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA	120
INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA	121
INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA.....	123
INFRASTRUKTURA GAZOWA.....	126

INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA	127
INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA	127
ANALIZA SWOT W WYMIARZE PRZESTRZENNYM	128
WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY	131
POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	131
KLIMAT.....	131
ŚRODOWISKO NATURALNE	132
WALORY PRZYRODNICZE	132
GLEBY	133
BUDOWA GEOLOGICZNA.....	134
SUROWCE MINERALNE I GEOTURYSTYKA.....	135
JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD	135
SZATA ROŚLINNA I LASY	138
ZWIERZĘTA	139
EDUKACJA EKOLOGICZNA	140
FORMY OCHRONY PRZYRODY.....	140
KORYTARZE EKOLOGICZNE	142
GOSPODARKA ODPADAMI	142
JAKOŚĆ POWIETRZA I PROGRAM CZYSTE POWIETRZE	146
ANALIZA SWOT W WYMIARZE KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWYM	151

WSTĘP

Powodzenie skutecznej polityki rozwoju lokalnego wymaga dogłębnego rozpoznania i zrozumienia uwarunkowań, jakie kształtują funkcjonowanie jednostki terytorialnej. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej stanowi kluczowy element planowania strategicznego i operacyjnego. Umożliwia ona nie tylko identyfikację zasobów, potencjałów i barier rozwojowych, ale także pozwala trafnie określić potrzeby społeczności lokalnej oraz kierunki interwencji w kontekście zmieniających się realiów społeczno-ekonomicznych i wyzwań cywilizacyjnych.

Niniejsze opracowanie obejmuje wieloaspektową analizę Miasta Lubań – ośrodka miejskiego o istotnym znaczeniu lokalnym, posiadającego złożoną strukturę społeczną i gospodarczą oraz interesujące uwarunkowania przestrzenno-środowiskowe.

W opracowaniu wykorzystano dane pochodzące głównie z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), a także z dostępnych raportów i dokumentów lokalnych. W poszczególnych rozdziałach przyjęto zasadę doboru źródeł w zależności od dostępności i aktualności informacji, z uwzględnieniem możliwie najbardziej reprezentatywnych danych dla omawianych zagadnień.

W szczególności przedmiotem analizy są zagadnienia związane z demografią, rynkiem pracy, przedsiębiorczością, infrastrukturą techniczną i społeczną, edukacją, kulturą, ochroną zdrowia, a także z szeroko pojętym łańcem przestrzennym i stanem środowiska naturalnego. Zebrane informacje zostały usystematyzowane w układzie tematycznym, umożliwiającym identyfikację zarówno pozytywnych zjawisk, jak i obszarów problemowych. Ważnym elementem dokumentu jest także analiza SWOT, która systematyzuje wnioski płynące z poszczególnych części diagnozy i stanowi fundament do dalszych prac planistycznych.

Diagnoza została sporządzona z uwzględnieniem kontekstu lokalnego i regionalnego, przy jednoczesnym odniesieniu do tendencji krajowych oraz kierunków rozwoju wynikających z dokumentów strategicznych na poziomie województwa i państwa. Dzięki temu możliwe jest nie tylko uchwycenie specyfiki Miasta Lubań, ale także określenie jego miejsca i roli w szerszym systemie społeczno-gospodarczym.

Celem diagnozy jest dostarczenie rzetelnej wiedzy wspierającej podejmowanie decyzji przez władze samorządowe, instytucje publiczne, organizacje społeczne i mieszkańców. Ma ona również za zadanie wskazać kierunki, w których Miasto Lubań może się rozwijać w sposób zrównoważony, odpowiadając na aktualne potrzeby społeczności lokalnej oraz wykorzystując szanse płynące z dostępnych zasobów i możliwości zewnętrznych.

WYMIAR SPOŁECZNY

DEMOGRAFIA

Analiza sytuacji demograficznej stanowi jeden z podstawowych elementów diagnozy społecznej jednostki samorządu terytorialnego. Dane demograficzne pozwalają ocenić wielkość i strukturę populacji, jej zmiany w czasie, a także zjawiska takie jak przyrost naturalny, migracje czy starzenie się społeczeństwa. W przypadku Miasta Lubań obserwacja trendów demograficznych ma kluczowe znaczenie dla planowania lokalnych strategii – zwłaszcza w obszarach edukacji, usług społecznych, rynku pracy czy mieszkalnictwa.

STAN LUDNOŚCI

Liczba mieszkańców Miasta Lubań na koniec 2024 roku wynosiła ogółem 19 257 osób, w tym 9 057 mężczyzn oraz 10 200 kobiet. W związku z powyższym, współczynnik feminizacji (relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn pomnożona przez 100) wynosił 113. Jest to wynik tożsamy z latami 2020-2021, natomiast wyższy niż w roku: 2019, 2022-2023, gdzie wynosił 112. Zgodnie z *Raportem o stanie Miasta Lubań za 2024 rok* liczba osób zameldowanych na pobyt stały wynosiła 18 233 osoby, na pobyt czasowy 400 osób, natomiast liczba osób wymeldowanych – 622 osoby.

Tabela przedstawia stan ludności w Mieście Lubań w latach 2019-2024.

Tabela 1 Stan ludności w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	20 965	20 167	19 964	19 756	19 545	19 257
mężczyźni	9 907	9 485	9 366	9 299	9 203	9 057
kobiety	11 058	10 682	10 598	10 457	10 342	10 200
współczynnik feminizacji	112	113	113	112	112	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 21.07.2025 r.)

Liczba ludności w Mieście Lubań systematycznie spada, co należy uznać za zjawisko negatywne. Utrzymujący się ubytek demograficzny wskazuje na potrzebę wdrożenia

działań mających na celu zarówno zatrzymanie obecnych mieszkańców, jak i zachęcenie nowych do osiedlania się.

Dla porównania kolejna tabela przedstawia stan ludności w Mieście Lubań zestawiony z sytuacją w powiecie lubańskim, województwie dolnośląskim i całym kraju na przełomie lat 2019-2024.

Tabela 2 Stan ludności w Mieście Lubań w latach 2019-2024 w porównaniu z powiatem, województwem i krajem

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	20 965	20 167	19 964	19 756	19 545	19 257
powiat lubański	54 254	52 944	52 372	51 886	51 410	50 909
województwo dolnośląskie	2 900 163	2 908 378	2 897 737	2 888 033	2 879 271	2 868 242
Polska	38 382 576	38 088 564	37 907 704	37 766 327	37 636 508	37 489 087

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 21.07.2025)

Analiza danych porównawczych dotyczących stanu ludności w Mieście Lubań wskazuje na systematyczny spadek liczby mieszkańców w latach 2019-2024 – z 20 965 do 19 257 osób, czyli o 8,15%. Przedmiotowe zjawisko jest zgodne z ogólnopolskim trendem depopulacji, obserwowanym także w powiecie lubańskim i całej Polsce. Jedynym wyjątkiem pozostaje województwo dolnośląskie, w którym w 2020 roku odnotowano chwilowy wzrost liczby mieszkańców względem roku poprzedniego, jednak w kolejnych latach również wystąpił spadek.

Ponadto, według sporządzonej przez Główny Urząd Statystyczny *Prognozy ludności dla gmin na lata 2023-2060*, przewiduje się, że liczba mieszkańców w Mieście Lubań będzie stopniowo malała w nadchodzących latach¹.

¹ Źródło: GUS *Prognozy ludności dla gmin na lata 2023-2060*.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Gęstość zaludnienia to liczba osób przypadająca na 1 km² powierzchni ogólnej danego obszaru. W przypadku Miasta Lubań w latach 2019-2023 możemy zaobserwować tendencję spadkową wartości gęstości zaludnienia, co wiąże się bezpośrednio ze zmniejszaniem się liczby mieszkańców w badanym okresie.

Następna tabela prezentuje dane, które przedstawiają wskaźnik gęstości zaludnienia Miasta Lubań w porównaniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz obszaru całej Polski w latach 2019-2024.

Tabela 3 Gęstość zaludnienia w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego i całego kraju

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	1 301	1 251	1 239	1 226	1 213	1 195
powiat lubański	127	124	122	121	120	119
województwo dolnośląskie	145	146	145	145	144	144
Polska	123	122	121	121	120	119

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 23.07.2025)

Na podstawie przedstawionych danych można zauważyć, że gęstość zaludnienia w Mieście Lubań systematycznie malała w latach 2019-2024. Jest to wynik postępującego się wyludniania tych obszarów. Wyróżnia się tu województwo dolnośląskie, gdzie w 2020 roku odnotowano nieznaczny wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, natomiast w latach 2021-2024 wskaźnik ten stopniowo malał. W skali całego kraju gęstość zaludnienia ulegała również stopniowemu zmniejszaniu.

Dane te potwierdzają konieczność monitorowania i dostosowywania działań do zmieniających się warunków demograficznych.

EKONOMICZNE GRUPY WIEKU

Istotną częścią analizy sytuacji demograficznej Miasta jest podział ludności według ekonomicznych grup wiekowych. Warto zwrócić uwagę, że takie badanie może okazać się pomocne w ocenie Miasta Lubań pod kątem wieku zamieszkujących je ludzi, a także ich wpływu na sytuację ekonomiczną opisywanego obszaru. Grupy te wyodrębniono na

podstawie wieku umożliwiającego podjęcie pracy zawodowej. W ramach tych kategorii możemy wyróżnić:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym obejmującym okres od urodzenia do 17 lat,
- osoby w wieku produkcyjnym obejmującym okres od ukończenia 18 roku życia do 59 lat (kobiety) oraz do 64 lat (mężczyźni),
- osoby w wieku poprodukcyjnym obejmującym okres od 60 lat, jeśli chodzi o kobiety oraz od 65 lat, jeśli chodzi o mężczyzn.

Kolejne tabele obrazują dane dla Miasta Lubań porównane z danymi dotyczącego powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz terenu całego kraju.

Tabela 4 Stan ludności w wieku przedprodukcyjnym w Mieście Lubań w latach 2019-2024 w porównaniu z powiatem, województwem i krajem

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	3 048	2 948	2 956	2 914	2 834	2 728
powiat lubański	8 637	8 745	8 636	8 443	8 184	7 888
województwo dolnośląskie	496 082	499 214	501 866	501 270	496 191	487 682
Polska	6 948 706	6 997 537	6 992 641	6 950 826	6 864 881	6 744 961

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 23.07.2025)

Analiza danych z tabeli wykazuje, że w latach 2019–2024 liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w Mieście Lubań wykazywała tendencję spadkową, choć z pewnymi wahaniami. W 2019 roku grupa ta liczyła 3 048 osób. W 2020 roku nastąpił spadek do 2 948 osób, natomiast w 2021 roku odnotowano krótkotrwały wzrost – do poziomu 2 956 osób. W kolejnych latach liczba ponownie zaczęła się obniżać. Mimo niewielkiego wzrostu w 2021 roku, w całym analizowanym okresie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 320 osób, co oznacza spadek o około 10,5%.

W powiecie lubańskim liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym również nie układała się w jednolity trend. W 2020 roku, podobnie jak w Mieście, nastąpił wzrost, po czym w 2021 roku nastąpił powrót do poziomu z 2019 roku. W latach 2022–2024 liczba systematycznie spadała. Ostatecznie w okresie pięcioletnim liczba zmniejszyła się o 749 osoby, czyli o 8,56%.

W województwie dolnośląskim sytuacja była bardziej stabilna. W latach 2019–2021 obserwowano niewielki wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 496 082 do 501 866 osób. Od 2022 roku następowały spadki – do poziomu 487 682 osób, czyli o 1,69%. Można więc mówić o czasowej stabilizacji z lekkimi wahaniami, ale bez wyraźnego długofalowego trendu wzrostowego lub spadkowego.

W skali całego kraju liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wzrosła z 6 948 706 w 2019 roku do 6 997 537 w 2020 roku, po czym w 2021 roku nastąpił nieznaczny spadek. W latach 2022–2024 spadek się pogłębił, osiągając 6 744 961 osób. W porównaniu do roku 2019 oznacza to ubytek o 203 745 osób, czyli o 2,93%.

Dane z lat 2019–2024 potwierdzają ogólną tendencję spadkową liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, szczególnie w mniejszych jednostkach, takich jak Miasto Lubań i powiat lubański. W skali lokalnej zauważalne były jednak pewne wahania – chwilowe wzrosty lub stabilizacja – które łagodzą obraz demograficznego regresu. W przypadku województwa dolnośląskiego i Polski widoczne były okresy czasowej poprawy, ale nie zatrzymały one długofalowego trendu spadkowego. Dane te wskazują na konieczność podejmowania działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji demograficznej, zarówno przez politykę prorodzinną, jak i tworzenie atrakcyjnych warunków dla młodych mieszkańców.

Natomiast według danych gminnych zawartych w *Raportach o stanie Miasta Lubań* liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w Mieście w 2019 wynosiła 2 965, natomiast w 2024 roku 2 540 osób. , co oznacza spadek o 425 osób, czyli 14,33%.

Zarówno dane GUS, jak i dane gminne wskazują na systematyczny spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 5 Stan ludności w wieku produkcyjnym w Mieście Lubań w latach 2019-2024 w porównaniu z powiatem, województwem i krajem

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	12 337	11 608	11 361	11 188	10 987	10 732
powiat lubański	32 923	31 330	30 717	30 270	29 878	29 438
województwo dolnośląskie	1 733 170	1 734 051	1 714 445	1 697 536	1 683 770	1 673 413
Polska	23 025 927	22 631 307	22 385 400	22 169 304	21 985 460	21 834 117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 27.07.2025)

Z zaprezentowanych informacji jasno wynika, że w Mieście Lubań liczba osób w wieku produkcyjnym systematycznie malała. W latach 2019-2024 liczba osób zmniejszyła się o około 13,01%, co może być skutkiem zarówno procesów demograficznych, jak i migracyjnych.

W powiecie lubańskim tendencja była podobna – liczba osób w wieku produkcyjnym spadła 32 923 w 2019 roku do 29 438 w 2024, czyli o 10,59%. Również tutaj spadek następuje systematycznie, bez żadnych przerw czy chwilowych wzrostów.

W województwie dolnośląskim liczba ludności produkcyjnej zmniejszyła się z 1 733 170 osób w 2019 roku do 1 673 413 w 2024 roku, czyli o 2,89%. W latach 2019-2020 nastąpił jednak jednorazowy wzrost, natomiast po tym okresie liczba ludności znów zaczęła się zmniejszać.

W skali całego kraju można zaobserwować, że w 2019 roku w wieku produkcyjnym znajdowało się 23 025 927 osób, a w 2024 roku już tylko 21 834 117 – czyli ubyło ponad milion aktywnych zawodowo Polaków, czyli o 5,18%.

Natomiast według danych gminnych zawartych w *Raportach o stanie Miasta Lubań* liczba osób w wieku produkcyjnym w Mieście w 2019 wynosiła 12 062, natomiast w 2024 roku 10 528 osób, co oznacza spadek o 1 534 osób, czyli 12,72%.

Zarówno dane GUS, jak i dane gminne wskazują na systematyczny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 6 Stan ludności w wieku poprodukcyjnym w Mieście Lubań w latach 2019-2024 w porównaniu z powiatem, województwem i krajem

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	5 580	5 611	5 647	5 654	5 724	5 797
powiat lubański	12 694	12 869	13 019	13 173	13 348	13 583
województwo dolnośląskie	670 911	675 113	681 426	689 227	699 310	707 147
Polska	8 407 943	8 459 720	8 529 663	8 646 197	8 786 167	8 910 009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 06.05.2025)

Poprzez określenie osób w wieku poprodukcyjnym mamy na myśli zazwyczaj osoby, które zakończyły już swoją ścieżkę zawodową i są w wieku emerytalnym.

W Mieście Lubań liczba osób w tej grupie wzrosła z 5 580 w 2019 roku do 5 797 w 2024 roku. Choć wzrost jest umiarkowany (o 3,89%), potwierdza on tendencję demograficzną związaną ze starzeniem się społeczeństwa.

W powiecie lubańskim wzrost był bardziej wyraźny – z 12 694 osób w 2019 roku do 13 583 w 2024 roku, co daje przyrost o 7,00%.

W województwie dolnośląskim liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się z 670 911 w 2019 roku do 707 147 w 2024 roku, co oznacza przyrost o 5,40%. Taka dynamika może już teraz wpływać na regionalne planowanie polityki senioralnej.

W skali kraju nastąpił największy wzrost liczbowy: z 8 407 943 osób w 2019 roku do 8 910 009 w 2024 roku, czyli niemal o 5,97%. Dane te są sygnałem dla państwa by wzmacniać system emerytalny, rozwijać profilaktykę zdrowotną i zwiększać dostępność do usług społecznych.

Natomiast według danych gminnych zawartych w *Raportach o stanie Miasta Lubań* liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Mieście w 2019 wynosiła 5 163, natomiast w 2024 roku 5 797 osób, co oznacza wzrost o 634 osoby, czyli 12,29%.

Zarówno dane GUS, jak i dane gminne wskazują na systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Proces starzenia się społeczeństwa w Polsce jest jednym w najważniejszych wyzwań demograficznych i społecznych Według *Sytuacji osób starszych w Polsce w 2023 roku* opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny - w 2022 roku osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły 25,9% populacji kraju, co oznacza wzrost o 0,2 punktu procentowego w porównaniu do roku poprzedniego. Prognozy wskazują, że do 2050 roku liczba osób w wieku 60 lat i więcej wzrośnie do 13,7 mln, stanowiąc około 40% ludności Polski. Według opracowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych *Prognoza wpływów i wydatków funduszu emerytalnego do 2060 roku* starzenie się społeczeństwa ma istotne implikacje dla systemu emerytalnego. ZUS w swoich prognozach do 2060 roku wskazuje na konieczność dostosowania polityki emerytalnej do zmieniającej się struktury demograficznej. Wzrost liczby emerytów przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym może prowadzić do zwiększenia obciążeń dla systemu ubezpieczeń społecznych.

Struktura wiekowa ludności Miasta Lubań wskazuje na przewagę osób w wieku produkcyjnym, co stwarza potencjał dla lokalnego rynku pracy i rozwoju gospodarczego. Jednocześnie wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym świadczy o zjawisku starzenia się społeczeństwa, co może mieć wpływ na rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze. Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym sugeruje potrzebę działań prorodzinnych i wspierających dzietność, aby w przyszłości zapewnić stabilność demograficzną Miasta.

PRZYROST NATURALNY

Wskaźnik przyrostu naturalnego definiuje się jako różnicę pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w badanym okresie na określonym obszarze. Jeśli urodzeń występuje więcej niż zgonów to przyrost naturalny określa się jako przyrost naturalny dodatni, natomiast jeżeli zgonów jest więcej niż urodzeń przyrost naturalny określa się jako ujemny. Kolejna tabela przedstawia przyrost naturalny w Mieście Lubań w latach 2019-2024.

Tabela 7 Przyrost naturalny w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
urodzenia żywe ogółem	143	130	149	125	93	92
urodzenia na 1000 ludności	6,78	6,4	7,44	6,3	4,74	4,74
zgony ogółem	269	295	301	274	249	243
zgony na 1000 ludności	12,76	14,52	15,04	13,80	12,68	12,52
przyrost naturalny	-126	-165	-152	-149	-156	-151
przyrost naturalny na 1000 ludności	-5,98	-8,12	-7,59	-7,51	-7,94	-7,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.07.2025)

W analizowanym okresie w Mieście Lubań utrzymywał się ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że liczba zgonów rok do roku była wyższa niż liczba urodzeń. Tendencja ta uwidacznia się zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 1 000 osób.

Liczba urodzeń żywych systematycznie się zmniejszała – z 143 w 2019 roku do zaledwie 92 w 2024 roku, co stanowi spadek o 35,66%. Jednocześnie liczba zgonów po wzroście w latach 2019 -2021 w ostatecznym rozrachunku spadła (z 269 do 243) czyli o 12,90%, jednak należy zauważyć, że spadek ten nie zrównoważył malejącej liczby urodzeń wśród mieszkańców.

Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności uległ pogorszeniu co może świadczyć o narastającym kryzysie demograficznym w Mieście Lubań. Warto zwrócić uwagę, że najniższe wartości odnotowano w latach 2020 oraz 2023, co mogły spowodować zmiany społeczne oraz skutki pandemii COVID-19, której kumulacja przypada na okres 2020-2021. W ostatnim roku sytuacja ta uległa lekkiej poprawie.

Według *Raportów o stanie Miasta Lubań* w 2019 roku odnotowano 145 urodzeń, 279 zgonów, a przyrost naturalny wyniósł -134, natomiast w 2024 roku odnotowano 63 urodzenia, 231 zgonów, a przyrost naturalny wyniósł: -168.

Zarówno dane GUS, jak i dane gminne wskazują na nasilający się ujemny przyrost naturalny.

Zgodnie z *Prognozą ludności na lata 2023-2060* dla Gminy Miejskiej Lubań liczba urodzeń ma się stopniowo zmniejszać, co może mieć wpływ na długofalowe planowanie inwestycji mieszkaniowych i oświatowych. W perspektywie do 2060 roku (75 urodzeń) prognozuje się spadek liczby dzieci w stosunku do 2023 (93 urodzenia) roku o 19,4%, co powinno zostać uwzględnione w lokalnych strategiach rozwoju.

Reasumując, negatywna tendencja przyrostu naturalnego może stanowić dość duże wyzwanie dla Miasta. Skutkiem tego trendu może okazać się w przyszłości zmniejszenie liczby ludności, starzenie się społeczeństwa i wynikające z tego faktu problemy na lokalnym rynku pracy oraz systemie zabezpieczeń społecznych. Rozwiązaniem takiego stanu rzeczy może okazać się konieczność wdrożenia działań prorodzinnych, które będą wspierały dzietność oraz działań mających na celu zatrzymaniu młodych osób w regionie.

PROCESY MIGRACYJNE

Procesy migracyjne można zdefiniować jako przemieszczanie się ludności z jednego miejsca zamieszkania do innego – dotyczyć one mogą zarówno kraju, powiatu, jak i gminy (migracje wewnętrzne), ale również poza jego granicami (migracje zewnętrzne). Zjawisko to może mieć znaczący wpływ na demografię, jak również całą sferę społeczną oraz gospodarczą.

Diagnoza migracji w Mieście Lubań może pomóc w wysunięciu wniosków, czy mieszkańcy chętnie chcą się tam osiedlać, czy raczej z niego wyjeżdżają. W tym miejscu należy jednak nadmienić, że statystyki, które dotyczą migracji niekoniecznie odpowiadają stanowi faktycznemu, gdyż nie zawsze zmiana miejsca zamieszkania wiąże się również z aktualizacją adresu zameldowania – informacje dotyczące migracji mają istotne znaczenie, gdyż mogą stanowić kluczowy element w planowaniu strategii rozwoju Miasta – zarówno w zakresie polityki mieszkaniowej i rynku pracy, jak i infrastruktury czy systemu edukacji. Wyciągnięcie wniosków i analiza kierunków i natężenia migracji daje możliwość zapobieganiu potencjalnych zagrożeń, takich jak odpływ młodych ludzi z rynku pracy.

Tabela przedstawia ruch wewnętrzny i zewnętrzny w Mieście na przestrzeni lat 2019-2024.

Tabela 8 Ruch wewnętrzny i zewnętrzny w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
zameldowania ogółem	197	189	161	157	183	160
zameldowania z miast	84	57	59	60	76	64
zameldowania ze wsi	102	123	100	85	93	87
zameldowania z zagranicy	11	9	2	12	14	9
wymeldowania ogółem	240	270	249	247	240	253
wymeldowania do miast	131	128	109	113	120	97
wymeldowania na wieś	109	140	138	130	119	150
wymeldowania za granicę	0	2	2	4	1	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 07.05.2025)

Na podstawie danych przedstawionych w poprzedniej tabeli należy zauważyć, że w latach 2019-2024 w Mieście Lubań dominował raczej stabilny stan ruchów migracyjnych, jednak z przewagą liczby wymeldowań nad liczbą zameldowań, czego skutkiem jest ujemne saldo migracji.

Liczba osób zameldowanych ogółem waha się od 197 (w 2019 roku) do 160 (w 2024 roku), natomiast liczba wymeldowanych była zawsze wyższa i utrzymywała się na poziomie od około 240 do 270 osób rocznie. Najniższa liczba zameldowań została odnotowana w 2022 roku, a najwyższa w 2019 roku.

Z analizy tabeli przedstawiającej ruch wewnętrzny i zewnętrzny w Mieście Lubań również wynika, że najwięcej osób meldowało się ze wsi, dopiero w drugiej kolejności z miast. Warto wspomnieć, że małą, ale istotną grupę stanowili również migranci z zagranicy.

W przypadku osób opuszczających Miasto Lubań, dominowali ci, którzy przenieśli się do miast, chociaż różnice między migracjami do miast a migracjami do wsi nie były znaczące. Wyjazdy za granicę były zjawiskiem raczej marginalnym, nie przekroczyły 6 osób w całym analizowanym okresie.

Kolejna tabela prezentuje saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Mieście Lubań w latach 2019-2024.

Tabela 9 Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w Miasto Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
saldo migracji ogółem	-43	-81	-88	-90	-57	-93
saldo migracji ogółem na 1000 ludności	-2,04	-3,99	-4,40	-4,53	-2,90	-4,79
saldo migracji wewnętrznych	-54	-88	-88	-98	-70	-96
saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	-2,6	-4,3	-4,4	-4,9	-3,6	-4,9
saldo migracji zagranicznych	11	7	0	8	13	3
saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności	0,52	0,34	0	0,4	0,66	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 23.07.2025)

W analizowanym okresie Miasto Lubań notowało ujemne saldo migracji ogółem, co oznacza, że więcej osób się z niej wyprowadzało niż osiedlało. Największy odpływ ludności miał miejsce w 2024 roku, natomiast najmniejszy w 2019 roku.

Saldo migracji wewnętrznych było rok do roku ujemne, co wskazuje na mniejsze zainteresowanie osiedlaniem się.

Pozytywnym elementem w strukturze migracyjnej jest saldo migracji zagranicznych, które we wszystkich latach były dodatnie. Oznacza to, że do Miasta Lubań przyjeżdżało więcej osób z zagranicy niż się z niej wyprowadzało, co może być dowodem atrakcyjności Miasta dla cudzoziemców w celach osiedleńczych bądź zarobkowych.

Według danych gminnych (stan na 26.06.2025) dotyczących zestawień narodowości, w Mieście Lubań przebywa w ramach pobytu czasowego 209 cudzoziemców. Są to obywatele następujących państw: Białoruś (6 osób), Czechy (2 osoby), Gruzja (1 osoba),

Litwa (1 osoba), Mołdawia (2 osoby), Niemcy (1 osoba), Pakistan (1 osoba), Turcja (4 osoby), Ukraina (191 osób).

Chociaż skala migracji zagranicznej nie rekompensuje ujemnego salda migracji ogółem, systematycznie rosnąca obecność cudzoziemców może w dłuższej perspektywie wpłynąć na stabilizację liczby mieszkańców Miasta Lubań. Wzrost udziału obywateli innych państw w strukturze ludnościowej Miasta może również stanowić impuls do dalszego rozwoju lokalnych usług, integracji społecznej oraz wzmocnienia zasobów rynku pracy.

Saldo migracji ogółem w Mieście Lubań, pozostaje ujemne, głównie z uwagi na odpływ mieszkańców w ramach migracji wewnętrznych. Dodatnie saldo migracji zagranicznych nie rekompensuje tej straty, ale może stanowić punkt wyjścia do dalszego rozwoju polityki integracyjnej.

EDUKACJA

System edukacji stanowi jeden z najważniejszych elementów rozwoju społecznego. Jakość i dostępność placówek oświatowych wpływają nie tylko na poziom wykształcenia, ale także na atrakcyjność Miasta jako miejsce do życia dla rodzin z dziećmi. Edukacja jest jednym z fundamentów Miasta Lubań, a jej organizacja i funkcjonowanie są regulowane przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2024 roku poz. 737 z późn. zm.) w świetle której, jednostka samorządu terytorialnego może zakładać i prowadzić jedynie szkoły i placówki publiczne. Do zadań jednostki samorządu terytorialnego należy między innymi zakładanie i prowadzenie:

- publicznych przedszkoli w tym: specjalne,-integracyjne, z oddziałami specjalnymi lub integracyjnymi, a także inne formy wychowania przedszkolnego,
- szkół podstawowych w tym: specjalne, integracyjne, z oddziałami przedszkolnymi, integracyjnymi, specjalnymi, przysposabiającymi do pracy, dwujęzycznymi, sportowymi i mistrzostwa sportowego.

PRZEDSZKOLA

W Mieście Lubań edukacja przedszkolna odgrywa istotną rolę w przygotowaniu dzieci do dalszych etapów nauki oraz w ich wszechstronnym rozwoju społecznym i emocjonalnym. Zadania w tym zakresie realizowane są przede wszystkim przez publiczne placówki wychowania przedszkolnego. Na terenie Miasta funkcjonują trzy przedszkola miejskie:

- Przedszkole Miejskie nr 1,
- Przedszkole Miejskie nr 3,
- Przedszkole Miejskie nr 5 im. Juliana Tuwima

W Mieście Lubań funkcjonuje również niepubliczne przedszkola, które stanowią istotne uzupełnienie oferty edukacyjnej dla najmłodszych mieszkańców:

- Przedszkole Niepubliczne nr 1,
- Akademia Malucha Niepubliczne Przedszkole Językowe,
- Niepubliczne Przedszkole Edukacyjne „Planeta Uśmiechu”,
- Niepubliczne Przedszkole „Biały Miś”,
- Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczno-Włączające „Hopp” Lubań.

Placówki te oferują różnorodne programy wychowawczo-dydaktyczne, często wzbogacone o zajęcia językowe, artystyczne czy terapeutyczne, odpowiadając na zróżnicowane potrzeby dzieci i oczekiwania rodziców. Dzięki elastycznym godzinom pracy oraz indywidualnemu podejściu do wychowanków przedszkola wychodzą naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności.

Tabela przedstawia stan przedszkoli funkcjonujących w Mieście Lubań w latach 2019-2024.

Tabela 10 Wychowanie przedszkolne w przedszkolach publicznych w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
liczba przedszkoli publicznych	3	3	3	3	3	3
liczba oddziałów przedszkolnych w przedszkolach publicznych	16	16	16	16	16	16

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
liczba dzieci w przedszkolach	347	347	350	352	347	352

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych *Raportów o stanie Miasta Lubań* (dostęp: 23.07.2025)

W latach 2019–2024 system wychowania przedszkolnego w Mieście Lubań charakteryzował się stabilnością. W każdym z analizowanych lat funkcjonowały 3 publiczne przedszkola, w których działało 16 oddziałów przedszkolnych. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wahała się nieznacznie – od 347 do 352 – co potwierdza utrzymujące się na stałym poziomie zapotrzebowanie na edukację przedszkolną.

EDUKACJA PODSTAWOWA

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 roku – *Prawo oświatowe (Dz.U. z 2024 roku poz. 737 z późn. zm.)* obowiązek szkolny obejmuje dzieci od 7 roku życia do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do 18. roku życia. Gmina ma obowiązek zapewnienia każdemu dziecku miejsca w szkole podstawowej, a także odpowiednich warunków do nauki, rozwoju i opieki.

Na terenie Miasta Lubań funkcjonują trzy publiczne szkoły podstawowe, które realizują obowiązek szkolny uczniów. Są to następujące placówki:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Europejskich Dróg Świętego Jakuba,
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu.

Szkoły te oferują edukację na poziomie klas I-VIII, zapewniając uczniom dostęp do zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych, a także udział w zajęciach pozalekcyjnych i projektach wspierających rozwój kompetencji uczestników.

Kolejna tabela przedstawia funkcjonowanie publicznych szkół podstawowych w Mieście Lubań w latach 2019 -2024.

Tabela 11 Edukacja na poziomie podstawowym w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
liczba szkół ogółem	4	4	4	4	3	3
liczba oddziałów	71	72	74	70	65	71
liczba uczniów	1 546	1 542	1 566	1 576	1 455	1 563

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych z *Raportów o stanie Miasta Lubań* (dostęp: 23.07.2025)

Dane przedstawione w tabeli dotyczącej edukacji na poziomie podstawowym wskazują na stopniowe zmniejszanie się liczby szkół podstawowych w Mieście Lubań – z czterech funkcjonujących placówek w latach 2019-2022 do trzech w roku 2023. Spadek ten jest wynikiem likwidacji Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II z Oddziałami Integracyjnymi (Uchwała nr LXXII/425/2023 Rady Miasta Lubań z dnia 28 marca 2023 r. w sprawie likwidacji Szkoły Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II z Oddziałami Integracyjnymi w Lubaniu).

Liczba oddziałów wykazywała wahania – po wzroście z 71 w 2019 roku do 74 w 2021 roku (wzrost o 4,2%), odnotowano spadek do 65 w 2023 roku (czyli o 12,2% względem 2021 roku), a następnie wzrost do 71 w 2024 roku, co oznacza powrót do poziomu sprzed pięciu lat.

Liczba uczniów osiągnęła najwyższy poziom w 2022 roku (1 576 uczniów), po czym wyraźnie zmniejszyła się w 2023 roku do 1 455 – co stanowi spadek o 121 osób, czyli o około 7,7%. W 2024 roku odnotowano ponowny wzrost liczby uczniów do 1 563 (wzrost o 7,4% względem roku poprzedniego), jednak nadal nie osiągnięto wartości z 2022 roku.

Reasumując, w latach 2019-2024 nastąpił spadek liczby szkół podstawowych funkcjonujących na terenie Miasta Lubań, co jest odpowiedzią na malejącą liczbę uczniów. Proces konsolidacji placówek oświatowych jest konsekwencją zarówno czynników demograficznych, jak i optymalizacji wydatków na edukację. Pomimo ogólnego spadku liczby dzieci w systemie, liczebność oddziałów pozostaje na zbliżonym poziomie, co może świadczyć o dbałości o jakość kształcenia. Jednakże biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, w perspektywie kolejnych lat może być konieczna modyfikacja sieci szkół.

Publiczne szkoły podstawowe w Lubaniu wyróżniają się nie tylko systematycznym podnoszeniem stopni awansu zawodowego przez nauczycieli, co wiąże się z wyższą jakością kształcenia, ale także aktywnym uczestnictwem w programach edukacyjnych oraz osiągnięciami uczniów w konkursach i działaniach lokalnych.

Szkoły podstawowe w Mieście Lubań wyróżniają się wysokim poziomem nauczania oraz szerokim zaangażowaniem w działalność edukacyjną, wychowawczą, społeczną. Uczniowie regularnie osiągają sukcesy w konkursach przedmiotowych, artystycznych i sportowych na szczeblu powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim. We wszystkich placówkach wdrożono *Program wspierania edukacji uzdolnionych uczniów z terenu Gminy Miejskiej Lubań*, którego celami są:

- nagradzanie i promowanie uczniów szczególnie uzdolnionych,
- motywowanie uczniów do ciągłego pogłębiania wiedzy, podejmowania działań mających na celu odkrycie własnych uzdolnień oraz do ciągłej pracy nad rozwijaniem talentów,
- promowanie pozytywnych wzorców wśród społeczności uczniowskiej,
- popularyzowanie w środowisku lokalnym uczniów wybitnie uzdolnionych, ich szkół, nauczycieli – opiekunów,
- zwiększenie aspiracji edukacyjnych i aktywności uczniów,
- promocja Gminy Miejskiej Lubań jako gminy przyjaznej uczniom wybitnie uzdolnionym.

W szkołach aktywnie rozwijane są nowoczesne metody nauczania, w tym wykorzystywanie platform edukacyjnych i narzędzi cyfrowych, wdrażane są dodatkowe projekty i programy naukowe. Na terenie szkół znajduje się bogate zaplecze sportowe, na którym młodzi sportowcy trenują i doskonalą swoje umiejętności osiągając zaszczytne miejsca w wielu dyscyplinach sportu. Dodatkowym atutem dla Miasta jest szkoła podstawowa z oddziałami sportowymi o profilu pływania. Działania te dowodzą, że szkoły podstawowe w Mieście Lubań realizują zróżnicowane inicjatywy, wspierające wszechstronny rozwój uczniów zarówno w sferze dydaktycznej, jak i wychowawczej.

Podsumowując, działania te stanowią dowód na to, że szkoły podstawowe w Mieście Lubań podejmują różnorodne inicjatywy sprzyjające wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, zarówno w obszarze dydaktycznym, jak i wychowawczym.

WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI BRUTTO

Współczynnik skolaryzacji brutto stanowi istotny wskaźnik służący do oceny poziomu upowszechnienia edukacji w danym społeczeństwie. Wyraża on stosunek liczby uczniów na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w wieku typowym dla tego poziomu nauczania, wyrażony w procentach. Wartość powyżej 100% oznacza, że w systemie edukacyjnym uczestniczą także osoby młodsze lub starsze niż przewidziana grupa wiekowa lub może wynikać z faktu, że do szkół uczęszczają uczniowie z sąsiednich gmin. Analiza współczynnika skolaryzacji brutto pozwala ocenić stopień dostępności i uczestnictwa w edukacji oraz wskazuje na potencjalne nierówności edukacyjne i potrzeby w zakresie polityki oświatowej.

Następna tabela przedstawia współczynnik skolaryzacji brutto w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu, województwa oraz całego kraju.

Tabela 12 Współczynnik skolaryzacji brutto - analiza porównawcza w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Lubań	111,70%	113,21%	116,04%	117,36%	109,70%
powiat lubański	93,29%	94,19%	93,93%	94,32%	90,00%
województwo dolnośląskie	94,85%	95,92%	96,38%	98,48%	95,30%
Polska	95,13%	95,95%	95,71%	95,96%	93,20%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: 08.05.2025)

Analiza porównawcza danych dowodzi, że w latach 2019-2023 współczynnik skolaryzacji brutto w Mieście Lubań utrzymywał się na poziomie wyraźnie wyższym niż w powiecie lubańskim, województwie dolnośląskim i całej Polsce. Najwyższą wartość osiągnął w roku 2022 – 117,36%, co świadczy o bardzo wysokim poziomie uczestnictwa dzieci i młodzieży w edukacji na poziomie szkolnym. Nawet w 2023 roku, mimo lekkiego spadku do poziomu 109,70%, wskaźnik ten pozostaje bardzo wysoki, przekraczając 100%, co oznacza, że

w systemie edukacyjnym uczestniczą również uczniowie spoza typowej grupy wiekowej (młodszy lub starszy) oraz że do szkół w Mieście Lubań uczęszczają również dzieci spoza Miasta, z sąsiednich gmin. Wskazuje to na ponadlokalne znaczenie placówek edukacyjnych oraz ich atrakcyjność dla osób z okolicznych miejscowości.

W tym samym okresie współczynnik dla powiatu lubańskiego utrzymywał się na poziomie znacznie niższym, spadając z 93,29% w 2019 roku do 90,00% w 2023 roku, co może świadczyć o mniejszej dostępności lub niższym poziomie lokalnym poza Miastem. Dla województwa dolnośląskiego i całego kraju wskaźniki te oscylowały wokół wartości 95%, z lekką tendencją spadkową w 2023 roku.

EGZAMIN ÓSMOKLASISTY

Egzamin ósmoklasisty stanowi obowiązkowe, zewnętrzne podsumowanie nauki na poziomie szkoły podstawowej i jednocześnie jeden z kluczowych elementów systemu edukacji w Polsce. Jest przeprowadzany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną – w przypadku szkół w Mieście Lubań jest to Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu. Celem egzaminu jest sprawdzenie, w jakim stopniu uczniowie opanowali wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej. Egzamin obejmuje trzy obowiązkowe przedmioty: język polski, matematykę oraz nowożytny język obcy – najczęściej język angielski. Wyniki egzaminu mają istotne znaczenie w procesie rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. Ich analiza w ujęciu lokalnym umożliwia ocenę efektywności kształcenia w poszczególnych placówkach, ale trzeba również przyjąć, że mogą one wynikać z indywidualnych trudności uczniów, w tym problemów rodzinnych czy sytuacji życiowej, które mają wpływ na poziom przyswajalnej wiedzy i osiągnięte rezultaty.

W kolejnej tabeli przedstawiono wyniki egzaminów ósmoklasisty osiągnięte w latach 2019-2024 przez uczniów szkół podstawowych znajdujących się na terenie Miasta Lubań, powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz całego kraju.

Tabela 13 Egzamin ósmoklasisty – analiza porównawcza w latach 2019-2024

Język polski						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	58%	55%	57%	59%	63%	55%
powiat lubański	60%	56%	54%	55%	61%	52%
województwo dolnośląskie	61%	59%	58%	58%	64%	58%
Polska	63%	59%	60%	60%	66%	61%
Matematyka						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	49%	37%	39%	50%	42%	37%
powiat lubański	45%	41%	38%	48%	42%	36%
województwo dolnośląskie	43%	45%	45%	55%	51%	49%
Polska	45%	46%	47%	57%	53%	52%
Język angielski						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	66%	61%	68%	67%	65%	61%
powiat lubański	62%	51%	62%	63%	58%	58%
województwo dolnośląskie	60%	55%	66%	68%	66%	66%
Polska	59%	54%	66%	67%	66%	66%

Źródło: (opracowanie własne na podstawie danych z CKE oraz OKE we Wrocławiu (dostęp:08.05.2025))

Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty pokazuje, że w Mieście Lubań najlepiej wypada nauczanie języka angielskiego, które konsekwentnie prezentuje się korzystnie na tle regionu i kraju. Język polski utrzymuje względną stabilność, jednak warto podjąć działania ukierunkowane na podwyższanie wyników. Jeśli chodzi o matematykę to rekomendowane

byłby tu działania wspierające jak dodatkowe zajęcia wyrównawcze oraz wsparcie metodyczne dla nauczycieli tego przedmiotu.

POWIATOWE CENTRUM EDUKACYJNE W LUBANIU

Powiatowe Centrum Edukacyjne w Lubaniu jest placówką funkcjonującą w strukturach Powiatu Lubańskiego i wspierającą m.in. działalność edukacyjną i wychowawczą szkół i przedszkoli miejskich. Działa na rzecz szkół i placówek oświatowych w Powiecie Lubańskim, realizując projekty edukacyjne oraz pozyskując środki unijne na cele edukacyjne.

W latach 2018-2022 Powiatowe Centrum Edukacyjne pozyskało ponad 5 milionów złotych na realizację projektów edukacyjnych, takich jak *Praktyczni Powiatowi Profesjonaliści*, *Mickiewicz zawodowo* oraz *Zawodowo i profesjonalnie*. Projekty te miały na celu zwiększenie efektywności kształcenia zawodowego poprzez organizację staży uczniowskich, obozów naukowych i językowych, kursów zawodowych oraz szkoleń dla nauczycieli.

Dzięki działalności Powiatowego Centrum Edukacyjnego uczniowie szkół ponadpodstawowych zyskali możliwość zdobycia praktycznych umiejętności w nowoczesnych przedsiębiorstwach, co zwiększyło ich szanse na zatrudnienie po zakończeniu edukacji. Nauczyciele natomiast mieli okazję doskonalić swoje kompetencje zawodowe, co przyczyniło się do podniesienia jakości kształcenia w regionie.

Działalność Powiatowego Centrum Edukacyjnego w Mieście Lubań znacząco przyczynia się do rozwoju edukacji, wspierając zarówno uczniów, jak i nauczycieli w zdobywaniu nowych kompetencji i umiejętności.

PLACÓWKI OŚWIATOWE ZARZĄDZANE PRZEZ POWIAT

W Mieście Lubań funkcjonuje kilka szkół zarządzanych przez powiat, które oferują zróżnicowaną ofertę edukacyjną, dostosowaną do potrzeb uczniów oraz lokalnego rynku pracy. Wśród nich znajdują się między innymi: Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Adama Mickiewicza (z liceum ogólnokształcącym i technikum), Zespół Szkół Elektryczno-Mechanicznych, Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. Kombatantów Ziemi Lubańskiej oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lubaniu. Placówki te

prowadzą zarówno kształcenie ogólne, jak i zawodowe, rozwijając kompetencje młodzieży w kierunkach humanistycznych, technicznych, ekonomicznych czy usługowych.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna stanowi istotny element polityki społecznej, mający na celu wsparcie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są one w stanie przezwyciężyć samodzielnie, z wykorzystaniem własnych zasobów i uprawnień. Jej podstawą prawną jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej* (Dz. U z 2024 roku poz. 1283, 1572). Celem systemu pomocy społecznej jest nie tylko doraźna interwencja, ale także długofalowe działania wspierające aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem.

W niniejszej diagnozie przedstawiono skalę i strukturę korzystania z pomocy społecznej w Mieście Lubań, wskazując na najczęstsze przyczyny udzielania wsparcia oraz zakres realizowanych świadczeń i usług. Analiza ta pozwala zidentyfikować aktualne potrzeby mieszkańców oraz kierunki dalszego rozwoju lokalnej polityki społecznej.

Na terenie Miasta Lubań główną jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaniu, który realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi działania na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w tym z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, przemocy domowej, długotrwałej choroby, bezdomności czy problemów rodzinnych i wychowawczych.

Ośrodek oferuje zarówno pomoc finansową, jak i szeroki zakres usług socjalnych, w tym pracę socjalną, pomoc w formie usług opiekuńczych, wsparcie w ramach programów osłonowych oraz aktywizację społeczną i zawodową. Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje również z innymi podmiotami, takimi jak organizacje pozarządowe, szkoły, sądy, policja, poradnie i instytucje rynku pracy, tworząc lokalny system wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

KORZYSTANIE Z POMOCY SPOŁECZNEJ

W kolejnej tabeli zaprezentowano informacje na temat liczby gospodarstw domowych oraz osób objętych pomocą społeczną w Mieście Lubań.

Tabela 14 Beneficjenci pomocy społecznej w Mieście Lubań w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej	323	297	286	277	257
liczba osób korzystających z pomocy społecznej	552	459	430	419	369

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.05.2025)

Dane przedstawione w tabeli dotyczącej beneficjentów pomocy społecznej wskazują na systematyczny spadek liczby gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej w Mieście Lubań w latach 2019-2023. W 2019 roku z pomocy społecznej korzystały 323 gospodarstwa domowe, natomiast w 2023 roku liczba ta spadła do 257, co oznacza spadek o 66 gospodarstw, czyli o 20,43%.

Równocześnie zmniejszyła się także liczba osób objętych wsparciem – z 552 w 2019 roku do 369 w 2023 roku, co stanowi spadek o 183 osoby, czyli o 33,15%.

Tendencja ta może świadczyć o poprawie sytuacji bytowej części mieszkańców Miasta Lubań lub o skuteczniejszym funkcjonowaniu innych form wsparcia. Może to być również efekt malejącej liczby ludności, szczególnie w grupach najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej w Mieście Lubaniu może być interpretowana jako pozytywny sygnał, świadczący o stopniowej poprawie sytuacji materialnej mieszkańców lub skutecznym funkcjonowaniu systemu wsparcia. Niemniej jednak należy pamiętać, że zjawisko to może mieć także inne przyczyny, takie jak niechęć korzystania z pomocy instytucjonalnej, zmiany w kryteriach przyznawania świadczeń, czy też czynniki demograficzne. W związku z tym rekomendowane jest dalsze monitorowanie potrzeb społecznych na poziomie lokalnym oraz utrzymanie dostępności do usług i świadczeń, zwłaszcza dla grup szczególnie wrażliwych społecznie.

Następna tabela prezentuje liczbę rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny oraz liczbę dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w Mieście Lubań latach 2019-2023.

Tabela 15 Zasiłek rodzinny w Mieście Lubań w latach 2019 -2023

	2019	2020	2021	2022	2023
liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny	316	249	199	169	157
Liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	629	510	420	378	324

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 09.05.2025)

Analiza danych tabeli dotyczącej zasiłku rodzinnego w Mieście Lubań w latach 2019-2023 ukazują wyraźną tendencję spadkową zarówno w liczbie rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny, jak i liczbie dzieci objętych tym wsparciem. W 2019 roku świadczenie to pobierało 316 rodzin, natomiast w 2023 roku było już tylko 157 – co oznacza spadek o ponad 50%. Równocześnie liczba dzieci, na które przyznano zasiłek rodzinny, zmniejszyła się z 629 w 2019 roku do 324 w 2023 roku, co oznacza spadek o 48,65%

Spadek ten może być efektem kilku nakładających się czynników. Po pierwsze, wprowadzenie innych, bardziej powszechnych świadczeń, takich jak „800+”, mogło zmniejszyć zainteresowanie zasiłkiem rodzinnym, który opiera się na kryterium dochodowym. Po drugie, może to być również odzwierciedlenie zmian demograficznych – malejącej liczby rodzin wielodzietnych oraz dzieci w wieku objętym świadczeniem. Wreszcie, nie bez znaczenia pozostają także poprawiające się warunki materialne części rodzin, które mogły przestać kwalifikować się do tego typu wsparcia.

Warto, aby lokalna polityka społeczna nadal monitorowała potrzeby rodzin z dziećmi, zwłaszcza tych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, tak aby wsparcie było adekwatne i dostępne dla najbardziej potrzebujących.

Kolejna tabela przedstawia powody przyznania pomocy społecznej w Mieście Lubań na przestrzeni lat 2019-2024.

Tabela 16 Powody przyznania pomocy społecznej (wg liczby rodzin) w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ubóstwo	216	185	170	132	123	117
bezdomność	23	24	32	21	24	27
potrzeba ochrony macierzyństwa	6	6	3	5	4	3
bezrobocie	102	93	97	69	69	55
niepełnosprawność	157	129	132	107	106	117
długotrwała lub ciężka choroba	122	108	102	77	82	97
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	36	35	24	19	14	16
alkoholizm	5	5	4	1	4	5
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	79	28	40	33	26	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Raportów o stanie z Miasta Lubań w latach 2019-2024* (dostęp: 35.07.2025)

Analiza danych zawartych w tabeli wskazują, że w badanym okresie najczęstszymi powodami udzielania wsparcia były: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Choć liczby w większości kategorii wykazują tendencję spadkową, niektóre zjawiska pozostają względnie stabilne lub nawet okresowo wzrastają.

Najwyższy poziom wsparcia notowano w 2019 roku, gdy z powodu ubóstwa pomoc uzyskało 216 rodzin. Do roku 2024 liczba ta spadła do 117, czyli o 45,83%, co może świadczyć o poprawie warunków materialnych części mieszkańców lub zmianach w sposobie klasyfikowania przyczyn pomocy. Podobny spadek widoczny jest w przypadku niepełnosprawności, długotrwałej choroby i bezrobocia.

Z kolei liczba przypadków związanych z bezdomnością pozostała na względnie stałym poziomie (ok. 21-32 przypadków rocznie), co wskazuje na utrzymującą się skalę tego problemu i potrzebę specjalistycznych działań interwencyjnych. Zmniejszyła się także liczba rodzin wymagających wsparcia ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 36 w 2019 roku do 16 w 2024 roku, czyli o 55,56%), co może być efektem działań profilaktycznych i pracy socjalnej.

Stosunkowo niską i stabilną wartość miały przypadki związane z alkoholizmem czy potrzebą ochrony macierzyństwa. Zmniejszyła się także liczba osób mających trudności z przystosowaniem się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (z 79 w 2019 roku do 25 w 2024 roku, czyli o 68,35%).

W latach 2019-2024 w Mieście Lubań widoczna jest ogólna tendencja spadkowa w liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej, niezależnie od przyczyny. Może to świadczyć o poprawiającej się sytuacji socjalnej, skuteczniejszym działaniu systemu wsparcia, jak również o zmianach demograficznych.

Pomimo spadków, ubóstwo, niepełnosprawność, choroba i bezrobocie pozostają kluczowymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej, co powinno stanowić priorytet dla lokalnej polityki społecznej. Stabilność zjawisk takich jak bezdomność czy trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładów karnych wskazuje na potrzebę kontynuacji działań wspierających i specjalistycznych programów pomocowych.

W kontekście zmian demograficznych, w tym rosnącego udziału osób starszych w strukturze ludności Miasta Lubań, w kolejnych latach konieczne będzie wzmocnienie systemu opieki nad seniorami. Może to oznaczać potrzebę rozwoju usług całodobowych (np. domów pomocy społecznej), dziennych form wsparcia (np. dziennych domów pobytu, opieki wytchnieniowej) oraz usług środowiskowych, które pozwolą starszym mieszkańcom jak najdłużej funkcjonować w miejscu zamieszkania.

DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA WSPARCIA DZIENNEGO

Ośrodek Wsparcia Dziennego w Lubaniu oferuje opiekę, pomoc w nauce oraz zajęcia rozwijające dla dzieci i młodzieży z rodzin w trudnej sytuacji życiowej. Placówka prowadzi także działania profilaktyczne i terapeutyczne, wspiera rozwój kompetencji społecznych

oraz udziela konsultacji psychologicznych. Dzięki temu stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia, wspomagając zarówno dzieci, jak i ich opiekunów.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu to instytucja wspierająca mieszkańców Miasta, choć formalnie podlega powiatowi. Zajmuje się organizacją rodzinnej pieczy zastępczej, wsparciem osób z niepełnosprawnościami (dofinansowania, likwidacja barier, turnusy rehabilitacyjne) oraz udzielaniem porad specjalistycznych. Centrum wspiera także osoby opuszczające pieczę zastępczą, realizuje programy rządowe i unijne oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, stanowiąc ważny element lokalnego systemu wsparcia.

PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB I RODZIN Z PROBLEMEM UZALEŻNIENIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W LUBANIU

Punkt Konsultacyjny w Lubaniu został utworzony w 2018 roku jako kontynuacja działalności trzech wcześniej funkcjonujących placówek: Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Punktu Pierwszego Kontakt dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnienia. Ich połączenie miało na celu stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla mieszkańców borykających się z problemami uzależnień, przemocy domowej i trudnej sytuacji życiowej.

Oferuje bezpłatne konsultacje psychologiczne, prawne i terapeutyczne, wsparcie w kryzysie oraz pomoc w rozpoczęciu leczenia. Punkt współpracuje z lokalnymi instytucjami i organizacjami, ułatwiając dostęp do specjalistycznej pomocy. Dzięki temu umożliwia wcześniejsze rozpoznanie problemów i skuteczną interwencję, wspiera profilaktykę oraz promuje wiedzę na temat uzależnień i przemocy.

MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W LUBANIU NA 2025 ROK

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Lubaniu na 2025 rok opiera się na krajowych ustawach i skupia się na ograniczaniu szkód związanych z używaniem alkoholu i narkotyków. Program przewiduje łatwiejszy dostęp do pomocy terapeutycznej i wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, działania profilaktyczne i edukacyjne, a także współpracę

z lokalnymi instytucjami. Inicjatywa ta wspiera budowanie bezpieczniejszej i bardziej świadomej społeczności.

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W LUBANIU NA LATA 2024-2030

Przemoc domowa to zjawisko, które dotyka różnych środowisk społecznych, niezależnie od statusu materialnego czy wykształcenia. W odpowiedzi na potrzebę skutecznego przeciwdziałania temu problemowi, Miasto Lubań opracowało kompleksowy program na lata 2024-2030, mający na celu nie tylko ochronę osób doświadczających przemocy, ale także edukację społeczeństwa i wsparcie dla sprawców w procesie zmiany ich zachowań. Program ten zakłada profilaktykę, wsparcie dla osób doświadczających przemocy, działania wobec sprawców oraz szkolenia dla służb i instytucji, obejmuje kampanie informacyjne, pomoc psychologiczną i prawną, a także korekcyjne zajęcia dla sprawców, by zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców i skutecznie reagować na przemoc domową.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Lubań na lata 2017-2025, przyjęta uchwałą Rady Miasta nr XXXV/244/2017 z dnia 30 maja 2017 roku, jest kluczowym dokumentem planowania lokalnej polityki społecznej. Opiera się na analizie potrzeb mieszkańców i zakłada współpracę instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, ubóstwu i innym wyzwaniom.

Strategia wyznacza siedem głównych celów: poprawa jakości życia, bezpieczeństwo i wsparcie w szkołach, promocja zdrowego stylu życia, rozwój opieki nad dziećmi, aktywizacja społeczna, bogata oferta kulturalna oraz skuteczna komunikacja z mieszkańcami.

Realizacja tych celów sprzyja integracji i poprawia jakość życia w Mieście, ułatwia dostęp do usług społecznych oraz pozwala lepiej koordynować działania na rzecz mieszkańców. Wskazuje się na potrzebę dalszego wzmocnienia wsparcia dla rodzin, seniorów, osób zagrożonych wykluczeniem oraz elastycznego reagowania na nowe wyzwania społeczne.

OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT TRZECH

Opieka nad dziećmi w wieku do lat trzech stanowi istotny element systemu wsparcia rodzin oraz polityki prorodzinnej Miasta Lubań. Dostępność usług opiekuńczych na tym etapie życia dziecka wpływa nie tylko na komfort i bezpieczeństwo najmłodszych, ale również na możliwości aktywności zawodowej rodziców, w szczególności kobiet. Wspieranie rodzin w godzeniu obowiązków zawodowych z wychowywaniem dzieci powinno być jednym z podstawowych zadań samorządu lokalnego.

W niniejszej diagnozie przeanalizowano ofertę opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat trzech funkcjonującą na terenie Miasta Lubań, w tym żłobki publiczne i niepubliczne: Żłobek Miejski w Lubaniu, Niepubliczny Żłobek Misiowa Kraina, Żłobek przy Niepublicznym Przedszkolu Edukacyjnym Planeta Uśmiechu, Akademia Malucha-Żłobek przy Niepublicznym Przedszkolu Językowym.

Żłobek Miejski w Lubaniu oferuje opiekę nad dziećmi w wieku do lat trzech. Placówka prowadzi różnorodne zajęcia edukacyjne i rozwojowe, takie jak warsztaty, ćwiczenia oddechowe czy zabawy sensoryczne, wspierające wszechstronny rozwój maluchów.

Niepubliczny Żłobek Misiowa Kraina w Lubaniu oferuje dzieciom bogaty program zajęć wspierających rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy. Wśród prowadzonych aktywności znajdują się zabawy sensoryczne, plastyczne i muzyczne, a także ćwiczenia z chustą animacyjną i elementy gimnastyki. Żłobek organizuje również warsztaty okolicznościowe, na przykład wielkanocne, rozwijające kreatywność i wspierające integrację w grupie.

Żłobek Planeta Uśmiechu w Lubaniu to nowoczesna placówka opiekuńczo-wychowawcza, oferująca bezpieczne i przyjazne warunki dla najmłodszych dzieci. Placówka zapewnia profesjonalną opiekę wykwalifikowanej kadry, wspierając rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy maluchów poprzez zabawę, zajęcia tematyczne. Żłobek kładzie duży nacisk na indywidualne podejście do potrzeb każdego dziecka oraz aktywną współpracę z rodzicami.

Akademia Malucha to placówka edukacyjno-opiekuńcza, której celem jest wszechstronny rozwój dzieci. Oferuje ciepłą, domową atmosferę oraz bogaty program zajęć wspierających rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy najmłodszych. Akademia stawia na indywidualne podejście, kreatywność i naukę poprzez zabawę, dostosowując metody do

wieku i możliwości dzieci. Duży nacisk kładzie również na współpracę z rodzicami oraz rozwijanie samodzielności maluchów.

Kolejna tabela przedstawia dane na temat opieki żłobkowej w Mieście Lubań w latach 2019-2023.

Tabela 17 Opieka żłobkowa w Mieście Lubań w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
dzieci w wieku do 3 lat ogółem	469	431	430	412	378
dzieci objęte opieką w żłobkach ogółem	75	75	90	86	95
odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ogółem	16,0	17,4	20,9	20,9	25,1
miejsca w żłobkach	75	92	92	92	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 30.06.2025)

W latach 2019–2023 w Mieście Lubań systematycznie wzrastała dostępność miejsc w żłobkach, co odpowiadało na potrzeby lokalnych rodzin i stanowiło istotne wsparcie w zakresie polityki prorodzinnej. Liczba miejsc w żłobkach zwiększyła się z 75 w 2019 roku do 100 w 2023 roku, co oznacza wzrost o 33%.

Pomimo spadku liczby dzieci w wieku do 3 lat (z 469 w 2019 roku do 378 w 2023 roku), sukcesywnie rosła liczba dzieci objętych opieką żłobkową – z 75 do 95 dzieci, co stanowi wzrost o 26,7%. Szczególnie istotny jest wyraźny wzrost odsetka dzieci objętych opieką – z poziomu 16,0% w 2019 roku do 25,1% w 2023 roku. Oznacza to, że niemal co czwarte dziecko w tej grupie wiekowej korzystało w 2023 roku z opieki żłobkowej.

Według danych gminnych w 2024 roku liczba miejsc w żłobkach wynosiła 123, z czego w 55 miejsc znajdowało się w żłobku miejskim. W 2025 roku liczba ta wzrosła o 51 miejsc, co było efektem uruchomienia żłobka przy Niepublicznym Przedszkolu Językowym „Akademia Malucha”. W 2024 roku zapisanych dzieci do żłobków było 91 (stan na grudzień 2024), natomiast w 2025 roku – już 115 dzieci (stan na czerwiec 2025).

Dane te wskazują na skutecznie prowadzone działania Miasta w zakresie zwiększania dostępności instytucjonalnych form opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz elastyczne dostosowanie oferty do zmieniającej się liczby najmłodszych mieszkańców. Miejsca

w żłobkach są dostępne i wykorzystywane, co pozwala wnioskować, że system opieki żłobkowej funkcjonuje prawidłowo i efektywnie wspiera lokalne rodziny.

OCHRONA ZDROWIA

Ochrona zdrowia w Mieście Lubań opiera się na współpracy publicznych i niepublicznych podmiotów leczniczych, które wspólnie zapewniają mieszkańcom dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej. Działania te koncentrują się nie tylko na leczeniu, ale również na szeroko rozumianej profilaktyce i promocji zdrowego stylu życia.

Główną placówką medyczną na terenie Miasta jest Łużyckie Centrum Medyczne, które prowadzi zarówno podstawową opiekę zdrowotną, jak poradnie specjalistyczne. Placówka uczestniczy również w programach finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, takich jak program opieki koordynowanej, który zapewnia pacjentom kompleksowe podejście do leczenia chorób przewlekłych – z uwzględnieniem diagnostyki, konsultacji specjalistycznych i edukacji zdrowotnej.

W Mieście Lubań działają także inne podmioty medyczne, według danych GUS w 2023 r. – 11 przychodni, podczas gdy w powiecie było ich 22. Miasto aktywnie wdraża i wspiera programy zdrowotne i profilaktyczne skierowane do różnych grup wiekowych. Wśród nich należy wymienić:

- *Program profilaktyki raka szyjki macicy* – skierowany do kobiet w wieku 25-64 lat, oferujący bezpłatne badania cytologiczne, realizowany między innymi w Łużyckim Centrum Medycznym,
- *Program profilaktyki chorób układu krążenia* – adresowany do osób w wieku 35-55 lat, obejmujący ocenę ryzyka chorób sercowo-naczyniowych,
- *Program Kierunek zdrowie* – mający na celu profilaktykę nadwagi i otyłości wśród dzieci klas trzecich szkoły podstawowej,
- Bezpłatna mammografia – dla kobiet w wieku 50-69 lat, realizowana cyklicznie przez mobilne pracownie diagnostyczne.

Ponadto Miasto zaangażowane jest w inicjatywy krajowe, takie jak *Korpus Wsparcia Seniorów*, w ramach którego seniorzy otrzymują opaski życia umożliwiające szybkie wezwanie pomocy w sytuacjach zagrożenia. Równolegle trwają prace nad wdrożeniem

nowego programu zdrowotnego pod nazwą *Lubańskie Kobiety w Centrum Zdrowia*, który będzie poświęcony wczesnej diagnostyce i leczeniu endometriozy.

Warto podkreślić, że ze względu na zmiany demograficzne i rosnące potrzeby zdrowotne, szczególnie wśród osób starszych zasadne jest dalsze rozwijanie usług geriatrycznych i zdrowia psychicznego oraz poszerzanie oferty edukacyjno-zdrowotnej polegającej na działaniach ukierunkowanych na zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców oraz promowanie postaw prozdrowotnych.

W ramach analizy systemu ochrony zdrowia uwzględniono również dane dotyczące liczby porad lekarskich udzielanych w przychodniach funkcjonujących na terenie Miasta Lubań w latach 2019-2024, zarówno w zakresie opieki ambulatoryjnej, jak i podstawowej opieki zdrowotnej, co przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 18 Porady lekarskie udzielane w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ambulatoryjna opieka zdrowotna	229 937	157 983	203 160	208 111	216 490	225 422
podstawowa opieka zdrowotna	178 003	121 588	164 180	164 783	168 563	172 378

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 11.05.2025)

Dane dotyczące liczby porad lekarskich udzielanych w przychodniach działających na terenie Miasta Lubań w latach 2019-2024 wskazują zauważalne wahania, szczególnie w związku z okresem pandemii COVID-19. W przypadku ambulatoryjnej opieki zdrowotnej najwyższą liczbę świadczeń odnotowano w roku 2019, kiedy udzielono blisko 230 tysięcy porad. Rok 2020 przyniósł wyraźny spadek (do około 158 tysięcy), co mogło wynikać z ograniczonego dostępu do opieki medycznej oraz reorganizacji pracy placówek w czasie pandemii. W kolejnych latach liczba porad systematycznie rosła, osiągając w 2024 roku poziom 225 422 – zbliżony do wartości sprzed pandemii.

Podobny trend dotyczył podstawowej opieki zdrowotnej. W 2019 roku udzielono ponad 178 tysięcy porad, podczas gdy w 2020 roku liczba ta spadła do 121 588. W następnych latach widoczna była odbudowa dostępności świadczeń – w 2024 roku udzielono 172 378 porad, co potwierdza stopniowy powrót do wcześniejszego poziomu.

Zgromadzone dane wskazują na istotny wpływ pandemii na lokalny system ochrony zdrowia, zwłaszcza w zakresie ograniczenia dostępu do leczenia oraz opóźnień w diagnozowaniu i leczeniu schorzeń. Wzrost liczby świadczeń w latach 2021-2024 może świadczyć zatem o rosnącej świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki i opieki medycznej. W kontekście długofalowym dane te potwierdzają potrzebę dalszego wzmocnienia lokalnych placówek ochrony zdrowia, tak aby sprostać rosnącym potrzebom społeczności i zapewniać ciągłość opieki zdrowotnej niezależnie od okoliczności zewnętrznych.

Kolejna tabela przedstawia zestawienie kolejek oczekiwania na świadczenia w Łużyckim Centrum Medycznym.

Tabela 19 Zestawienie kolejek oczekiwania na świadczenia w Łużyckim Centrum Medycznym – stan na dzień 31.12.2024 roku

kolejka	mediana	średnia	oczekujący	komórki
poradnia endokrynologiczna i osteoporozy	697	697	153	1
rehabilitacja pulmonologiczna w warunkach stacjonarnych	680	680	1 300	2
oddział leczenia zaburzeń nerwicowych	623	623	6 992	2
poradnia hepatologiczna	445	445	727	2
rehabilitacja ogólnoustrojowa w warunkach stacjonarnych	409	712	11 062	34
oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej dla dzieci	384	384	69	1
poradnia osteoporozy	365	400	1 312	3
poradnia chorób naczyń	355	377	7 985	12
poradnia chirurgii plastycznej	331	344	1 374	3

kolejka	mediana	średnia	oczekujący	komórki
poradnia neurochirurgiczna	295	282	4 718	7
świadczenia z zakresu endokrynologii	248	459	7 779	24
poradnia chorób metabolicznych	247	229	357	3
usunięcie migdałków podniebiennych	247	345	2 896	15
poradnia hematologiczna	244	280	1 878	6
poradnia urologiczna dla dzieci	238	238	207	1
rehabilitacja neurologiczna w warunkach stacjonarnych	235	344	936	15
poradnia immunologiczna	211	211	198	2
poradnia chirurgii naczyniowej	201	292	2 218	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/kolejki/> (dostęp: 01.07.2025)

Z danych przedstawionych w tabelach wynika, że w Łużyckim Centrum Medycznym największe kolejki występują w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej w warunkach stacjonarnych – aż 11 062 osoby oczekujące, przy średnim czasie oczekiwania wynoszącym 712 dni. Długa kolejka (6 997 osób) i długi czas oczekiwania (średnio 623 dni) dotyczą także oddziału leczenia zaburzeń nerwicowych. Znaczącym obciążeniem są również świadczenia pulmonologiczne i hepatologiczne oraz świadczenia z zakresu endokrynologii i osteoporozy – w każdej z tych kategorii średni czas oczekiwania przekracza 400 dni, a liczba pacjentów oczekujących wynosi od kilkuset do ponad 1 300 osób.

W przypadku pozostałych poradni – m.in. neurochirurgicznej (4 718 osób), chorób naczyń (7 985 osób) czy usunięcia migdałków (2 896 osób) – również obserwuje się duże kolejki przy stosunkowo niższych medianie i średnich czasach oczekiwania (od 200 do 400 dni).

W analizowanym zestawieniu widoczna jest znacząca dysproporcja pomiędzy zapotrzebowaniem na świadczenia a możliwościami ich realizacji – zarówno pod względem liczby oczekujących pacjentów, jak i długości oczekiwania na wizytę lub leczenie. Świadczy to o konieczności zwiększenia dostępności do niektórych usług medycznych, szczególnie w obszarze rehabilitacji i psychiatrii, co pozostaje wyzwaniem nie tylko lokalnym, lecz także systemowym.

POGOTOWIE RATUNKOWE

Pogotowie ratunkowe pełni kluczową rolę w systemie ochrony zdrowia mieszkańców Miasta Lubań, zapewniając szybką i profesjonalną pomoc w sytuacjach nagłego zagrożenia życia i zdrowia. Jego obecność i gotowość do interwencji stanowią istotny element lokalnego systemu bezpieczeństwa zdrowotnego.

Na terenie Miasta Lubań funkcjonuje Centrum Ratowniczo-Medyczne Grupa N1, które oferuje kompleksowe usługi z zakresu ratownictwa medycznego, w tym transport sanitarny, zabezpieczenie imprez masowych, wizyty domowe oraz szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Jednostka angażuje się także w działania profilaktyczne i edukacyjne, zwiększając świadomość mieszkańców w zakresie właściwych reakcji w sytuacjach kryzysowych.

Dodatkowo, mieszkańcy Miasta korzystają z usług Pogotowia Ratunkowego w Jeleniej Górze, działającego w ramach systemu i Państwowego Ratownictwa Medycznego. Jego zespoły ratownictwa medycznego obsługują również jednostkę Miasta Lubań, zapewniając całodobową gotowość do udzielenia pomocy.

Działalność pogotowia niesie za sobą szereg korzyści. Przede wszystkim zwiększa dostępność do szybkiej pomocy medycznej oraz podnosi poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego wśród mieszkańców. Działania edukacyjne, takie jak kursy pierwszej pomocy, wzmacniają świadomość społeczną i uczą odpowiedzialnych reakcji w sytuacjach nagłych. Efektywna współpraca z innymi służbami – policją, strażą pożarną czy szpitalami – pozwala na kompleksową obsługę zdarzeń wymagających natychmiastowego działania.

Wnioski płynące z dotychczasowej działalności pogotowia wskazują na potrzebę dalszych inwestycji w infrastrukturę, nowoczesny sprzęt oraz szkolenie kadry medycznej. Utrzymanie wysokiego poziomu organizacyjnego i sprawnego funkcjonowania systemu

ratownictwa medycznego pozostaje kluczowym elementem troski o zdrowie i życie mieszkańców.

GOSPODARKA MIESZKANIOWA

Gospodarka mieszkaniowa stanowi jeden z głównych obszarów polityki lokalnej, wpływając bezpośrednio na jakość życia mieszkańców oraz rozwój przestrzenny gminy. Jej zadaniem jest racjonalne zarządzanie zasobami mieszkaniowymi, planowanie nowych inwestycji, modernizacja istniejących obiektów, a także zapewnienie dostępu do lokali osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej.

Zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 roku *o ochronie praw lokatorów* (Dz. U. z 2023 roku poz. 725.), mieszkaniowym zasobie gminy oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, do obowiązków gminy należy zapewnienie mieszkańcom lokali socjalnych i lokali zamiennych, a także zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Realizacja tych zadań odbywa się poprzez tworzenie i wdrażania odpowiednich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, ustalenie zasad najmu lokali oraz określenie polityki czynszowej, w tym warunków obniżenia opłat za korzystanie z lokalu. Tego rodzaju działania mają na celu racjonalne zarządzanie istniejącym zasobem mieszkaniowym i zapewnienie możliwie szerokiego dostępu do mieszkań osobom o niskich dochodach.

Mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Lubań administruje powołana do tego jednostka organizacyjna Gminy pod nazwą Administracja Mieszkań Komunalnych w Lubaniu.

WIELOLETNI PROGRAM GOSPODAROWANIA MIESZKANIOWYM ZASOBEM GMINY MIEJSKIEJ LUBAŃ NA LATA 2022-2030

Miasto Lubań prowadzi politykę mieszkaniową w oparciu o *Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Lubań na lata 2022-2030*. Program, przyjęty uchwałą Rady Miasta Lubań nr LIV/327/2022 z dnia 22 lutego 2022 roku., określa zasady zarządzania lokalami komunalnymi, plan remontów i modernizacji oraz politykę czynszową. Jego główne cele to poprawa warunków mieszkaniowych, efektywne gospodarowanie lokalami, zapewnienie dostępności mieszkań socjalnych dla potrzebujących oraz przeciwdziałanie wykluczeniu mieszkaniowemu.

MIESZKALNICTWO W MIEŚCIE LUBAŃ

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Miasta Lubań w latach 2019-2024. Dla porównania zestawiono ją z powiatem lubańskim, województwem dolnośląskim oraz całym krajem.

Tabela 20 Budynki mieszkalne – analiza porównawcza w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	2 207	2 216	2 273	2 300	2 318	2 330
powiat lubański	9 271	9 320	9 488	9 386	9 465	9 526
województwo dolnośląskie	395 328	403 474	415 209	421 744	429 086	435 582
Polska	6 629 920	6 636 883	6 781 570	6 869 717	6 950 954	7 026 201

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.07.2025)

Z analizy danych z poprzedniej tabeli wynika, że w latach 2019-2024 liczba budynków mieszkalnych w Mieście Lubań wykazywała stopniowy, choć umiarkowany wzrost. W 2019 roku zanotowano 2 207 mieszkań, natomiast w roku 2024 było ich już 2 330, co oznacza przyrost o 123 budynków w ciągu pięciu lat. Procentowa analiza przyrostu liczby budynków mieszkalnych w latach 2019-2024 wskazuje, że w Mieście Lubań zanotowano wzrost na poziomie 5,57%, podczas gdy w powiecie lubańskim było to 2,75%. W skali województwa dolnośląskiego przyrost wyniósł 10,18%, a w całej Polsce – 5,98%. Tendencja ta świadczy o zachodzących procesach inwestycyjnych i rozbudowie lokalnego zasobu budynków mieszkalnych, jednak tempo tego wzrostu pozostaje relatywnie niewysokie w porównaniu z danymi z poziomu powiatu, województwa czy całego kraju.

Dane pokazują, że w Mieście Lubań obserwuje się pozytywną tendencję wzrostu liczby budynków mieszkalnych. W kontekście polityki mieszkaniowej stanowi to istotną przesłankę do kontynuowania i intensyfikowania działań w zakresie rozwoju rynku mieszkalnego.

W kolejnej tabeli zaprezentowano dane dotyczące przeciętnej powierzchni użytkowej jednego mieszkania w Mieście Lubań, zestawione z analogicznymi danymi dla powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz całego kraju.

Tabela 21 Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – analiza porównawcza w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	64,40	64,80	64,90	65,00	65,20	65,00
powiat lubański	72,6	72,5	72,6	72,7	73,0	72,9
województwo dolnośląskie	72,7	70,5	70,7	70,8	71,0	71,1
Polska	74,4	74,9	75,1	75,3	75,5	75,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 25.07.2025)

Analiza danych poprzedniej tabeli wykazała, że w latach 2019-2024 przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Mieście Lubań utrzymywała się na stosunkowo stabilnym poziomie, z niewielką tendencją wzrostową. W 2019 roku wynosiła on 64,4 m², a w roku 2024 wzrosła do 65,0 m².

Dla powiatu lubańskiego w analizowanym okresie powierzchnia użytkowa mieszkań kształtowała się na poziomie około 72-73 m², natomiast w województwie dolnośląskim wynosiła średnio od 70,7 do 72,7m². Najwyższe wartości niezmiennie notowane były w skali ogólnopolskiej – w 2019 roku wynosiły 74,4 m², a w 2025 roku osiągnęły poziom 75,6 m².

Różnice mogą wynikać z kilku czynników, w tym charakterystyki lokalnego rynku nieruchomości, dostępnych zasobów mieszkaniowych, rodzaju realizowanych inwestycji, a także sytuacji ekonomicznej i przestrzennej Miasta. W Mieście Lubań widoczna jest przewaga mniejszych mieszkań, co może wynikać zarówno z dominacji starszego zasobu mieszkaniowego o ograniczonej powierzchni, jak i zapotrzebowania na lokale mniejsze, ale bardziej przystępne cenowo.

Zebrane dane wskazują, że choć w Mieście Lubań powierzchnia przeciętnego mieszkania w latach 2019-2024 pozostaje zbliżona, to nadal pozostaje niższa niż w otaczających ją

jednostkach terytorialnych. Może to stanowić przesłankę do podejmowania działań planistycznych i inwestycyjnych, które pozwolą na dywersyfikację oferty mieszkaniowej, aby lepiej odpowiadać na zróżnicowane potrzeby mieszkańców oraz zwiększać atrakcyjność Miasta jako miejsca zamieszkania.

Kolejna tabela przedstawia przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania na 1 osobę w porównaniu z powiatem, województwem oraz całą Polską.

Tabela 22 Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę w porównaniu z powiatem lubańskim, województwem dolnośląskim oraz całym krajem

	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Lubań	26,6	28,2	28,4	28,8	29,6
powiat lubański	27,5	28,7	29,2	29,7	30,3
województwo dolnośląskie	30,3	30,5	31,1	31,7	32,4
Polska	28,7	29,9	30,4	31,1	31,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 30.06.2025)

W latach 2019–2023 w Mieście Lubań odnotowano systematyczny wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę – z 26,6 m² w 2019 roku do 29,6 m² w 2023 roku. Wzrost o 3 m² na przestrzeni pięciu lat świadczy o poprawiających się warunkach mieszkaniowych mieszkańców miasta oraz o realizacji inwestycji mieszkaniowych i poprawie standardu życia.

Mimo wyraźnej tendencji wzrostowej, wartości dla Miasta Lubań pozostają niższe od notowanych w powiecie lubańskim (30,3 m² w 2023 roku), województwie dolnośląskim (32,4 m²) oraz średniej krajowej (31,6 m²). Warto jednak podkreślić, że różnice te ulegają stopniowemu zmniejszeniu.

Stała poprawa wskaźnika może świadczyć zarówno o sukcesywnej modernizacji zasobów mieszkaniowych, jak i o spadku liczby mieszkańców przypadających na lokal, co może wynikać z procesów demograficznych.

Dodatek mieszkaniowy w Lubaniu stanowi formę pomocy finansowej dla osób o niskich dochodach, które mają trudności w pokrywaniu kosztów utrzymania mieszkania. Aby uzyskać świadczenie, należy spełnić określone kryteria dochodowe i powierzchniowe.

Wysokość dodatku zależy m.in. od dochodu, powierzchni mieszkania, liczby osób w gospodarstwie i ponoszonych opłat. Może on pokrywać część lub całość kosztów utrzymania mieszkania. Dodatek stanowi ważne wsparcie dla mieszkańców zmagających się z trudnościami finansowymi. Dzięki temu świadczeniu osoby o niższych dochodach mogą utrzymać swoje miejsce zamieszkania, co realnie wpływa na poprawę jakości życia i stabilność socjalną. Jest to narzędzie szczególnie istotne w kontekście polityki mieszkaniowej – pokazuje, że samorząd nie tylko zarządza zasobem mieszkaniowym, ale także troszczy się o osoby najbardziej potrzebujące.

Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez Administrację Mieszkań Komunalnych w Lubaniu, według stanu na dzień 31 stycznia 2025 roku, Gmina Miejska Lubań zarządza łącznie 34 budynkami stanowiącymi w całości własność Gminy o łącznej powierzchni użytkowej 9 106,34 m². W skład zasobu wchodzi:

- 27 budynków mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 5 189,83 m²,
- 7 budynków użytkowych o łącznej powierzchni 3 916,51 m².

Wśród powyższych obiektów trzy budynki stanowią pustostany i ze względu na zły stan techniczny nie nadają się do dalszego użytkowania:

- budynek mieszkalny przy ul. Na Skarpie 2 – przeznaczony do sprzedaży z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe po wcześniejszej rozbiórce,
- budynek mieszkalny przy ul. Grzegorza Piramowicza 6 – wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków, planowana jest sprzedaż nieruchomości po przeprowadzeniu niezbędnych procedur,
- budynek użytkowy przy ul. Fortowej 4 – również wpisany do ewidencji zabytków, zakwalifikowany do rozbiórki.

Miasto Lubań dysponuje ponadto 502 lokalami mieszkalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 23 255,62 m², z czego:

- 365 lokali o powierzchni 17 265,83 m² zajmowanych jest na podstawie umów najmu,
- 86 lokali (3845,50 m²) zajmowanych jest bezumownie,
- 51 lokali (2146,29 m²) stanowi pustostany.

Z zasobu mieszkaniowego Gminy wydzielono również 89 lokali socjalnych o powierzchni 2 568,64 m² na podstawie zarządzeń Burmistrza Miasta Lubań z 2015 i 2021 roku.

Dodatkowo, Gmina dysponuje 46 lokalami użytkowymi o łącznej powierzchni 3 406,66 m², w tym lokalami zlokalizowanymi w budynkach mieszkalnych, w których Gmina posiada jedynie określony udział związany z własnością.

Według danych z *Planu wykorzystania zasobu nieruchomości stanowiących własność Gminy Miejskiej Lubań na lata 2025-2027* na dzień 31 stycznia 2025 roku w zasobie mieszkaniowym Gminy znajdowały się 62 lokale niezamieszkałe o łącznej powierzchni użytkowej 2 466,29 m². W tym:

- 51 lokali mieszkalnych (pustostanów) o łącznej powierzchni 2 146,29 m²,
- 11 lokali socjalnych o powierzchni 320,00 m².

Do sprzedaży przeznaczono 23 lokale mieszkalne (1 091,85 m²), a do dalszego zasiedlenia 38 lokali (w tym 28 mieszkań i 10 lokali socjalnych) o łącznej powierzchni 1 333,67 m². Dodatkowo weryfikowano 1 lokal mieszkalny o powierzchni 40,77 m².

W odniesieniu do pustostanów przeznaczonych do dalszego zasiedlenia, ze względu na ich bardzo zły stan techniczny, zachodzi konieczność przeprowadzenia remontów. W 2024 roku Gmina złożyła do Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) wniosek o dofinansowanie z funduszu dopłat na remont 15 lokali. Wysokość dofinansowania może wynieść nawet 80% kosztów remontu jednego lokalu niezamieszkałego. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie, a uruchomienie środków zaplanowano na drugą połowę 2025 roku lub rok 2026. Remonty pozostałych 22 lokali mają zostać sfinansowane ze środków własnych Gminy, w miarę dostępnych możliwości finansowych.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne stanowi jedną z kluczowych wartości determinujących jakość życia mieszkańców oraz rozwój lokalnych społeczności. Obejmuje ono zarówno przeciwdziałanie przestępczości i wykroczeniom, jak i działania prewencyjne oraz reagowanie na zagrożenia związane z porządkiem publicznym, ruchem drogowym, klęskami żywiołowymi czy sytuacjami kryzysowymi.

W Mieście Lubań za utrzymanie bezpieczeństwa odpowiadają różne służby i instytucje, w tym przede wszystkim Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska, a także jednostki ochrony zdrowia i zarządzania kryzysowego. Ich działalność, podejmowane inicjatywy profilaktyczne oraz współpraca z mieszkańcami i samorządem lokalnym mają istotne znaczenie dla tworzenia przyjaznego i bezpiecznego otoczenia.

W niniejszej diagnozie przedstawiono działania służb odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo w Mieście, skalę występowania zagrożeń oraz podejmowane działania prewencyjne i społeczne, mające na celu wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

STRAŻ POŻARNA

Straż Pożarna stanowi istotny element lokalnego systemu bezpieczeństwa w Mieście Lubań. Jej działalność nie ogranicza się jedynie do gaszenia pożarów, lecz obejmuje także szeroko zakrojone działania ratownicze, techniczne oraz profilaktyczno-edukacyjne. W strukturze ochrony przeciwpożarowej ważne miejsce zajmuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Lubaniu, a także aktywnie działające jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

W strukturze Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej funkcjonuje jednostka Ratowniczo-Gaśnicza, która jest odpowiedzialna za bezpośrednie interwencje w sytuacjach zagrożenia. Komenda prowadzi również działania prewencyjne, w tym kampanie informacyjne oraz edukacyjne, taka jak sala edukacyjna „OGNIK”, mające na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa pożarowego.

Zadaniem straży jest szybkie i skuteczne reagowanie na wszelkiego rodzaju zagrożenia, w tym pożary, wypadki drogowe czy sytuacje związane z klęskami żywiołowymi. Jednocześnie istotnym aspektem działalności jest prowadzenie działań prewencyjnych i edukacyjnych. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej organizuje kontrole obiektów użyteczności publicznej, kampanie informacyjne, a także szkolenia dla mieszkańców z zakresu bezpieczeństwa pożarowego i zasad postępowania w sytuacjach kryzysowych.

Duże znaczenie w systemie ratowniczym mają również lokalne jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które wspierają działania Państwowej Straży Pożarnej, szczególnie w przypadku mniejszych miejscowości i nagłych interwencji.

Prowadzone działania przynoszą szereg korzyści: zwiększają świadomość społeczną w zakresie zagrożeń pożarowych, poprawiają gotowość mieszkańców o reagowania w sytuacjach kryzysowych, a także budują zaufanie do służb ratowniczych.

Wnioski płynące z dotychczasowych działań wskazują na potrzebę kontynuacji i rozwoju, inwestowania w nowoczesny sprzęt oraz dalszego podnoszenia kwalifikacji strażaków. Utrzymywanie wysokiego poziomu gotowości operacyjnej i budowanie partnerskich relacji z lokalną społecznością są kluczowe dla zapewnienia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Miasta.

Kolejna tabela zawiera zestawienie zdarzeń, w których interweniowały jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w Mieście Lubań w latach 2019-2023. Uwzględniono zarówno akcje związane z gaszeniem pożarów, jak i reagowaniem na miejscowe zagrożenia różnego typu. Dane zostały opracowane w oparciu o zapisy dokumentu *Zasady ewidencjonowania zdarzeń w Systemie Wspomagania Decyzji*, który umożliwia szczegółową klasyfikację i rejestrację działań ratowniczych, zgodnie z obowiązującymi kryteriami oceny skali zagrożenia i udziału sił ratowniczych.

Miejscowe zagrożenie to każde zdarzenie inne niż pożar, wynikające z działalności człowieka, postępu cywilizacyjnego lub sił przyrody, które może stwarzać niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, mienia bądź środowiska.

Zdarzenia te dzielone są według stopnia skali i skutków:

- Miejscowe zagrożenia małe obejmują sytuacje o ograniczonym zakresie, przy których działania ratownicze nie wymagają użycia specjalistycznego sprzętu;
- Miejscowe zagrożenia lokalne dotyczą nagłych uszkodzeń urządzeń, pojazdów czy maszyn, skutkujących zagrożeniem życia lub zdrowia, a także skażeniem środowiska. W tego typu zdarzeniach może wystąpić maksymalnie jedna ofiara śmiertelna i nie więcej niż trzy sposoby uszkodzone wymagające pomocy medycznej. W działaniach bierze udział więcej niż cztery zastępy;

- Miejscowe zagrożenia średnie mają poważniejsze skutki – mogą obejmować od dwóch do trzech ofiar śmiertelnych lub od czterech do dziesięciu osób rannych, które wymagają hospitalizacji. W takich sytuacjach uczestniczy od pięciu do dwunastu zastępów straży pożarnej, a nierzadko także wyspecjalizowana grupa ratownicza.

W przypadku pożarów ich rozmiar określa się na podstawie powierzchni lub objętości zniszczonego bądź spalonego obszaru.

Tabela 23 Działalność jednostek ochrony przeciwpożarowej w Mieście Lubań w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
zdarzenia ogółem	342	671	275	280	276
pożary razem	97	85	54	79	76
pożary - małe	93	84	54	76	75
pożary - duże	1	0	0	0	0
miejscowe zagrożenia razem	192	558	180	162	164
miejscowe zagrożenia - małe	58	52	41	41	22
miejscowe zagrożenia - lokalne	131	505	135	120	142
alarmy fałszywe razem	53	28	41	39	36
alarmy fałszywe w dobrej wierze	28	18	35	34	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (dostęp: 12.05.2025)

Analiza danych dotycząca działań jednostek ochrony przeciwpożarowej wykazała, że w latach 2019-2023 służby straży pożarnej działające na terenie Miasta Lubań podejmowały liczne interwencje związane zarówno z pożarami, jak i innymi zagrożeniami miejscowymi. Największą liczbę zdarzeń odnotowano w 2020 roku – aż 671, co znacznie odbiegało od pozostałych lat, w liczba interwencji mieściła się w przedziale od 275 do 342. W kolejnych latach liczba zdarzeń ustabilizowała się na poziomie około 276-280 rocznie.

Zdecydowaną większość interwencji stanowiły pożary, w tym głównie pożary małe. Ich liczba w analizowanym okresie utrzymywała się w granicach 54-93 rocznie. Pożary średnie były rzadkością i wystąpiły jedynie w trzech spośród pięciu analizowanych lat. Pożary duże praktycznie nie występowały, co może między innymi świadczyć o skuteczności działań prewencyjnych i szybkiej reakcji jednostek ratowniczych, zapobiegających eskalacji zagrożenia.

Ważną kategorią działań były także miejscowe zagrożenia, czyli zdarzenia inne niż pożary, mogące stwarzać niebezpieczeństwo dla zdrowia, życia lub środowiska. Szczególnie liczne były miejscowe zagrożenia lokalne – w 2020 roku ich liczba wynosiła aż 505, co może być związane z wystąpieniem zjawisk pogodowych lub sytuacji wyjątkowych. W kolejnych latach ich liczba wahała się między 120 a 185 rocznie. Mniej liczne były miejscowe zagrożenia małe, których liczba stopniowo malała – z 58, w roku 2019 do 22 w roku 2023.

Uzupełnieniem działań były alarmy fałszywe – ich liczna w badanym okresie oscylowała wokół 30-50 rocznie. Większość z nich stanowiły zgłoszenia w dobrej wierze, co wskazuje na ostrożność i zaangażowanie mieszkańców, ale również na potrzebę dalszej edukacji w zakresie rozpoznawania i zgłaszania zagrożeń.

Analiza działań jednostek ochrony przeciwpożarowej w Lubaniu potwierdza ich wysoką aktywność oraz skuteczność w reagowaniu na zagrożenia. Jednocześnie dane te stanowią ważne źródło informacji na potrzeby planowania działań prewencyjnych i rozwojowych w zakresie lokalnego systemu bezpieczeństwa.

POLICJA

Bezpieczeństwo mieszkańców jest jednym z kluczowych obszarów odpowiedzialności władz lokalnych, a ważną rolę w jego zapewnieniu odgrywa Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu. Jej zadaniem jest nie tylko reagowanie na wykroczenia i przestępstwa, ale także prowadzenie działań zapobiegawczych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności.

Kolejna tabela przedstawia wypadki drogowe i ich skutki na obszarze Miasta Lubań w latach 2023-2024.

Tabela 24 Wypadki drogowe i ich skutki na terenie Miasta Lubań w latach 2023-2024

	2023	2024
wypadki	18	18
ranni	9	21
zabici	-	-
kolizje drogowe	264	247

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Raport o stanie Miasta za 2024 rok* (dostęp: 04.07.2025)

W analizowanym okresie liczba wypadków drogowych w Mieście Lubań utrzymała się na niezmiennym poziomie – zarówno w 2023, jak i 2024 roku odnotowano po 18 zdarzeń zakwalifikowanych jako wypadki. Istotny wzrost nastąpił jednak w przypadku liczby osób rannych, która w 2024 roku wzrosła z 9 do 21 osób, co oznacza przyrost o 133% w porównaniu z rokiem poprzednim. W obu analizowanych latach nie odnotowano ofiar śmiertelnych.

Jeśli chodzi o kolizje drogowe, ich liczba zmniejszyła się z 264 w 2023 roku do 247 w 2024 roku, co stanowi spadek o około 6,4%. Może to wskazywać na poprawę w zakresie drobnych zdarzeń drogowych, choć równoczesny wzrost liczby rannych sugeruje, że skutki części wypadków były poważniejsze.

Kolejna tabela przedstawia zestawienie danych dotyczących przestępstw oraz wykroczeń w Mieście Lubań w latach 2023-2024.

Tabela 25 Przestępstwa i wykroczenia w Mieście Lubań w latach 2023-2024

	2023	2024
przestępstwa ogólne	1 526	1 540
przestępstwa kryminalne (wszczęte)	986	947
mandaty	401	192
wnioski do sądu	180	222
pouczenia	189	118

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Raport o stanie Miasta za 2024 rok* (dostęp: 04.07.2025)

W latach 2023–2024 liczba przestępstw ogólnych w Mieście Lubań utrzymała się na zbliżonym poziomie – w 2024 roku odnotowano 1 540 przypadków, czyli o 14 więcej niż

rok wcześniej (wzrost o 0,9%). Zmniejszeniu uległa natomiast liczba wszczętych przestępstw kryminalnych – z 986 w 2023 roku do 947 w 2024 roku, co stanowi spadek o 4%.

Znacząco zmalała liczba nałożonych mandatów karnych – z 401 do 192, co oznacza spadek o 52%, natomiast liczba wniosków do sądu wzrosła o 23%, z 180 do 222. Może to świadczyć o zmianie podejścia służb do egzekwowania przepisów – rezygnacji z nakładania mandatów na rzecz kierowania spraw do sądu.

Liczba pouczeń również uległa wyraźnemu zmniejszeniu – z 189 w 2023 roku do 118 w 2024 roku, czyli o ponad 37%.

Następna tabela przedstawia wskaźnik wykrywalności wg kategorii poszczególnych przestępstw na terenie Miasta Lubań w latach 2023-2024.

Tabela 26 Wskaźnik wykrywalności wg kategorii poszczególnych przestępstw na terenie Miasta Lubań w latach 2023-2024

	2023	2024
rozbój	94,1%	83,3%
bójki i pobicia	100%	100%
uszkodzenia ciała	100%	81,8%
kradzież	57,4%	37,9%
w tym kradzież samochodów	12,5%	25,5%
zniszczenie mienia	38,3%	21,8%
kradzież z włamaniem	28,8%	30,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Raport o stanie Miasta za 2024 rok* (dostęp: 04.07.2025)

W analizowanym okresie widoczny jest spadek ogólnego poziomu wykrywalności w większości kategorii przestępstw. Szczególnie znaczący spadek odnotowano w przypadku:

- rozbójów – z 94,1% w 2023 roku do 83,3% w 2024 roku,
- uszkodzeń ciała – z 100% do 81,8%,

- kradzieży – z 57,4% do 37,9%, co oznacza spadek o niemal 20 punktów procentowych,
- zniszczenia mienia – z 38,3% do 21,8%.

Wskaźnik wykrywalności kradzieży z włamaniem nieznacznie wzrósł – z 28,8% w 2023 roku do 30,7% w 2024 roku, a kradzieży samochodów poprawił się ponad dwukrotnie – z 12,5% do 25,5%.

Wysoki poziom skuteczności utrzymano w przypadku bójek i pobić, gdzie wskaźnik wykrywalności wyniósł 100% w obu latach.

Mimo niewielkich wahań w poszczególnych kategoriach, ogólny poziom wykrywalności przestępstw w Mieście Lubań utrzymuje się na stabilnym i satysfakcjonującym poziomie.

Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu aktywnie realizuje również szereg działań profilaktycznych, mających na celu zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców oraz przeciwdziałanie różnorodnym zagrożeniom społecznym. Współpraca z lokalnymi instytucjami oraz zaangażowanie społeczności lokalnej stanowią fundament skutecznych inicjatyw prewencyjnych.

W ramach realizowanych działań policjanci regularnie prowadzą spotkania z dziećmi i młodzieżą, szczególnie w okresie letnim. Wakacyjna profilaktyka obejmuje edukację dotyczącą zasad bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, nad wodą i w górach, a także zagadnień związanych z kontaktami z obcymi czy też różnymi używkami. Celem tych działań jest nie tylko jej ograniczenie ryzyka zagrożeń, ale także promowanie pozytywnych wzorców zachowań.

Ważnym elementem aktywności Komendy są także debaty społeczne mające na celu umożliwienie bezpośrednią wymianę informacji z mieszkańcami i wspólne diagnozowanie problemów dotyczących bezpieczeństwa w poszczególnych częściach Miasta. Udział w debatach przedstawicieli samorządu, służ porządkowych oraz lokalnych społeczności sprzyja tworzeniu skutecznych i adekwatnych rozwiązań.

Wspierając działania funkcjonariuszy, Miasto Lubań przekazało Komendzie nowoczesne testy narkotykowe. Ich zastosowanie znacząco poprawia skuteczność kontroli drogowych oraz działań prewencyjnych związanych z wykrywaniem substancji psychoaktywnych. To

przykład efektywnej współpracy samorządu z policją w celu zwiększania bezpieczeństwa publicznego.

Realizowane działania przynoszą szereg korzyści. Po pierwsze, wzrasta świadomość mieszkańców w zakresie zagrożeń i odpowiedzialnych postaw. Po drugie, bezpośredni kontakt z policją przekłada się na większe poczucie bezpieczeństwa i zaufania do służ mundurowych. Po trzecie nowoczesne narzędzia i działania prewencyjne pozwalają szybciej reagować na pojawiające się zagrożenie.

Wnioski płynące z obserwacji działań Komendy Powiatowej Policji w Lubaniu wskazują na duże zaangażowanie funkcjonariuszy w życie społeczności lokalnej. Kluczowe znaczenie ma kontynuacja i rozwój prowadzonych inicjatyw profilaktycznych, a także dalsza współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami społecznymi. Tylko wspólne, skoordynowane działania mogą skutecznie zwiększać poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

STRAŻ MIEJSKA

Straż Miejska w Lubaniu, powołana uchwałą Rady Miejskiej (XXII/132/91 z dnia 11.09.1991 roku), pełni istotną rolę w systemie lokalnego bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jej zadania obejmują między innymi egzekwowanie przepisów prawa miejscowego, kontrolę przestrzegania porządku publicznego oraz wspieranie działań prewencyjnych na terenie Miasta Lubań.

Straż Miejska aktywnie uczestniczy w działaniach edukacyjnych. Realizuje działania mające na celu zwiększanie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w drodze do placówek oświatowych. Ponadto, strażnicy angażują się w akcje informacyjne dotyczące właściwego parkowania oraz przestrzegania przepisów ruchu drogowego.

Kolejna tabela przedstawia wyniki działań Straży Miejskiej w Mieście Lubań według kategorii ujawnionych wykroczeń w latach 2019-2024.

Tabela 27 Wyniki działań Straży Miejskiej w Mieście Lubań według kategorii ujawnionych wykroczeń w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.kodeks wykroczeń	1 495	866	1 028	1 232	1 329	2 187
zakłócenia porządku i spokoju	88	129	93	30	72	17
bezpieczeństwo osób i mienia	71	31	46	25	14	23
bezpieczeństwo i porządek komunikacji	1 132	615	775	1 026	1 145	2 041
obyczajność publiczna	135	51	71	73	79	68
niszczenie urządzeń użytku publicznego	62	36	43	77	19	36
2.ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	734	336	332	694	547	389
3.utrzymanie czystości i porządku	87	63	80	170	36	29
4.łamanie ustawy o odpadach	27	21	8	5	16	0
Razem (1-4)	2343	1286	1448	2101	1928	2605

Źródło: Dane gminne (dostęp: 30.06.2025)

Analiza danych z poprzedniej tabeli pokazuje, że po znacznym spadku liczby wykroczeń w 2020 roku – co najprawdopodobniej było związane z pandemią – w kolejnych latach obserwujemy wyraźny trend wzrostowy, osiągający najwyższy poziom w 2024 roku (2 187 wykroczeń). Głównym czynnikiem tego wzrostu jest kategoria „Bezpieczeństwo i porządek komunikacji”, która systematycznie rośnie od 2020 roku i w 2024 odpowiadała za większość stwierdzonych naruszeń. Pozostałe kategorie wykazują zmienne tendencje – na przykład liczba wykroczeń dotyczących „bezpieczeństwa osób i mienia” maleje, natomiast

naruszenia związane z „Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” po wzroście w 2022 roku ponownie spadły. Warto także zwrócić uwagę na całkowite zaniknięcie wykroczeń dotyczących „łamania ustawy o odpadach” w 2024 roku.

Współpraca z mieszkańcami oraz innymi służbami, takimi jak Policja czy Straż Pożarna, pozwala na skuteczne reagowanie na różnorodne zagrożenia i sytuacje kryzysowe. Dzięki zaangażowaniu i profesjonalizmowi, Straż Miejska w Mieście Lubań przyczynia się do podnoszenia jakości życia i poczucia bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności.

KULTURA, REKREACJA I SPORT

Kultura, rekreacja i sport odgrywają istotną rolę w kształtowaniu tożsamości lokalnej, integracji społecznej oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Działalność instytucji kultury oraz oferta rekreacyjna i sportowa w znaczący sposób wpływają na rozwój kapitału społecznego, budowanie więzi międzypokoleniowych oraz aktywizację różnych grup wiekowych.

Na terenie Miasta dostępna jest infrastruktura umożliwiająca uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, zajęciach artystycznych i aktywnościach fizycznych. Władze samorządowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe oraz lokalni animatorzy życia społecznego odgrywają istotną rolę w tworzeniu dostępnej i różnorodnej oferty.

MIEJSKA I POWIATOWA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna imienia Marii Konopnickiej w Lubaniu pełni ważną rolę w życiu kulturalnym Miasta oraz całego powiatu lubańskiego. Jako nowoczesna instytucja kultury, łączy tradycyjną funkcję gromadzenia i udostępniania zbiorów z działaniami edukacyjnymi, integracyjnymi, i animacyjnymi. Jej główna siedziba mieści się w zabytkowym ratuszu na lubańskim rynku.

Biblioteka oferuje mieszkańcom dostęp do szerokiego zbioru książek, literatury popularnonaukowej, czasopism, audiobooków i gier planszowych. Dla czytelników preferujących dostęp cyfrowy dostępna jest usługa Legimi, która umożliwia bezpłatne korzystanie z e-booków na urządzeniach elektronicznych. Szczególną uwagę poświęca się także osobom z niepełnosprawnościami – biblioteka udostępnia urządzenia „Czytak” oraz specjalnie nagrane książki mówione, które wspierają osoby słabowidzące, niewidome, niemogące czytać lub posiadające szczególne potrzeby.

Poza działalnością wypożyczalni, instytucja realizuje liczne działania kulturalno-edukacyjne: spotkania autorskie, warsztaty, wystawy, akcje czytelnicze, konkursy oraz wydarzenia cykliczne, takie jak „Noc Bibliotek”, „Tydzień Bibliotek” czy letnie zajęcia dla dzieci. Programy te promują czytelnictwo i rozwój pasji, a także sprzyjają integracji międzypokoleniowej.

Kolejna tabela przedstawia stan księgozbioru w latach 2019-2024 Miasta Lubań w porównaniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego i całej Polski.

Tabela 28 Stan księgozbioru w latach 2019-2024 Miasta Lubań w porównaniu do powiatu, województwa i całego kraju

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	61 647	57 076	56 723	56 458	57 149	56 292
powiat lubański	234 006	223 207	225 359	219 055	203 314	190 649
województwo dolnośląskie	8 624 990	8 369 459	8 336 572	8 258 813	8 191 759	8 126 686
Polska	127 038 474	125 036 203	124 676 708	124 370 657	124 311 590	124 396 630

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 25.07.2025)

Analiza danych dotyczących liczby egzemplarzy księgozbioru w latach 2019-2024 wskazuje na ogólnokrajową tendencję spadkową. W Mieście Lubań liczba egzemplarzy księgozbioru zmniejszyła się z 61 647 w 2019 roku do 56 292 w 2024 roku, wykazując wyraźny spadek. Podobny trend zaobserwowano w powiecie lubańskim, gdzie zasoby spadły z 234 006 w 2019 roku do 190 649 w 2024 roku, co stanowi znaczący ubytek. Na poziomie województwa dolnośląskiego również odnotowano konsekwentny spadek, z 8 624 990 egzemplarzy w 2019 roku do 8 126 686 w 2024 roku. Cała Polska również doświadczyła redukcji księgozbiorów, choć w 2024 roku nastąpił niewielki wzrost w porównaniu do roku poprzedniego; ogólna liczba spadła ze 127 038 474 w 2019 roku do 124 396 630 w 2024 roku. Ten ogólny spadek może być wynikiem zmian w preferencjach czytelniczych, takich jak rosnąca popularność e-booków, czy też zmian w polityce gromadzenia zbiorów przez biblioteki.

Mimo spadku liczby książek oferta biblioteki pozostaje szeroka, a sama instytucja, otwarta jest na potrzeby mieszkańców. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Lubaniu

pozostaje nie tylko miejscem wypożyczenia książek, ale również ważnym ośrodkiem lokalnego życia kulturalnego, edukacyjnego i społecznego.

Z uwagi na lokalizację Biblioteki w zabytkowym budynku Ratusza Miejskiego, który ze względu na ochronę konserwatorską nie spełnia standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (m.in. strome schody), warto rozważyć w przyszłości zmianę siedziby placówki na bardziej dostępną lokalizację.

MIEJSKI DOM KULTURY

Miejski Dom Kultury w Lubaniu pełni funkcję kluczowej instytucji kultury, która kształtuje i wspiera rozwój życia kulturalnego Miasta oraz całego regionu. Jako jednostka organizacyjna Miasta Lubań, Miejski Dom Kultury nie tylko realizuje swoją podstawową misję animowania kultury, ale również tworzy przestrzeń dla integracji społecznej, rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego i aktywnego uczestnictwa mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych.

Instytucja prowadzi zróżnicowaną działalność programową, oferując między innymi zajęcia taneczne, muzyczne, teatralne i plastyczne dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych. W ramach Miejskiego Domu Kultury działa również Uniwersytet Trzeciego Wieku, który aktywizuje seniorów i umożliwia im rozwój pasji oraz uczestnictwo w wydarzeniach edukacyjno-kulturalnych. Miejski Dom Kultury jest również organizatorem cyklicznych imprez o zasięgu lokalnym i regionalnym, takich jak Festiwal Twórczości Dziecięcej „Szkrab”, Przegląd Artystyczny „Faza” czy też święto Miasta – Dni Lubania.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące festiwali, przeglądów artystycznych i koncertów w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz całej Polski.

Tabela 29 Festiwale, przeglądy artystyczne i koncerty w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu, województwa oraz całego kraju w latach 2019-2024

festiwale i przeglądy artystyczne						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	9	1	2	7	5	6
powiat lubański	23	6	10	14	13	14
województwo dolnośląskie	766	183	276	328	408	502
Polska	8 456	2 414	3 458	5 083	6 308	6 389
koncerty						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	15	12	8	29	20	19
powiat lubański	27	29	21	55	52	45
województwo dolnośląskie	2 724	1 006	1 357	2 269	2 671	2 801
Polska	35 707	14 456	20 117	30 138	34 018	35 613

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 23.07.2025)

W latach 2019–2024 Miasto Lubań wykazywało zróżnicowaną aktywność w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych.

Analiza danych z lat 2019-2024 dla Miasta Lubań, powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego i całej Polski wskazuje na piętno pandemii COVID-19 na wydarzeniach artystycznych, szczególnie widoczne w 2020 roku. Obserwujemy jednak wyraźne i konsekwentne ożywienie sektora kultury od 2021 roku. Koncerty, zwłaszcza na poziomie lokalnym w Lubaniu, wykazały niezwykłą odporność, szybko przekraczając poziomy aktywności sprzed pandemii. Festiwale i przeglądy artystyczne również odnotowują wzrost, choć ich powrót do kondycji z 2019 roku jest nieco wolniejszy. Ogólnie rzecz

biorąc, sektor kulturalny w Mieście wykazuje silną zdolność do adaptacji i regeneracji po kryzysie, z perspektywą dalszego wzrostu aktywności w przyszłości.

Program działania Miejskiego Domu Kultury na lata 2021-2026 zakłada rozwój oferty kulturalnej w oparciu o potrzeby i oczekiwania mieszkańców, wzmocnienie dialogu międzypokoleniowego oraz wspieranie aktywności społecznej poprzez kulturę. Jednym z głównych celów strategicznych jest zwiększanie dostępności wydarzeń kulturalnych oraz rozszerzenie współpracy z lokalnymi organizacjami, szkołami, środowiskiem twórczym. Duży nacisk położono również na rozwój kompetencji kulturalnych dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie lokalnej tożsamości poprzez promowanie dziedzictwa kulturowego regionu.

Działania instytucji są ukierunkowane na kształtowanie otwartego, kreatywnego i aktywnego społeczeństwa, a także wzmocnienie roli kultury jako czynnika wspierającego integrację mieszkańców i rozwój kapitału społecznego. Program Miejskiego Domu Kultury zakłada również stopniową modernizację infrastruktury oraz rozwój kompetencji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość i różnorodność oferty.

Miejski Dom Kultury w Lubaniu, dzięki swojej otwartości, dynamicznej działalności i zgodności z lokalnymi potrzebami, stanowi ważny filar życia społeczno-kulturalnego Miasta i przyczynia się do wzrostu uczestnictwa mieszkańców w kulturze. W roku, ze środków Unii Europejskiej, planowana jest modernizacja obiektu, mająca na celu poprawę jego funkcjonalności oraz parametrów termicznych. Inwestycja ta ma przyczynić się do jeszcze szerszego otwarcia Miejskiego Domu Kultury na potrzeby całego regionu.

MUZEUM REGIONALNE

Muzeum Regionalne w Lubaniu zostało założone w 1975 roku jako Muzeum Osadnictwa Wojskowego, a od 1993 zaczęło funkcjonować pod obecną nazwą, pełniąc rolę miejskiej instytucji kultury. Jego główna siedziba mieści się przy zabytkowym ratuszu, a dodatkowe ekspozycje prezentowane są w Wieży Brackiej.

Muzeum gromadzi, opracowuje i udostępnia zbiory związane z historią Miasta i regionu, prowadząc działalność edukacyjną. Wśród stałych wystaw znajdują się ekspozycje poświęcone historii Miasta Lubań, sztuce i rzemiosłu oraz minerałom Zachodnich Sudetów.

Instytucja regularnie organizuje wystawy czasowe, lekcje muzealne, warsztaty oraz wydarzenia kulturalne, takie jak *Lubańska Noc Muzeów* czy *Sudecki Festiwal Mineratów*. Współpracuje z lokalnymi szkołami, organizacjami społecznymi oraz instytucjami naukowymi, angażując się w projekty badawcze i edukacyjne.

W kolejnej tabeli przedstawiono dane na temat Muzeum Regionalnego w Lubaniu w latach 2019-2024.

Tabela 30 Muzeum Regionalne w Lubaniu – dane z lat 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
imprezy organizowane przez muzeum ogółem	61	10	24	18	25	40
odczyty/prelekcje/spotkania	2	2	4	3	5	7
seanse filmowe	0	0	0	0	1	1
konkursy	2	0	0	1	0	0
warsztaty	1	-	-	-	-	-
imprezy plenerowe	2	2	1	5	2	2
lekcje zajęcia	54	-	-	-	-	-
lekcje muzealne i warsztaty zajęcia	-	6	17	8	17	30
sesje, seminaria naukowe/sympozja i konferencje	-	0	2	1	0	0
wystawy czasowe ogółem	11	6	11	8	11	10
muzealia w pozycjach inwentarzowych	6 324	6 497	6 856	7 048	7 224	7 247
muzealia w sztukach	6 324	6 497	6 856	7 048	7 224	7 247
zwiedzający	18 402	1 578	10 144	15 761	15 002	12 590

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 26.06.2025)

Dane zawarte w tabeli obrazują dynamiczny rozwój aktywności Muzeum Regionalnego w Lubaniu po trudnym okresie pandemii. Warto zauważyć, że liczba wydarzeń

organizowanych przez placówkę uległa znacznemu odbudowaniu – z zaledwie 10 wydarzeń w 2020 roku do 40 w roku 2024.

Szczególnie widoczny jest wzrost liczby lekcji muzealnych i warsztatów – do 30 zrealizowanych zajęć w 2024 roku. Aktywność ta ma istotne znaczenie dla edukacji historycznej dzieci i młodzieży w regionie.

Również w zakresie prelekcji i spotkań muzeum odnotowuje tendencję wzrostową – od 2 w 2020 roku do 7 w 2024 roku, co potwierdza jego rosnącą rolę jako instytucji dialogu i popularyzacji wiedzy.

W ciągu analizowanych pięciu lat wyraźnie zwiększyła się liczba eksponatów w inwentarzu – z 6 324 w 2019 roku do 7 247 w 2024 roku. Oznacza to, że muzeum systematycznie wzbogaca swoje zbiory, co stanowi ważny element budowania lokalnego dziedzictwa.

W analizowanym okresie odnotowano spadek liczby odwiedzających Muzeum Regionalne, co może wynikać m.in. ze zmieniających się preferencji kulturalnych mieszkańców czy też ograniczeń budżetowych.

SUDECKI FESTIWAL MINERAŁÓW I LUBAŃSKIE ZBIORY MINERALOGICZNE

Sudecki Festiwal Mineratów to jedno z najważniejszych wydarzeń kulturalno-edukacyjnych w Lubaniu, przyciągające kolekcjonerów, geologów i turystów z całej Polski i zagranicy. Organizowany na rynku festiwal łączy naukę z rozrywką i promuje bogactwo mineralogiczne regionu.

W programie znajdują się między innymi międzynarodowa giełda minerałów i biżuterii, wystawy unikatowych okazów, warsztaty edukacyjne, poszukiwanie minerałów dla dzieci, a także wycieczki geologiczne dla dzieci, a także wycieczki geologiczne i wydarzenia muzyczne. Wydarzenie współorganizują Muzeum Regionalne w Lubaniu i Łużyckie Centrum Rozwoju, przy wsparciu lokalnych instytucji.

Festiwal nie tylko wzmacnia tożsamość lokalną, ale także promuje Lubań jako centrum geoturystyki, przyczyniając się do integracji mieszkańców i rozwoju kultury w regionie.

OBIEKTY I KLUBY SPORTOWE

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR) w Lubaniu realizuje zadania z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji. Celem działalności jednostki jest tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju aktywności fizycznej mieszkańców poprzez utrzymanie i zagospodarowanie terenów sportowych oraz promocję zdrowego stylu życia.

Do głównych zadań MOSiR-u należy m.in. popularyzacja różnych form rekreacji ruchowej i dyscyplin sportowych, organizacja zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych, współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, szkołami i instytucjami w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć. Ośrodek aktywnie angażuje się także w działania profilaktyczne przeciwdziałające patologiom społecznym, prowadzi zarządzanie obiektami sportowymi oraz wspiera rozwój infrastruktury rekreacyjnej w przestrzeni miejskiej.

Dzięki szerokiemu wachlarzowi działań MOSiR stanowi istotne ogniwo w systemie promocji sportu i rekreacji na terenie Miasta Lubań, przyczyniając się do integracji społecznej oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Do najważniejszych obiektów zarządzanych przez MOSiR należą:

- Hala sportowa– obiekt o wymiarach 45 × 25 m, z pełnowymiarowym boiskiem do gry w piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę oraz tenisa ziemnego. Przeznaczona do zajęć sportowych, rekreacyjnych i współzawodnictwa. Po modernizacji energetycznej i funkcjonalnej,
- Kryta pływalnia „Laguna” – zmodernizowana w 2024 roku, wyposażona w basen o wymiarach 25 × 12,5 m,
- Wodny Plac Zabaw– sezonowy obiekt rekreacyjny z atrakcjami wodnymi dla dzieci,
- Boisko ze sztuczną nawierzchnią przy ul. Różanej,
- Stadion sportowy– po gruntownej modernizacji (2020–2024), z bieżnią lekkoatletyczną, boiskiem piłkarskim, siłownią zewnętrzną, placem zabaw i boiskiem plażowym. Teren wyposażony w monitoring i oświetlenie,
- Obiekt sportowo-rekreacyjny im. Wiesława Wajcfelta– z boiskiem wielofunkcyjnym, bieżnią, skateparkiem, placem zabaw, siłownią, ścianą wspinaczkową i streetballem,

- Kort tenisowy w parku na Kamiennej Górze– użyczany Lubanskiemu Klubowi Tenisowemu „Return”,
- Tor speedrowerowy przy ul. Różanej – obiekt ogólnodostępny,
- Rowerowy Park Umiejętności – kompleks tras o różnym poziomie trudności.

Kolejne zdjęcia przedstawiają najważniejsze obiekty na obszarze Miasta Lubań.

Zdjęcie 1 Kryta pływalnia „Laguna” po modernizacji

Źródło: dane gminne

Zdjęcie 2 Boisko Orlik przy Szkole Podstawowej nr. 4

Źródło: dane gminne

Zdjęcie 3 Hala sportowa po modernizacji

Źródło: dane gminne

Zdjęcie 4 Kryta pływalnia, hala sportowa i wodny plac zabaw z lotu ptaka

Źródło: dane gminne

Zdjęcie 5 Wielofunkcyjne obiekty sportowe przy ul. Działkowej w Lubaniu

Źródło: dane gminne

Zdjęcie 6 Stadion w Lubaniu przy ul. Ludowej przed modernizacją

Źródło: dane gminne

Zdjęcie 7 Stadion w Lubaniu przy ul. Ludowej po modernizacji

Źródło: dane gminne

W 2024 roku Gmina konsekwentnie kontynuowała działania na rzecz poprawy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Zakończono modernizację hali sportowej i basenu przy ul. Ludowej oraz zrealizowano kolejne etapy przebudowy boisk. Trwały też

zaawansowane prace przy budowie Rowerowego Parku Umiejętności oraz zadaszego boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 4.

W Mieście działa również wiele klubów sportowych, oferujących różnorodne dyscypliny:

- Akademia Sportu Prime Lubań – prowadzi zajęcia z karate i ogólnorozwojowe dla dzieci i młodzieży,
- Bojan Boks Lubań – klub bokserski oferujący treningi dla różnych grup wiekowych,
- Klub Sportowy „Łużyce” Lubań – działa w zakresie piłki nożnej, posiadając drużyny seniorskie i młodzieżowe,
- Uczniowski Klub Sportowy „SAMURAJ” Lubań – oferuje zajęcia z karate, kickboxingu i innych sztuk walki,
- Klub Sportowy Lubań Basket – prowadzi sekcje koszykówki dla dzieci i młodzieży,
- Lubańskie Towarzystwo Tenisowe „Return” – organizuje treningi i turnieje tenisowe,
- Fundacja Ma-Ko Sport Lubań – oferuje zajęcia sportowe z zakresu piłki nożnej dla dzieci i młodzieży,
- UKS TS Sparta Lubań – prowadzi sekcję tenisa stołowego,
- OKS „Orka” Lubań – specjalizuje się w nauce i doskonaleniu umiejętności pływackich,
- Klub Tańca Towarzyskiego „Ametyst” – prowadzi zajęcia z tańca towarzyskiego,
- Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy „Kwisa” Lubań – organizuje zajęcia sportowe z zakresu kolarstwa,
- SPEED-BALL Lubań – promuje aktywność fizyczną poprzez upowszechnianie gry w speed-ball oraz innych form ruchu.

Miasto Lubań wspiera rozwój sportu poprzez dotacje dla klubów oraz organizację wydarzeń sportowych, takich jak plebiscyt *Gwiazda Sportu Miasta Lubań* czy konkurs *Sportowiec Roku Miasta Lubań*. Dzięki zaangażowaniu lokalnych instytucji i społeczności, Miasto Lubań oferuje mieszkańcom szerokie możliwości aktywnego spędzania czasu i rozwijanie pasji sportowych.

W kolejnej tabeli przedstawiono wysokość dotacji przekazanych z budżetu Miasta w latach 2023-2024 dla klubów.

Tabela 31 Wysokość dotacji przekazanych z budżetu Miasta Lubań dla klubów sportowych w latach 2023-2024

	2023	2024
Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy Kwisa Lubań	25 000	35 000
Klub Sportowy Łużyce Lubań	90 000	88 000
Klub Sportowy Samuraj Lubań	35 000	28 000
Uczniowski Klub Sportowy ORKA Lubań	60 000	42 000
Uczniowski Klub Sportowy TS Sparta Lubań	19 000	19 000
Klub Sportowy Bojan Boks	39 464	72 000
Fundacja MA-KO	27 000	69 000
Klub Sportowy Lubań Basket	5 000	5 000
Fundacja Dolnośląska Liga Łuczniactwa Tradycyjnego	2 500	0
Akademia Sportu Prime Lubań	7 536	21 000
razem	310 500	379 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Raport o stanie Miasta za 2024 rok* (dostęp: 04.07.2025)

W latach 2023-2024 Miasto Lubań kontynuowało finansowe wspieranie lokalnych klubów sportowych. Łączna kwota dotacji wzrosła z 310 500 zł w 2023 roku do 379 000 zł w 2024 roku, co oznacza wzrost o 68 500 zł, czyli o 22%.

W latach 2023–2024 Miasto Lubań wykazywało konsekwentne zaangażowanie w rozwój sportu i rekreacji, zarówno poprzez finansowanie modernizacji infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, jak i wsparcie finansowe dla lokalnych klubów sportowych. Realizacja inwestycji takich jak przebudowa boisk, modernizacja hali sportowej i basenu, czy budowa Lubańskiej Pętli Rowerowej świadczy o przemyślanej polityce rozwoju tej sfery. Jednocześnie zwiększenie środków przeznaczonych na dotacje dla klubów w 2024 roku potwierdza kontynuację działań wspierających aktywność sportową w Mieście.

Rozwój sportu w Mieście Lubań przynosi szereg korzyści społecznych i zdrowotnych. Aktywność fizyczna wspiera zdrowy styl życia mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży, a działalność klubów sportowych sprzyja integracji, współpracy i rozwijaniu pasji. Dzięki organizacji wydarzeń sportowych Miasto buduje pozytywny wizerunek, wzmacnia tożsamość lokalną i angażuje mieszkańców w życie społeczne. Sport pełni również funkcję wychowawczą i profilaktyczną, stanowiąc ważny element polityki społecznej gminy.

ZABYTKI

Miasto Lubań położone na pograniczu Dolnego Śląska i Górnych Łużyc, to Miasto o bogatej historii, której ślady widoczne są w licznych zabytkach architektury świeckiej i sakralnej. Zachowane obiekty stanowią ważny element dziedzictwa kulturowego regionu, przyciągając turystów i będąc źródłem dumy dla mieszkańców. Jednymi z najbardziej charakterystycznych zabytków są:

- Wieża Bracka – to jedna z zachowanych średniowiecznych wież obronnych w regionie, wzniesiona w 1318 roku. Pełniła funkcję obronną oraz była częścią murów miejskich. Obecnie jest ona udostępniona do zwiedzania, oferuje panoramiczny widok na Miasto,
- Ratusz z Muzeum Regionalnym - renesansowy Ratusz z XVI wieku, uznawany za perłę architektury na Górnych Łużycach. Po zniszczeniach wojennych został odbudowany i obecnie mieści Muzeum Regionalne, prezentujące historię Miasta i regionu,
- Wieża Kramarska – pozostałość XIII-wiecznym ratuszu, obecnie wkomponowana w zabudowę rynku. Stanowi ciekawy przykład średniowiecznej architektury miejskiej,
- Wieża Trynitariska – pozostałość po kościele Świętej Trójcy, który spłonął w 1760 roku. Wieża zlokalizowana jest na placu Lompy i stanowi ważny element historycznego krajobrazu Miasta,
- Dom Solny (Dom Zbożowy) – budynek z 1539 roku, zbudowany z bazaltu, służył jako magazyn soli i zboża. Jest przykładem renesansowej architektury użytkowej,
- Kościół Marii Panny – Ewangelicki kościół z XV wieku, wielokrotnie przebudowywany. Obecnie pełni funkcję świątyni parafialnej i jest ważnym miejscem kultu dla lokalnej społeczności,

- Mury obronne – fragmenty średniowiecznych murów miejskich z XVI wieku, zbudowanych z lokalnego bazaltu. Stanowią świadectwo dawnych systemów obronnych Miasta,
- Dom pod Okrętem – kamienica z 1715 roku, znana z charakterystycznej dekoracji w kształcie okrętu. Obecnie mieści się w niej urząd skarbowy,
- Park na Kamiennej Górze – park miejski z XIX wieku, położony na wzgórzu będącym pozostałością po wygasłym wulkanie, Zawiera unikalne formacje bazaltowe oraz egzotyczne gatunki drzew,
- Kościół pw. Trójcy Świętej – wzniesiony w latach 1857-1961. Projekt neogotyckiej świątyni przygotował śląski architekt Alexis Langer,
- Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny – obiekt sakralny zlokalizowany na zboczu Kamiennej Góry – pierwsza wzmianka pochodzi z 1384 roku.

Zabytki Miasta Lubań są nie tylko świadectwem bogatej historii Miasta, ale również pełnią ważną rolę w kształtowaniu tożsamości lokalnej społeczności oraz przyczyniają się do rozwoju turystyki i edukacji regionalnej. Należy jednak zaznaczyć, że część z nich wymaga prac remontowych i modernizacyjnych, co wiąże się z koniecznością poniesienia znacznych nakładów finansowych.

Na kolejnych zdjęciach przedstawiono najbardziej znane zabytki Miasta Lubań.

Zdjęcie 8 Wieża Bracka

Źródło: <https://luban.pl/bracka> (dostęp:12.05.2025)

Zdjęcie 10 Ratusz z Muezum Regionalnym

Foto: Lużyckie Centrum Rozwoju

Zdjęcie 9 Wieża Kramarska

Foto: Lużyckie Centrum Rozwoju

Źródło: <https://luban.pl/ratusz> , <https://luban.pl/kramarska> (dostęp: 12.05.2025)

Zdjęcie 11 Wieża Trynitaraska

Źródło: <https://luban.pl/trynitarska> (dostęp: 12.05.2025)

Zdjęcie 12 Dom pod okrętem

Źródło: <https://luban.pl/dom-pod-okretem> (dostęp: 12.05.2025)

Zdjęcie 13 Dom solny

Źródło: <https://luban.pl/dom-solny> (dostęp: 12.05.2025)

Zdjęcie 14 Kościół Marii Panny

Źródło: <https://luban.luteranie.pl/kosciol-ewangelicki-marii-panny-w-lubaniu-z-xiv-wieku/> (dostęp:12.05.2025)

Zdjęcie 15 Mury obronne

Źródło: <https://luban.pl/mury> (dostęp: 12.05.2025)

Zdjęcie 16 Park na Kamiennej Górze

foto: Łużyckie Centrum Rozwoju

Źródło: <https://luban.pl/84448-luban-park-na-kamiennej-gorze> (dostęp: 12.05.2025)

SZLAKI TURYSTYCZNE

Miasto Lubań posiada dobrze rozwiniętą sieć szlaków pieszych i rowerowych, który stanowią ważny element lokalnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Trasy te umożliwiają aktywne spędzenie czasu wolnego, promują walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu oraz wspierają rozwój turystyki ekologicznej.

Wśród pieszych szlaków szczególnie warte uwagi są: zielony szlak prowadzący z Lubania do Leśnej, biegnący przez lasy i wzgórza Kamiennej Góry, oraz niebieski szlak łączący Zawidów, Lubań i Gryfów Śląski. Trasy te oferują możliwość spokojnej wędrówki oraz poznania zarówno naturalnych, jak i historycznych zasobów regionu.

Dla miłośników turystyki rowerowej dostępne są między inny czerwony szlak „Dolina Kwisy”, który biegnie przez malownicze okolice doliny Kwisy, oraz szlak ER-4 prowadzący przez średniowieczne miasta Dolnego Śląska, będący częścią międzynarodowej trasy łączącej Wrocław z Dreznem.

Szlaki piesze i rowerowe w Mieście Lubań nie tylko wzbogacają ofertę rekreacyjną Miasta, ale również integrują społeczność lokalną wokół wspólnej troski o środowisko i promują zdrowy, aktywny styl życia. Ich obecność stanowi cenny atut zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających Miasto turystów.

Institucją wspierającą rozwój oraz działania na rzecz promocji Miasta jest Łużyckie Centrum Rozwoju, które jest także zaangażowane w prowadzenie Punktu Informacji Turystycznej. oraz realizację działań promujących pozytywny wizerunek Miasta jako miejsca atrakcyjnego do życia, inwestowania i odwiedzania. W 2024 roku instytucja aktywnie wspierała m.in. organizację wydarzeń w Galerii Łużyckiej oraz promocję inicjatyw kulturalnych i społecznych poprzez media miejskie i portale społecznościowe.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczna mieszkańców stanowi ważny element budowania wspólnoty lokalnej, integracji społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego. Przejawia się w zaangażowaniu obywateli w życie publiczne, działalność organizacji pozarządowych, inicjatywy mieszkańców, wolontariat oraz współpracę z samorządem.

To dzięki niej możliwe jest kształtowanie przestrzeni społecznej opartej na dialogu, współodpowiedzialności i wzajemnym wsparciu.

Miasto Lubań charakteryzuje się dynamiczną aktywnością społeczną, wspieraną przez lokalne instytucje, organizacje pozarządowe oraz samorząd. Miasto realizuje szereg programów i inicjatyw mających na celu integrację mieszkańców, wsparcie osób potrzebujących oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Miasto Lubań aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi, wspierając ich działania poprzez konkursy ofert, dotacje oraz doradztwo. Organizacje pozarządowe w Mieście Lubań realizują zadania z zakresu kultury, sportu, pomocy społecznej i edukacji, odpowiadając na lokalne potrzeby mieszkańców.

W Mieście Lubań funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych, które aktywnie angażują się w różnorodne działania społeczne, kulturalne, edukacyjne i sportowe. Wśród nich są m.in. fundacje:

- Fundacja Bukowińska „Bratnia Pomoc” – zajmuje się działalnością charytatywną i integracyjną na rzecz Bukowińczyków w Polsce oraz popularyzacji kultury i tradycji poprzez zespół artystyczny „Echo Bukowiny”;
- Fundacja Kuby Kotlińskiego – wspiera chore i niepełnosprawne dzieci i ich rodziny;
- Fundacja „Wolna Wola” - zajmuje się realizacją idei wyrównywania szans życiowych, szczególnie wśród chorych dzieci, osób niepełnosprawnych bądź osób szczególnie pokrzywdzonych przez los,
- Fundacja Rozwoju Wyścigów Motocyklowych dla Młodzieży – zajmuje się wspieraniem aktywności młodzieży w obszarze sportów motocyklowych,
- Fundacja HOPP – zajmująca się działalnością wspomagającą edukację, edukacją pozaszkolną sportową i rekreacyjną, a także instytucjami przedszkolnymi,
- Fundacja „Partnerstwo Izerskie Bogactwem Trójgranicza” – fundacja została powołana w celu wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich oraz miejskich, szczególnie w subregionie izerskim w obszarze obejmującym gminy przygraniczne, wpisując się w ideę „Trójgranicza”,
- Fundacja „Musica Polonica” realizuje działania w obszarze muzyki klasycznej i współczesnej, edukacji artystycznej oraz promocji polskiej kultury muzycznej w kraju i za granicą.

Ponadto swoją działalność prowadzą następujące stowarzyszenia:

- Lubański Klub Obywatelski,
- Związek Kupców,
- Oddział PTTK – Podgórze Izerskie w Lubaniu,
- Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego Lubań (koło),
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych w Lubaniu (koło),
- Stowarzyszenie Miłośników Tradycji Heroicznej i Brawurowej Szarży Kawaleryjskiej 3 Szwadronu Szwoleżerów Polskich - Przybocznej Gwardii Cesarskiej Napoleona z dnia 30 listopada 1808 r. na Wąwóz Somosierra,
- Związek Strzelecki „Strzelec” Komenda Główna,
- Stowarzyszenie Południowo – Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego „POGRANICZE”,
- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów (zarząd rejonowy),
- Towarzystwo Miłośników Lubania,
- Lubańskie Stowarzyszenie Abstynentów „ODNOWA”,
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział Lubań Łużyce 0446,
- Stowarzyszenie Miłośników Górnych Łużyc,
- Polskie Stowarzyszenia Diabetyków (Koło Terenowe w Lubaniu),
- Polski Związek Niewidomych (Koło w Lubaniu),
- Stowarzyszenie Wsparcia Zrównoważonego Rozwoju „BARKA”,
- LUBAŃSKIE Stowarzyszenie Mieszkańców „PANACEUM”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Budowy Kościoła PW ŚW Jadwigi Śląskiej,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Księginki w Lubaniu,
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców Leśnych im. Mieczysława Wierzbickiego Oddział Wrocław,
- Stowarzyszenie Romów w Lubaniu,
- Stowarzyszenie „Łużyckie Amazonki”,
- Łużycki Oddział Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem w Lubaniu,
- Łużyckie Stowarzyszenie Miłośników Modelarstwa w Lubaniu Pasjonat,
- Stowarzyszenie Sportów Motorowodnych „Orkan”,
- Stowarzyszenie Muzyczne „ZAMECZEK”,

- Stowarzyszenie Miłośników Parafii Katolickiej w Uniegoszczy,
- Stowarzyszenie Drogowców „Dolnośląscy Drogowcy”,
- Stowarzyszenie Polsko – Potrafisz,
- Stowarzyszenie „Wyloguj się”,
- Łużycka Organizacja Strzelecka,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół im. A. Mickiewicza w Lubaniu,
- Lubańskie Stowarzyszenie Abstynentów „AGAT”.

W Mieście Lubań działa również Lokalny Inkubator Organizacji Pozarządowych, który oferuje wsparcie w zakresie doradztwa, szkoleń promocji oraz udostępniania infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności statutowej. Inkubator pełni rolę centrum wsparcia dla organizacji pozarządowych, ułatwiając im rozwój i profesjonalizację działań.

Działania te są spójne z założeniami *Rocznego Programu współpracy Gminy Miejskiej Lubań z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*, który stanowi podstawowy dokument wyznaczający ramy i priorytety współpracy samorządu z organizacjami społecznymi.

Celem programu jest wzmocnienie potencjału organizacji obywatelskich, integracja środowisk lokalnych oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi działalności społecznie użytecznej. Określa on między innymi priorytetowe zadania publiczne, zasady przyznawania dotacji, tryb konsultacji projektów aktów prawa lokalnego oraz mechanizmy monitorowania współpracy. Zakłada się wspieranie działań w takich obszarach jak pomoc społeczna, edukacja, kultura, sport, ochrona zdrowia czy ekologia.

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi przyczynia się do wzmocnienia kapitału społecznego, integracji mieszkańców oraz efektywnego rozwiązywania lokalnych problemów. Dzięki zaangażowaniu organizacji pozarządowych Miasto Lubań rozwija się jako Miasto otwarte na inicjatywy obywatelskie i wspierające aktywność społeczną swoich mieszkańców.

WYBORY SAMORZĄDOWE

Wybory samorządowe stanowią fundament lokalnej demokracji i są jedną z podstawowych form uczestnictwa obywateli w życiu publicznym. To właśnie dzięki nim

mieszkańcy mają realny wpływ na kształtowanie polityki lokalnej, wybierając swoich przedstawicieli do rad gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich, a także wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Udział w wyborach samorządowych odzwierciedla poziom zaangażowania społeczności lokalnej oraz zaufania do instytucji samorządowych i kandydatów.

Tabela przedstawia dane na temat udziału mieszkańców Miasta Lubań w wyborze organów wykonawczych gmin w trakcie wyborów samorządowych.

Tabela 32 Wybory samorządowe w 2018 roku i 2024 – organy wykonawcze - analiza porównawcza

Wójtowie, Burmistrzowie i Prezydenci Miast – I tura wyborów						
	uprawnieni do głosowania		głosy oddane ogółem		frekwencja	
	2018	2024	2018	2024	2018	2024
Miasto Lubań	17 081	15 707	8 371	6 918	49,01	44,04
powiat lubański	43 958	41 041	21 732	19 840	49,44	48,34
województwo dolnośląskie	2 270 933	2 173 992	1 205 164	1 088 367	53,07	50,06
Polska	30 115 896	28 990 776	16 534 085	15 071 733	54,90	51,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL (dostęp:12.05.2025)

W analizie wyników I tury wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z lat 2018 i 2024 na poziomie Miasta Lubań, powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz kraju widoczny jest spadek frekwencji wyborczej.

W Mieście Lubań liczba osób uprawnionych do głosowania zmniejszyła się z 17 081 w 2018 roku do 15 707 w 2024 roku, co oznacza spadek o 1 374 osoby, czyli o 8,04%. Jednocześnie liczba oddanych głosów zmniejszyła się z 8 371 do 6 918. Przełożyło się to na spadek frekwencji z 49,01% do 44,04%.

Podobną tendencję można zauważyć w powiecie lubańskim – mimo niewielkiego wzrostu liczby uprawnionych odnotowano spadek liczby głosów oddanych oraz frekwencji.

W rzeczywistości liczba uprawnionych do głosowania w powiecie spadła z 43 958 do 41 041 (o 2 917 osób, tj. 6,64%), a liczba oddanych głosów zmniejszyła się z 21 732 do 19 840, co przełożyło się na spadek frekwencji z 49,44% do 48,34%.

Na poziomie województwa dolnośląskiego frekwencja spadła z 53,07% w 2018 roku do 50,06% w 2024 roku, a w skali kraju – z 54,90% do 51,99%.

Dane te wskazują na ogólnopolski trend malejącego zaangażowania obywateli w wybory samorządowe. Zjawisko to może być impulsem do podjęcia działań promujących aktywność obywatelską oraz edukację na temat znaczenia udziału w wyborach lokalnych, które stanowią fundament funkcjonowania demokracji samorządowej.

ANALIZA SWOT W WYMIARZE SPOŁECZNYM

W celu kompleksowego podsumowania sytuacji społecznej Miasta Lubań przeprowadzono analizę SWOT, która pozwala na identyfikację mocnych i słabych stron gminy, a także szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań zewnętrznych.

Tabela przedstawia mocne i słabe strony Miasta Lubań oraz jej szanse i zagrożenia w wymiarze społecznym.

Tabela 33 Analiza SWOT Miasta Lubań w wymiarze społecznym

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szeroki dostęp dzieci do wychowania przedszkolnego, świadczący o dobrze rozwiniętej sieci placówek i wysokim stopniu objęcia edukacją przedszkolną ▪ Zróżnicowana oferta edukacyjna, kulturalna, sportowa w Mieście, między innymi działalność Miejskiego Domu Kultury, Muzeum Regionalnego, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej oraz 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niekorzystne trendy demograficzne, w tym: spadająca liczba mieszkańców, malejąca liczba urodzeń i ujemny przyrost naturalny ▪ Frekwencja wyborcza niższa niż średnia krajowa ▪ Niewystarczająca dostępność obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami (np. MiPBP, MDK, MOPS, SP 1, Urząd Miasta)

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>klubów sportowych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obecność i podejmowane działania instytucji wsparcia społecznego, takich jak Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Wsparcia Dziennego, Punkty Konsultacyjne ▪ Spadek ilości zasiłków przyznawanych przez MOPS, ▪ Aktywność społeczna i współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz istnienie programów wspierających rozwój lokalny ▪ Dobrze rozwinięta sieć biblioteczna i realizacja programów edukacyjno-kulturalnych ▪ Funkcjonowanie programów profilaktycznych (przemoc, uzależnienia, pomoc rodzinie) ▪ Zabytki i dziedzictwo kulturowe – obecność cennych historycznie obiektów sprzyja budowaniu tożsamości lokalnej i może stanowić potencjał turystyczny oraz edukacyjny ▪ Dobrze funkcjonujące, zmodernizowane obiekty sportowo-rekreacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niezadawalający stan mieszkań komunalnych ▪ Niezadawalająca dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej. ▪ Ograniczone możliwości realizacji ustawowego obowiązku zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej ze względu na brak wolnych mieszkań komunalnych oraz brak środków finansowych na budowę nowych mieszkań; ▪ Zbyt mała ilość mieszkań socjalnych i komunalnych w odniesieniu do potrzeb na podstawie składanych w urzędzie wniosków o najem, bądź wydawanych wyroków eksmisyjnych z prawem do przyznania lokalu socjalnego; ▪ Brak mieszkań chronionych i pomieszczeń tymczasowych na terenie gminy; ▪ Brak środków finansowych na realizację zadań z zakresu modernizacji i rozbudowy infrastruktury, w tym na poprawę energetyczną budynków mieszkaniowych poprzez docieplenie zewnętrzne; ▪ Stan techniczny komunalnych zasobów

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<p>mieszkaniowych gminy nie jest zadowolający, zwalniane lokale są w przeważającej części całkowicie zdewastowane, wymagają kompleksowych remontów, na wykonanie których brak jest środków w budżecie gminy;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wyposażenie komunalnych lokali mieszkalnych odbiega od potrzeb oraz norm technicznych; ▪ Brak mieszkań komunalnych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych; ▪ Wysokie koszty związane z zarządzaniem zasobem mieszkaniowym; ▪ Wysoki poziom zadłużenia najemców, a co za tym idzie utrata części środków finansowych, które mogłyby być przeznaczone na remonty lub inwestycje w zasoby komunalne;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój oferty kulturalnej i turystycznej – na przykład szlaki turystyczne, festiwale, zabytki ▪ Dalsze rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych mieszkańców ▪ Ryzyko wykluczenia społecznego i marginalizacji niektórych grup ▪ Wyższa atrakcyjność miast

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wdrażanie dokumentów społecznych (między innymi programy przeciwdziałania przemocy, strategia rozwiązywania problemów społecznych) ▪ Możliwość pozyskiwania środków z funduszy zewnętrznych na rozwój infrastruktury społecznej i edukacyjnej ▪ Korzystna lokalizacja Miasta na trójstyku granic (Polska, Niemcy, Czechy) pod kątem rozwoju turystyki weekendowej 	<p>sąsiednich (Zgorzelec, Bolesławiec, Jelenia Góra)</p>

Źródło: opracowanie własne

WYMIAR GOSPODARCZY

FINANSE

Sytuacja finansowa jednostki samorządu terytorialnego stanowi priorytetowy element oceny jej stabilności, samodzielności oraz możliwości realizacji zadań własnych i inwestycyjnych. Analiza finansów Miasta Lubań pozwala na ocenę struktury dochodów i wydatków budżetowych, poziomu zadłużenia, a także wyniku budżetowego w ujęciu wieloletnim. Stabilne i zrównoważone finanse są niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju lokalnego, świadczenia usług publicznych oraz wdrażania projektów wspierających jakość życia mieszkańców. W niniejszym rozdziale przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące gospodarki finansowej gminy w ostatnich latach, w tym zmiany w strukturze budżetu oraz ich wpływ na funkcjonowanie samorządu.

DOCHODY

Dochody budżetu gminy obejmują przed wszystkim środki własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe przekazywane z budżetu państwa. Kluczowe znaczenie ma fakt, że podstawą finansowania działalności samorządu powinny być dochody własne, natomiast subwencje i dotacje pełnią funkcję uzupełniającą budżet.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 roku *o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (Dz.U. z 2024 r. poz.356), do głównych źródeł dochodów własnych gminy zalicza się przede wszystkim wpływy z podatków, takich jak: podatek od nieruchomości, rolny, leśny, od środków transportowych, dochodowy od osób fizycznych, a także podatek od spadków, darowizn oraz czynności cywilnoprawnych. Gmina może również uzyskiwać wpływy z dodatkowych zobowiązań podatkowych, nałożonych w związku z unikaniem opodatkowania.

Dodatkowe źródła dochodów stanowią wpływy z opłat lokalnych, między innymi skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowiskowej, reklamowej czy eksploatacyjnej.

Miasto Lubań, podobnie jak inne gminy w Polsce uzyskuje swoje dochody z:

- podatków lokalnych,
- opłat lokalnych,
- działalności jednostek budżetowych,
- dochodów z majątku gminy,

- otrzymywanych dotacji i subwencji z budżetu państwa.

Subwencje i dotacje to środki przekazywane gminie z budżetu państwa. Subwencje są ogólne i można je wykorzystywać elastycznie, na przykład na oświatę. Dotacje są celowe – przeznaczone na konkretne zadania i wymagają szczegółowego rozliczenia. Wspierają realizację lokalnych działań, uzupełniając dochody własne gminy.

W tabeli przedstawiono dane dotyczące dochodów Miasta Lubań w latach 2019-2024.

Tabela 34 Dochody budżetowe Miasta Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
dochody majątkowe	5 554 034	7 596 776	8 379 494	4 953 354	22 802 447	21 380 151,13
dochody własne	48 419 292	52 256 817	57 815 795	58 006 260	58 879 425	126 602 478,43
dotacje ogółem	26 482 108	29 364 863	31 857 372	31 521 946	33 135 739	Brak danych
subwencje ogółem	15 093 378	15 454 740	20 221 087	19 300 956	26 104 111	32 246 614
dochody ogółem	89 994 778	97 076 419	109 894 253	108 829 163	118 119 275	139 221 786

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL, Raportu ze stanu Miasta Lubań na 2024 rok oraz sprawozdań finansowych Miasta Lubań za 2024 rok (dostęp:27.07.2025)

Tabela przedstawia dane dotyczące dochodów majątkowych, dochodów własnych, dotacji ogółem, subwencji ogółem oraz dochodów ogółem w latach 2019-2024. Dochody majątkowe wzrosły z 5 554 034 w 2019 roku do 21 380 151,13 w 2024 roku, z największym skokiem między rokiem 2022 a 2023 (z 4 953 354 do 22 802 447). Dochody własne wykazują stały wzrost, z 48 419 292 w 2019 roku do 126 602 478,43 w 2024 roku, stanowiąc największą kategorię dochodów. Dotacje ogółem w latach 2019-2023 oscylowały w granicach 26-33 milionów. Subwencje ogółem wzrosły z 15 093 378 w 2019 roku do 32 246 614 w 2024 roku. Dochody ogółem wykazują stabilny trend wzrostowy, od 89 994 778 w 2019 roku do 139 221 786 w 2024 roku. Ogólnie rzecz biorąc, widoczny jest wzrost wszystkich kategorii dochodów, co świadczy o pozytywnej dynamice finansowej. Szczególnie znaczący jest wzrost dochodów własnych i majątkowych.

Podsumowując, Miasto Lubań wykazuje stabilną sytuację finansową, z rosnącymi dochodami ogółem, przy zachowanej samodzielności finansowej, co pozwala na realizację długoterminowych celów rozwoju.

WYDATKI BUDŻETOWE

Wydatki budżetowe jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Miasto Lubań, stanowią odzwierciedlenie realizowanych zadań publicznych oraz lokalnych priorytetów rozwojowych i społecznych. Są one planowane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w szczególności ustawę o finansach publicznych i obejmują zarówno wydatki bieżące, niezbędne do codziennego funkcjonowania gminy, jak i majątkowe, związane z inwestycjami i modernizacją infrastruktury. Analiza struktury oraz dynamiki wydatków budżetowych pozwala na ocenę efektywności gospodarowania środkami publicznymi oraz kierunków polityki finansowej prowadzonej przez samorząd.

Następna tabela prezentuje wartość wydatków budżetowych Miasta Lubań według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2019-2024.

Tabela 35 Wydatki ogółem według działów Miasta Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
wydatki ogółem	92 595 167	91 279 748	99 717 788	114 796 260	126 442 717	130 955 830
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	37 540,86	13 458,09	13 910	28 793	25 169	60 703,85
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	50 000	30 000	0,00	0,00	100 000	150 000,00
Dział 600 - Transport i łączność	901 156	2 451 876	5 394 013	5 474 499	13 906 352	5 440 497,71

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dział 630 - Turystyka	0,00	0,00	0,00	0,00	72 509	Brak danych
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	4 139 249	3 743 536	4 496 125	4 503 584	7 495 839	4 613 074,17
Dział 710 - Działalność usługowa	121 433	192 086	220 067	226 604	266 957	101 494,65
Dział 720 - Informatyka	0,00	83 995	0,00	598 797,40	22 892,60	779 942,80
Dział 750 - Administracja publiczna	9 156 779	10 649 459	9 840 236	11 971 177	12 054 869	13 554 337,83
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	119 451	109 793	4 282	4 4 613	100 679	372 679,24
Dział 752 - Obrona narodowa	400	400	400	400	550	150,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 162 483	1 117 174	1 247 665	1 373 728	1 488 902	1 672 608,75
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	993 641	768 387	519 479	1 730 009	2 538 863	2 337 414,44
Dział 758 - Różne rozliczenia	521 309	449 633	699 627	572 631	359 606	380 254,00

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dział 801 - Oświata i wychowanie	29 938 670	26 677 403	27 491 886	34 804 512	36 304 519	45 988 709,78
Dział 851 - Ochrona zdrowia	591 231	584 264	821 536	935 870	948 795	1 020 491,71
Dział 852 - Pomoc społeczna	4 684 347	4 750 935	5 277 464	8 504 529	7 439 501	8 853 980,03
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	5 700	450	0,00	5 459 576	70 380	Brak danych
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	969 922	933 181	1 059 410	108 594	134 039	143 382,21
Dział 855 - Rodzina	20 610 358	24 633 077	24 815 858	17 421 243	11 458 751	14 205 227,86
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 530 960	9 376 873	12 241 170	13 860 728	16 922 674	17 622 412,91
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 265 896	2 250 509	2 869 273	3 501 905	3 510 110	4 922 685,67
Dział 926 - Kultura fizyczna	6 794 640	2 463 260	2 705 387	3 714 845	11 220 760	17 559 620,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL (dostęp:13.05.2025)

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli, wydatki budżetowe wykazują stały trend wzrostowy od 2019 roku, z 92 595 167 odnotowanych w 2019 roku do 130 955 830 w 2024 roku. Największy procentowy wzrost wydatków ogółem zaobserwowano między rokiem 2021 a 2022, kiedy to wzrosły z 99 717 788 do 114 796 260.

Analizując wybrane działy wydatków, w dziale „Rolnictwo i łowiectwo” wydatki znacząco wzrosły w 2024 roku do 60 703,85, po kilku latach wahań. W dziale „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę” po spadku do zera w latach 2021-2022, wydatki wzrosły do 150 000 w 2024 roku. Dział „Transport i łączność” odnotował znaczny wzrost wydatków w 2023 roku, z późniejszym spadkiem w 2024 roku, ale nadal znacznie powyżej poziomów sprzed 2022 roku. W „Gospodarce mieszkaniowej wydatki wzrosły zauważalnie w 2023 roku do 7 495 839, po czym nieznacznie spadły w 2024 roku. Wydatki na „Informatykę” wykazywały fluktuacje, osiągając 779 942,80 w 2024 roku, co stanowi znaczący jednorazowy wzrost w porównaniu do lat wcześniejszych. „Administracja publiczna systematycznie zwiększała wydatki, osiągając 13 554 337,83 w 2024 roku.

„Oświata i wychowanie” jest jednym z największych działów pod względem wydatków, który odnotował ciągły i znaczący wzrost, osiągając 45 988 709,78 w 2024 roku. Wydatki w dziale „Pomoc społeczna” wykazują stały wzrost, z dużym skokiem w 2022 roku, osiągając 8 853 980,03 w 2024 roku. Po znaczącym spadku w latach 2022-2023, wydatki w dziale „Rodzina” ponownie wzrosły w 2024 roku do 14 205 227,86. W „Gospodarce komunalnej i ochronie środowiska” wydatki wykazują konsekwentny wzrost, osiągając 17 622 412,91 w 2024 roku. Wreszcie, w dziale „Kultura fizyczna”, po znaczącym wzroście w 2023 roku, wydatki kontynuowały wzrost, osiągając 17 559 620,58 w 2024 roku.

Podsumowując, ogólny trend wydatków budżetowych jest wzrostowy, co może wskazywać na rosnące zapotrzebowanie na usługi publiczne lub zwiększoną aktywność państwa w różnych sektorach. Niektóre działy, takie jak oświata, pomoc społeczna oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska, wykazują stały wzrost wydatków. Inne działy, takie jak rolnictwo, transport i kultura fizyczna, odnotowały znaczące fluktuacje lub skoki w określonych latach. Warto również zauważyć znaczące inwestycje w informatykę w ostatnich latach.

Podsumowując, wydatki budżetowe Miasta Lubań w ostatnich latach wykazują tendencję wzrostową oraz rozszerzanie zakresu finansowych zadań. Można uznać, że polityka budżetowa

Miasta Lubań ukierunkowana była na zrównoważony rozwój, obejmujący zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i działania wspierające mieszkańców w kluczowych obszarach życia.

Następna tabela prezentuje wartość wydatków budżetowych Miasta Lubań w latach 2019-2024

Tabela 36 Wydatki budżetowe Miasta Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
wydatki bieżące ogółem	80 773 036	84 460 649	92 816 339	100 569 904	92 936 330	117 841 635
wydatki majątkowe ogółem	11 822 131	6 819 099	6 901 450	14 226 356	33 506 388	21 380 151
wydatki ogółem	92 595 167	91 279 748	99 717 788	114 796 260	126 442 717	139 221 785

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL oraz *Raport ze stanu Miasta Lubań na 2024 rok* (dostęp:13.05.2025)

Na podstawie przedstawionych danych, ogólne wydatki budżetowe wykazują stały wzrost od 2019 roku, kiedy to wyniosły 92 595 167, do 139 221 785 w 2024 roku. Wzrost ten jest zauważalny, z wyjątkiem niewielkiego spadku w 2020 roku.

Analizując poszczególne kategorie wydatków, „wydatki bieżące ogółem” również wykazują tendencję wzrostową, z 80 773 036 w 2019 roku do 117 841 635 w 2024 roku. Warto zauważyć spadek w 2023 roku do 92 936 330, po czym nastąpił znaczący wzrost w 2024 roku. Z kolei „wydatki majątkowe ogółem” charakteryzują się większą zmiennością. Po spadku w latach 2020 i 2021, w 2022 roku nastąpił znaczny wzrost do 14 226 356, a następnie gwałtowny wzrost w 2023 roku do 33 506 388. W 2024 roku odnotowano spadek wydatków majątkowych do 21 380 151, choć nadal są one znacznie wyższe niż w latach 2019-2021. Reasumując, struktura i dynamika wydatków budżetowych Miasta Lubań wskazują na zrównoważoną politykę finansową, w której obok zapewnienia bieżącego funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego, coraz większe znaczenie zyskują działania inwestycyjne, mające na celu długofalowy rozwój lokalny.

WYNIK FINANSOWY BUDŻETU

Wynik finansowy budżetu gminy odzwierciedla relacje między osiągniętymi dochodami a poniesionymi wydatkami w danym roku budżetowym. Może przyjmować wartość dodatnią (nadwyżka budżetowa) lub ujemną (deficyt budżetowy) i stanowi istotny wskaźnik kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Analiza tej relacji pozwala ocenić, czy gospodarka finansowa gminy prowadzona jest w sposób zrównoważony i odpowiedzialny.

W kolejnej tabeli przedstawiono dane dotyczące wyniku budżetu Miasta Lubań w latach 2019-2024.

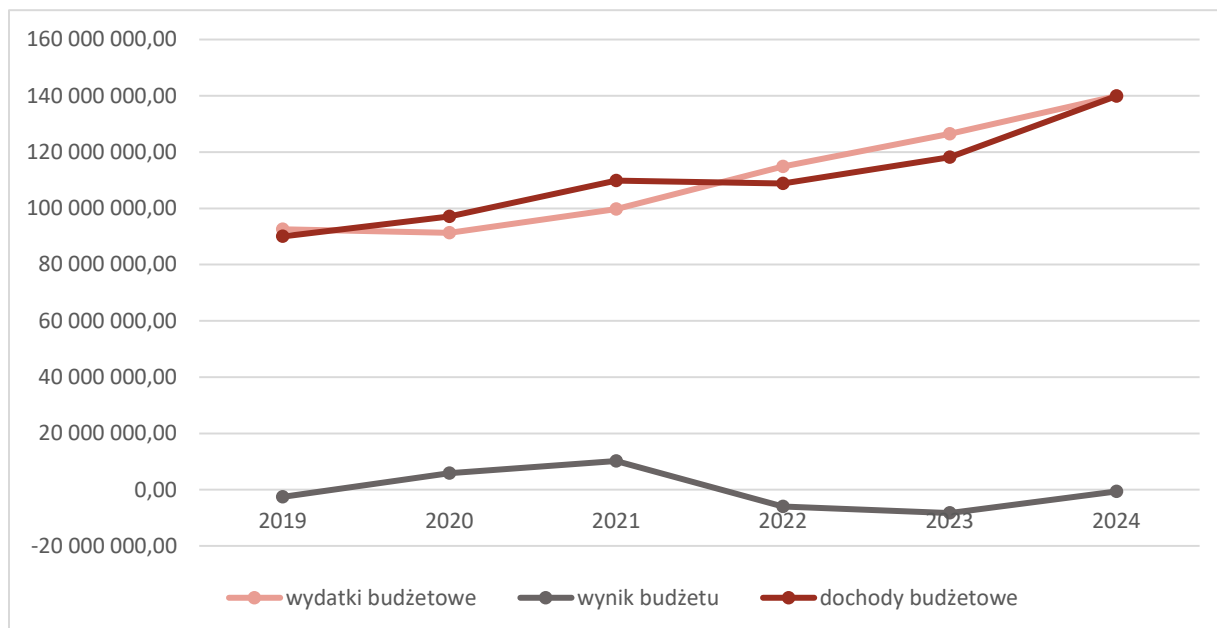
Tabela 37 Wynik budżetu Miasta Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
dochody budżetowe	89 994 778	97 076 419	109 894 254	108 829 163	118 119 275	139 221 785
wydatki budżetowe	92 595 167	91 279 748	99 717 788	114 796 260	126 442 717	139 879 718
wynik budżetu	-2 600 389	5 796 671	10 176 465	-5 967 096	-8 323 442	-657 932,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL oraz *Raportu ze stanu Miasta Lubań na rok 2024* (dostęp:24.07.2025)

Wykres obrazuje, jak kształtowały się w badanym okresie dochody i wydatki budżetowe w Mieście Lubań.

Wykres 1 Kształtowanie się dochodów budżetowych tworzących wynik budżetu w Mieście Lubań

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL oraz Raportu ze stanu Miasta Lubań na 2024 rok (dostęp:13.05.2025)

Na podstawie przedstawionych danych, ogólny wynik budżetu Polski w latach 2019-2024 charakteryzuje się zmiennością, przechodząc od deficytu do nadwyżki i ponownie do deficytu. W 2019 roku odnotowano deficyt budżetowy w wysokości -2 600 389. Lata 2020 i 2021 przyniosły nadwyżki budżetowe, odpowiednio 5 796 671 w 2020 roku i 10 176 465 w 2021 roku. Od 2022 roku ponownie obserwuje się deficyt, który pogłębił się w 2023 roku do -8 323 442. W 2024 roku deficyt budżetowy wyniósł -657 932,25, co oznacza znaczące zmniejszenie deficytu w porównaniu do roku poprzedniego.

Taki przebieg świadczy o stosunkowo dobrej kondycji finansowej Miasta Lubań, zdolności do równoważenia budżetu oraz elastyczności w dostosowywaniu się do bieżących potrzeb i warunków. Pomimo występujących deficytów, ich skala nie była na tyle znacząca by stanowić zagrożenie dla stabilności finansowej samorządu.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I POTENCJAŁ GOSPODARCZY

Poziom przedsiębiorczości stanowi nadrzędny wskaźnik aktywności gospodarczej i potencjału rozwojowego jednostki samorządowej. Analiza liczby oraz struktury podmiotów gospodarczych na terenie Miasta Lubań pozwala ocenić dynamikę lokalnego rynku, kierunki specjalizacji oraz stopień zaangażowania mieszkańców w działalność biznesową.

Przedsiębiorczość wpływa nie tylko na tworzenie miejsc pracy, ale także na rozwój usług, inwestycji i dochodów własnych samorządu.

PODMIOTY GOSPODARCZE

Struktura i dynamika podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Miasta Lubań stanowi ważny wskaźnik aktywności ekonomicznej oraz kondycji lokalnego rynku. Analiza liczby zarejestrowanych firm, ich form prawnych oraz branżowej specyfiki pozwala ocenić potencjał rozwojowy i stopień przedsiębiorczości mieszkańców. Obraz lokalnej gospodarki daje również wgląd w zapotrzebowanie na usługi, skalę inwestycji oraz możliwości tworzenia nowych miejsc pracy.

Kolejna tabela prezentuje liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz całej Polski.

Tabela 38 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Mieście w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	2 587	2 664	2 747	2 826	2 877	2 962
powiat lubański	6 135	6 344	6 542	6 757	6 919	7 112
województwo dolnośląskie	382 892	396 046	410 985	427 198	441 419	455 765
Polska	4 509 916	4 663 378	4 836 214	4 995 042	5 150 034	5 304 156

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL (dostęp:14.05.2025)

Dane przedstawione w tabeli dotyczącej liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Mieście Lubań w latach 2019-2024 wskazują na umiarkowaną, ale systematyczną tendencję wzrostową. W analizowanym okresie liczba zarejestrowanych działalności w Mieście wzrosła z 2 587 w 2019 roku do 2 962 w 2024 roku, co może świadczyć o rosnącej aktywności lokalnej przedsiębiorczości oraz sprzyjającym klimacie do prowadzenia działalności gospodarczej.

Podobne wzrosty obserwujemy na poziomie powiatu lubańskiego, jak również w skali województwa dolnośląskiego i kraju.

Wzrost liczby firm na terenie Miasta Lubań może wynikać z wielu czynników, takich jak rozwój sektora usługowego, poprawiające się warunki infrastrukturalne, aktywność lokalnych instytucji wspierających przedsiębiorczość oraz zwiększone zainteresowanie

samozatrudnieniem. Jednocześnie dane te mogą odzwierciedlać również zmiany gospodarcze i dostosowywanie się do lokalnej społeczności do wyzwań współczesnego rynku pracy.

Wnioskiem płynącym z analizy jest konieczność kontynuowania działań wspierających rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w tym ułatwiania dostępu do informacji, szkoleń, doradztwa oraz funduszy. Rozwijająca się lokalna przedsiębiorczość może pozytywnie wpłynąć na dochody własne Miasta, a także poprawić jakość życia mieszkańców poprzez tworzenie miejsc pracy i zwiększanie dostępności usług.

Kolejna tabela prezentuje liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Mieście Lubań w latach 2019-2024, z podziałem na klasy wielkości. Klasyfikacja ta oparta jest na kryterium zatrudnienia: mikroprzedsiębiorstwa to firmy zatrudniające mniej niż 10 pracowników, małe przedsiębiorstwa – od 10 do 49 pracowników, średnie przedsiębiorstwa – od 50 do 249 pracowników, natomiast duże przedsiębiorstwa – powyżej 250 pracowników. Podział ten pozwala na ocenę struktury lokalnej gospodarki oraz potencjału rozwojowego poszczególnych grup przedsiębiorstw.

Tabela 39 Liczba podmiotów gospodarczych, według klas wielkości, zarejestrowanych w Mieście Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
mikroprzedsiębiorstwa	2 484	2 562	2 645	2 723	2 780	2 866
małe przedsiębiorstwa	77	76	76	77	71	70
średnie przedsiębiorstwa	23	22	23	23	23	23
duże przedsiębiorstwa	3	4	3	3	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL (dostęp:14.05.2025)

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych w Miasta Lubań w latach 2019-2024, z uwzględnieniem klasy ich wielkości, wskazują na wyraźną dominację mikroprzedsiębiorstw w strukturze lokalnej gospodarki. W analizowanym okresie ich liczba wzrosła z 2 484 w 2019 roku do 2 866 w 2024 roku. Takie zjawisko świadczy o rosnącej aktywności mieszkańców w zakresie prowadzenia drobnej działalności gospodarczej.

Liczba małych przedsiębiorstw utrzymuje się względnie na stałym poziomie, z niewielkimi wahaniami – od 73 w 2019 roku do 70 w 2024 roku. Z kolei średnie przedsiębiorstwa

zachowują stabilną obecność na rynku, z liczbą oscylującą wokół 22-23 jednostek. Niewiele jest też dużych firm – w całym analizowanym okresie ich liczba nie przekroczyła trzech.

Z analizy wynika, że lokalny rynek gospodarczy oparty jest przede wszystkim na mikroprzedsiębiorczości. Taka struktura sprzyja elastyczności rynku pracy i może stanowić podstawę w czasach kryzysu, jednak z drugiej strony może wskazywać na ograniczoną skalę działalności i mniejsze możliwości innowacyjne i inwestycyjne.

W kontekście prowadzenia działalności gospodarczej warto wskazać czynniki, które mają realny wpływ na decyzje przedsiębiorców – zarówno o rozpoczęciu, jak i kontynuacji działalności na terenie Miasta. Należą do nich m.in. dostępność infrastruktury technicznej, lokalowe warunki najmu, opłaty lokalne (np. podatki od nieruchomości), dostęp do wykwalifikowanej siły roboczej, a także jakość obsługi administracyjnej i współpracy z samorządem.

Są to obszary, na które Gmina może oddziaływać – bezpośrednio lub pośrednio – np. poprzez kształtowanie polityki podatkowej, udostępnianie terenów inwestycyjnych, organizację programów wspierających lokalnych przedsiębiorców (np. dotacje, doradztwo, promocję lokalnych firm) czy uproszczenie procedur administracyjnych. W związku z tym warto rozważyć w kolejnych latach wdrożenie działań wspomagających przedsiębiorczość, odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby i bariery lokalnych podmiotów gospodarczych.

Wnioskiem płynącym z danych jest potrzeba wspierania rozwoju nie tylko mikro-, ale również małych i średnich przedsiębiorstw. Stymulowanie ich wzrostu poprzez programy rozwojowe, doradztwo, dostęp do finansowania czy ulgi podatkowe może przyczynić się do zwiększenia liczby stabilnych miejsc pracy, wzrostu dochodów Miasta i oraz zróżnicowania lokalnej gospodarki.

TERENY INWESTYCYJNE

Tereny inwestycyjne stanowią istotny element potencjału rozwojowego gminy, umożliwiając lokowanie nowych działalności gospodarczych i wspierając tworzenie miejsc pracy. Ich dostępność oraz lokalizacja wpływają na atrakcyjność inwestycyjną obszaru.

Według danych Miasta Lubañ łączna powierzchnia terenów inwestycyjnych w Mieście przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wynosi ok. 174,89 ha (tereny zainwestowane jak i niezainwestowane). Ogółem gruntów niezainwestowanych

przeznaczonych pod lokalizację aktywności gospodarczych ujętych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jest ok. 103,68 ha, w tym:

- grunty prywatne o powierzchni ok. 63,89 ha,
- grunty należące do GML o powierzchni ok. 11,17 ha,
- grunty Skarbu Państwa (KOWR) o powierzchni ok. 28,62 ha.

SPOŁECZNA INICJATYWA MIESZKANIOWA

Spółeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (SIM) to ważny element działań mających na celu zwiększenie dostępności mieszkań o umiarkowanym czynszu, zwłaszcza dla osób, które nie mają zdolności kredytowej. 4 grudnia 2023 roku Miasto Lubań przystąpiło do spółki SIM KZN Łużyce, której zadaniem jest budowa oraz eksploatacja budynków mieszkalnych na zasadach najmu zgodnie z ustawą o SIM. W szczególności spółka koncentruje się na powstawaniu mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu.

31 marca 2025 roku Gmina Miejska Lubań wniosła do spółki aportem niezabudowaną nieruchomość położoną przy ul. Zawidowskiej w Lubaniu, oznaczoną geodezyjnie jako działka nr 1/29 Obręb II AM 12 o powierzchni 0,4562 ha oraz działka nr 1/30 Obręb II AM 12 o powierzchni 0,0989 ha. Właśnie na tym terenie planowana jest inwestycja obejmująca budowę nowych mieszkań.

26 czerwca 2025 roku Rada Miasta Lubań podjęła uchwałę określającą zasady przeprowadzania naboru wniosków o zawarcie umowy najmu lokalu mieszkalnego realizowanego w ramach inwestycji SIM KZN Łużyce sp. z o.o. z siedzibą w Węglińcu. Uchwała ta precyzuje m.in. dodatkowe kryteria pierwszeństwa, zasady oceny punktowej oraz maksymalną wysokość miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego. Rozpoczęcie naboru planowane jest na sierpień 2025 roku.

W ramach inwestycji na terenie miasta Lubań przewidziano budowę 20 mieszkań.

Więcej informacji o spółce oraz jej inwestycjach — także tych planowanych w Lubaniu — można znaleźć na stronie internetowej: <https://simluzyce.com/inwestycje/>. Tam również dostępne są wizualizacje planowanych inwestycji oraz mapa z zaznaczonym terenem.

MIASTA PARTNERSKIE

Miasto Lubań od wielu lat aktywnie rozwija współpracę międzynarodową, utrzymując bliskie relacje z miastami partnerskimi w Niemczech, Czechach i na Litwie. Do grona partnerów należą m.in. Frydlant, Kolín, Löbau, Kamenz, Königsbrück, Görlitz, Zittau, Bautzen oraz Prienai. Współpraca ta obejmuje działania w obszarze kultury, edukacji, promocji turystycznej, a także wymiany doświadczeń samorządowych i społecznych.

W 2024 roku w ramach promocji zagranicznej zrealizowano wiele działań, w tym przygotowanie materiałów informacyjnych, udział delegacji z Lubania w wydarzeniach takich jak Dzień Europy na Trójstyku, Festiwal „Chleba i Ognia” w Prienai czy Transgraniczny Dzień Aktywnej Rodziny. Miasto uczestniczyło także w spotkaniu z grupą roboczą Związku Sześciu Miast, podczas którego ustalano wspólne kierunki działań promocyjnych, przygotowywano kampanię marketingową i omawiano realizację wspólnych wydarzeń.

Współpraca obejmowała również przekazywanie materiałów promocyjnych w językach: polskim, niemieckim, angielskim i czeskim, udział w działaniach edukacyjnych, a także wspólne wystąpienia podczas międzynarodowych konferencji i festiwali. Te działania nie tylko wzmacniają pozycję Lubania w europejskiej sieci współpracy miast, ale również sprzyjają aktywizacji lokalnej społeczności oraz promocji regionu w wymiarze międzynarodowym.

RYNEK PRACY

Rynek pracy stanowi jeden z głównych elementów lokalnej gospodarki, mający bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców oraz rozwój społeczno-ekonomiczny Miasta. Analiza sytuacji na rynku pracy w Mieście Lubań pozwala ocenić poziom aktywności zawodowej ludności, stopień bezrobocia oraz dynamikę zatrudnienia. Z punktu widzenia aktywności ekonomicznej, ludność na rynku pracy możemy podzielić na osoby pracujące, bezrobotnych zarejestrowanych oraz tych, którzy są bierni zawodowo.

OSOBY PRACUJĄCE

Analiza liczy osób pracujących w Mieście Lubań stanowi istotny element oceny lokalnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Pozwala określić skalę aktywności zawodowej mieszkańców oraz zidentyfikować zmiany zachodzące na przestrzeni lat. Zgodnie z definicją Głównego Urzędu Statystycznego, osobą pracującą jest każda osoba wykonująca pracę przynoszącą zarobek lub dochód – bez względu na formę zatrudnienia – a także osoby pomagające

w prowadzeniu działalności gospodarczej, jeśli wykonywana prac ma charakter regularny. Dane dotyczące zatrudnienia dostarczają informacji o potencjale rynku pracy, poziomie rozwoju przedsiębiorczości oraz wpływie warunków ekonomicznych i demograficznych na strukturę zatrudnienia w regionie.

Następna tabela prezentuje liczbę osób pracujących z podziałem według płci w Mieście Lubań w odniesieniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz całej Polski.

Tabela 40 Liczba pracujących według płci w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2022-2023

osoby pracujące						
	ogółem		mężczyźni		kobiety	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Miasto Lubań	6 698	6 533	3 313	3 249	3 385	3 284
powiat lubański	16 513	16 212	8 486	8 359	8 027	7 853
województwo dolnośląskie	1 160 306	1 159 011	605 824	603 378	554 482	555 633
Polska	15 168 969	15 142 530	8 011 239	7 987 043	7 157 730	7 155 487

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL (dostęp:14.05.2025)

Dane przedstawione w tabeli dotyczące liczby osób pracujących według płci w Mieście Lubań w latach 2022-2023 wskazują na niewielkie zmiany w zatrudnieniu w tym okresie. W 2022 roku liczba pracujących wynosiła 6 698 osób, a w 2023 roku – 6 533 osoby, co świadczy o minimalnym spadku ogólnego zatrudnienia. W strukturze zatrudnienia wciąż widoczna jest nieznaczna przewaga mężczyzn – w 2023 roku pracowało ich 3 249, natomiast kobiet – 3 284.

W porównaniu z powiatem lubańskim, województwem dolnośląskim i całym krajem, Miasto Lubań wykazuje proporcjonalnie zbliżony rozkład zatrudnienia według płci. W skali lokalnej zmiany są dynamiczne, jednak ogólna stabilność zatrudnienia może świadczyć o utrzymującym się potencjale gospodarczym i rynku pracy w Mieście.

Wnioski z analizy sugerują, że w Mieście Lubań należy kontynuować działania wspierające aktywizację zawodową, zwłaszcza w kontekście utrzymania wysokiego poziomu zatrudnienia kobiet i przeciwdziałania ewentualnym spadkom liczby osób pracujących. Stabilność liczby

pracujących może pozytywnie wpłynąć na kondycję lokalnej gospodarki i sytuację społeczną mieszkańców.

OSOBY BEZROBOTNE

W analizie lokalnego rynku pracy istotnym zagadnieniem jest liczba oraz struktura osób bezrobotnych. Zgodnie z definicją przyjętą przez Główny Urząd Statystyczny, osobą bezrobotną jest osoba w wieku produkcyjnym, która nie wykonuje pracy zarobkowej, jest gotowa do jej podjęcia i aktywnie jej oszukuje, a także jest zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy. W statystykach uwzględnia się tak zwane bezrobocie jawne, czyli rejestrowane – obejmujące wyłącznie osoby formalnie zarejestrowane jako bezrobotne, uprawnione między innymi do korzystania z usług pośrednictwa pracy czy form aktywizacji zawodowej.

Wskaźniki bezrobocia są jednym z głównych mierników kondycji lokalnego rynku pracy oraz ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Ich obserwacja pozwala na ocenę skuteczności działań pracy, a także umożliwia wskazanie grup wymagających szczególnego wsparcia.

Następna tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych w Mieście Lubań w zestawieniu z powiatem lubańskim, województwem dolnośląskim i krajem.

Tabela 41 Liczba bezrobotnych według płci w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2024

bezrobotni ogółem						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	294	391	313	308	305	336
powiat lubański	1 167	1 511	1 184	1 053	1 001	1 057
województwo dolnośląskie	56 022	68 822	58 738	53 952	52 970	55 474
Polska	866 374	1 046 432	895 203	812 301	788 229	786 179
kobiety						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	151	188	148	138	148	130
powiat lubański	613	745	576	505	475	451

województwo dolnośląskie	30 735	36 692	31 107	28 422	27 452	28 265
Polska	479 415	561 606	481 935	436 409	414 936	405 806
mężczyźni						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	143	203	165	170	157	206
powiat lubański	554	766	608	548	526	606
województwo dolnośląskie	25 287	32 130	27 631	25 530	25 518	27 209
Polska	386 959	484 826	413 268	375 892	373 293	380 373

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL (dostęp:14.05.2025)

Analiza liczby osób bezrobotnych w Mieście Lubań w latach 2019-2024 wskazuje na względną stabilność sytuacji na lokalnym rynku pracy, przy jednoczesnych, umiarkowanych wahaniach w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. W 2019 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 294 osoby, natomiast w 2024 roku wzrosła do 336 osób. Choć jest to niewielki wzrost, biorąc pod uwagę sytuację w powiecie lubańskim, województwie dolnośląskim oraz całym kraju – gdzie obserwuje się stopniowy spadek bezrobocia – sytuacja w Mieście Lubań wymaga monitorowania.

W rozbiciu na płeć można zauważyć, że kobiety od lat stanowią większy odsetek bezrobotnych w Mieście. Ich liczba w badanym okresie wahała się od 130 do 188 osób. Taki stan rzeczy może być związany z trudnościami w godzeniu życia zawodowego i rodzinnego, brakiem elastycznych form zatrudnienia czy niższą dostępnością miejsc pracy w sektorach sfeminizowanych. Liczba bezrobotnych mężczyzn była nieco niższa, choć również wykazuje zmienność

Wnioski z analizy wskazują na potrzebę dalszych działań aktywizujących osoby bezrobotne, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, a także inwestowania w programy podnoszące kwalifikacje zawodowe oraz rozwój lokalnych inicjatyw przedsiębiorczości. Monitorowanie przyczyn wzrostów liczby osób bezrobotnych może przyczynić się do skuteczniejszego reagowania na zmiany na rynku pracy. Zachowanie niskiego poziomu bezrobocia wymaga

utrzymania spójnej, lokalnej polityki wspierającej zatrudnienie, szczególnie w kontekście zmian demograficznych oraz rosnących wymagań rynkowych.

Kolejna tabela przedstawia udział osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w latach 2019-2024.

Tabela 42 Procentowy udział osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto Lubań	2,38%	3,37%	2,76%	2,75%	2,78%	3,13%
powiat lubański	3,54%	4,82%	3,85%	3,48%	3,35%	3,59%
województwo dolnośląskie	3,23%	3,97%	3,43%	3,18%	3,15%	3,31%
Polska	3,76%	4,62%	4,00%	3,66%	3,59%	3,60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL (dostęp:01.07.2025)

W Mieście Lubań odnotowano umiarkowane wahania udziału osób bezrobotnych w populacji produkcyjnej. W 2019 roku wskaźnik ten wynosił 2,38%, a w 2024 roku osiągnął poziom 3,13%. Najwyższą wartość zanotowano w 2020 roku (3,37%), co może być efektem sytuacji pandemicznej na rynku pracy. W kolejnych latach nastąpiła stabilizacja wskaźnika, z wartościami oscylującymi wokół 2,75–3,13%.

W powiecie lubańskim poziom bezrobocia w stosunku do populacji produkcyjnej był wyższy niż w samym mieście. W 2019 roku wynosił 3,54%, a w 2024 wzrósł do 3,59%.

W województwie dolnośląskim udział bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym również wykazywał tendencję spadkową – z 3,23% w 2019 roku do 3,31% w 2024 roku, przy najwyższym poziomie w 2020 roku (3,97%).

W skali kraju wskaźnik ten był najwyższy spośród wszystkich analizowanych jednostek – od 3,76% w 2019 roku do 3,60% w 2024 roku. Podobnie jak w pozostałych przypadkach, największy odsetek bezrobotnych zanotowano w 2020 roku (4,62%).

Podsumowując, Miasto Lubań cechuje się niższym udziałem osób bezrobotnych w populacji w wieku produkcyjnym niż średnia dla powiatu, województwa oraz całej Polski. Stopa

bezrobocia jest niska, co wskazuje na stabilną sytuację na lokalnym rynku pracy. Aktualne zapotrzebowanie dotyczy raczej zwiększenia liczby dostępnych pracowników.

POWIATOWY URZĄD PRACY W LUBANIU

Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu jest instytucją realizującą zadania z zakresu polityki rynku pracy na poziomie lokalnym. Jego głównym celem jest przeciwdziałanie bezrobociu oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu lubańskiego. Urząd prowadzi ewidencję osób bezrobotnych i poszukujących pracy, pośredniczy w zatrudnieniu, organizuje szkolenia i kursy zawodowe, a także wdraża programy aktywizacyjne i instrumenty wsparcia skierowane do różnych grup społecznych – w tym młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami czy kobiet powracających na rynek pracy.

Ważnym elementem działań Powiatowego Urzędu Pracy jest realizacja projektów współfinansowanych ze środków Funduszu Społecznego, takich jak staże, refundacje kosztów wyposażenia stanowiska pracy, dofinansowanie działalności gospodarczej czy prace interwencyjne. Dzięki tym instrumentom Urząd wspiera zarówno osoby poszukujące zatrudnienia, jak i lokalnych pracodawców.

W kontekście rozwoju lokalnego rynku pracy rekomenduje się ścisłą współpracę pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy a Miastem Lubań. Samorząd lokalny, dysponując wiedzą o potrzebach społeczności i planach rozwoju gospodarczego, może wspierać Urząd w tworzeniu skutecznych programów aktywizacyjnych, dostosowanych do rzeczywistych wyzwań i możliwości regionu. Koordynacja działań obu podmiotów zwiększa szanse na skuteczną integrację społeczną, ograniczenie bezrobocia i tworzenie warunków sprzyjających trwałemu zatrudnieniu.

ANALIZA SWOT W WYMIARZE GOSPODARCZYM

W celu kompleksowego rozpoznania uwarunkowań rozwojowych Miasta Lubań w obszarze gospodarczym przeprowadzono analizę SWOT, obejmującą ocenę wewnętrznych mocnych i słabych stron oraz zewnętrznych szans i zagrożeń. Ujęte w analizie aspekty dotyczą między innymi sytuacji finansowej Miasta Lubań, struktury dochodów i wydatków, stanu lokalnego rynku pracy, aktywności przedsiębiorczej mieszkańców oraz funkcjonowania instytucji wspierających zatrudnienie. Przeprowadzona diagnoza pozwala zidentyfikować czynniki

sprzyjające dalszemu rozwojowi gospodarczemu, jak również potencjalne bariery, które mogą wpływać na stabilność i konkurencyjność Lubania.

Kolejna tabela przedstawia analizę SWOT wymiaru gospodarczego Miasta Lubań

Tabela 43 Analiza SWOT wymiaru gospodarczego Miasta Lubań

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stabilny poziom dochodów własnych w budżecie Miasta Lubań, świadczący o samodzielności finansowej ▪ Rozwinięta sieć mikroprzedsiębiorstw i rosnąca liczba zarejestrowanych przedmiotów gospodarczych ▪ Stosunkowo niski poziom bezrobocia na tle powiatu i województwa ▪ Obecność instytucji rynku pracy (Powiatowy Urząd Pracy) i realizacja programów aktywizacyjnych ▪ Różnorodna i stabilna sytuacja firm KSSE Małej Przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dominacja mikroprzedsiębiorstw – ograniczony potencjał inwestycyjny i innowacyjny firm ▪ Wahania w poziomie wyniku budżetu – okresowe deficyty budżetowe ▪ Niska aktywność podmiotów gospodarczych w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Możliwość wspierania rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw poprzez lokalne programy i zachęty inwestycyjne ▪ Dalsze korzystanie ze środków unijnych i krajowych na inwestycje infrastrukturalne i społeczne ▪ Rozwój współpracy między samorządem a Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ryzyko pogłębiania się długotrwałego bezrobocia i wykluczenia zawodowego niektórych grup ▪ Potencjalne spowolnienie gospodarcze wpływające na poziom dochodów budżetowych ▪ Ograniczona liczba dużych firm zdolnych do generowania stabilnych miejsc pracy ▪ Zmiany w systemie finansowania

▪ Tworzenie partnerstw publiczno –
prywatnych dla realizacji zadań lokalnych

samorządów mogące wpływać na
planowanie budżetowe

Źródło: opracowanie własne

WYMIAR PRZESTRZENNY

PRZESTRZEŃ

Zagospodarowanie przestrzenne odgrywa bardzo ważną rolę w kształtowaniu warunków życia mieszkańców, rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska oraz planowaniu infrastruktury technicznej i społecznej. Analiza struktury przestrzennej Miasta Lubań pozwala ocenić sposób wykorzystania dostępnych trendów, stan planowania przestrzennego oraz zgodność istniejącej zabudowy z założeniami dokumentów strategicznych i planistycznych. Istotne jest również zidentyfikowanie obszarów wymagających rewitalizacji, terenów inwestycyjnych, a także przestrzeni zielonych. Układ funkcjonalno-przestrzenny stanowi istotny element diagnozy, warunkujący zrównoważony rozwój terytorium.

POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Miasto Lubań to jednostka samorządu terytorialnego o statusie gminy miejskiej, położona w południowo-zachodniej Polsce, w województwie dolnośląskim. Administracyjnie należy do powiatu lubańskiego, którego jest stolicą i największym Miastem, i w którym pełni funkcję siedziby władz powiatowych. W strukturze podziału fizycznogeograficznego Polski Lubań leży w makroregionie Sudety Zachodnie, w obrębie Podgórze Izerskiego, stanowiącego część regionu Sudetów. Zgodnie z podziałem statystycznym Głównego Urzędu Statystycznego Lubań należy do podregionu jeleniogórskiego, wchodzącego w skład województwa dolnośląskiego.

Powierzchnia administracyjna Miasta wynosi 16,12 km², co stanowi około 2,6% powierzchni całkowitej powiatu lubańskiego, którego obszar wynosi 708,17 km².

Miasto Lubań otoczone jest przede wszystkim przez gminę wiejską Lubań (od północy, wschodu oraz południa). Ponadto graniczy od zachodu z gminą Siekierczyn oraz od południowego zachodu z gminą Platerówka. Miasto położone jest w dolinie rzeki Kwisy, na przedpolu Gór Izerskich.

Mapa obrazuje położenie Miasta Lubań w odniesieniu do innych gmin powiatu lubańskiego.

Mapa 1 Położenie Miasta Lubań na mapie powiatu lubańskiego

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Powiat_luba%C5%84ski_-_mapa_z_nazwami_gmin.png (dostęp: 30.05.2025)

Położenie Miasta Lubań w bezpośrednim sąsiedztwie ważnych szlaków komunikacyjnych oraz bliskość granicy polsko-niemieckiej i polsko-czeskiej wzmacniają jego znaczenie w układzie regionalnym i ponadregionalnym. Lubań jest istotnym węzłem komunikacyjnym: posiada bezpośredni zjazd z drogi krajowej nr 30 w kierunku autostrady A4 oraz połączenia kolejowe z Jelenią Górą, Zieloną Górą i Wrocławiem. W kierunku granicy z Niemcami i Czechami prowadzą drogi wojewódzkie nr 357 i 393. Najbliższe lotniska znajdują się w Dreźnie (ok. 130 km) oraz we Wrocławiu (ok. 150 km, z dogodnym dojazdem autostradą A4). Zgodnie z aktualizacją *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego*, region ten postrzegany jest jako historycznie ukształtowana sieć osadnicza o charakterze policentrycznym, z dużą liczbą miast,

wysokim wskaźnikiem urbanizacji oraz proporcjonalnym udziałem ludności w małych, średnich i dużych jednostkach osadniczych. W tym układzie gmina miejska Lubań klasyfikowana jest jako średni ośrodek miejski, liczący od 20 000 do 100 000 mieszkańców. Mimo że nie pełni funkcji ośrodka regionalnego (takie pełnią m.in. Lubin, Głogów, Świdnica, Kłodzko czy Bolesławiec), Lubań wyróżnia się korzystnym położeniem na pograniczu polsko-czesko-niemieckim oraz historycznym członkostwem – jako jedyne miasto polskie – w Związku Sześciu Miast (Lubań, Görlitz, Lubau, Zittau, Kamenz, Bautzen).

Usytuowanie Miasta w ciągu drogi krajowej nr 30 oraz w pobliżu autostrady A4 – elementów transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T – a także jego bliskość względem popularnych ośrodków turystycznych (Szklarska Poręba, Karpacz) oraz Gór Izerskich i tzw. Księstwa Czocho, dodatkowo wzmacnia potencjał rozwojowy Miasta Lubań, zarówno w zakresie gospodarki, jak i funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych.

ŁAD PRZESTRZENNY

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym* (Dz.U. z 2024 r., poz.1465 ze zm.), do zadań własnych gminy należy dbanie o ład przestrzenny. Realizacja tego zadania polega przede wszystkim na uchwaleniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Na moment opracowywania diagnozy w Mieście Lubań obowiązuje *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, uchwalone Uchwałą numer VI/38/2019 Rady Miasta w Lubaniu z dnia 26 lutego 2019 roku, zmieniony Uchwałą numer LXXII/423/2023 z dnia 28.03.2023 roku. Jest to strategiczny dokument planistyczny, który określa politykę przestrzenną Miasta oraz zasady zagospodarowania jego obszaru. Wyznacza kierunki rozwoju, uwzględniając zarówno uwarunkowania przyrodnicze, społeczne, jak i gospodarcze. Studium to obowiązuje do 30.06.2026 roku.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią kluczowy instrument polityki przestrzennej Miasta Lubań, umożliwiającą realizację założeń zawartych w *Studium*.

Według dokumentów gminnych na dzień sporządzania diagnozy, około 100% powierzchni Miasta objęte jest obowiązującymi planami miejscowymi. Taki poziom pokrycia planistycznego

zapewnia stabilność dla inwestorów oraz mieszkańców, a także sprzyja zrównoważonemu rozwojowi przestrzennemu.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Struktura użytkowania gruntów na obszarze Miasta odzwierciedla zarówno charakter gospodarczy, jak i przyrodniczy terenu. Analiza udziału poszczególnych kategorii gruntów – w tym użytków rolnych, leśnych, zabudowanych czy nieużytków – pozwala lepiej zrozumieć sposób zagospodarowania przestrzeni oraz kierunki rozwoju lokalnego.

W kolejnej tabeli przedstawiono dane dotyczące struktury gruntów komunalnych w stanie na dzień 31 grudnia 2024 roku.

Tabela 44 Podział klasyfikacyjny gruntów komunalnych w Mieście Lubań – stan na dzień 31 grudnia 2024 roku

Rodzaj	Powierzchnia w ha
010 Grunty orne	71
011 Sady	3
012 Łąki trwałe	14
013 Pastwiska trwałe	8
016 Grunty pod rowami	2
020 Lasy	6
021 Grunty zadrzewione i zakrzewione	0
030 Tereny mieszkaniowe	35
031 Tereny przemysłowe	5
032 Inne tereny zabudowane	23
033 Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	17
034 Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	
035 Użytki kopalne	2

Rodzaj	Powierzchnia w ha
036 Tereny komunikacyjne	80
040 Użytki ekologiczne	0
050 tereny różne	61
060 nieużytki	1
070 Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi	5

Źródło: Plan wykorzystania zasobu nieruchomości stanowiących własność Gminy Miejskiej Lubań na lata 2025-2027 (dostęp: 08.07.2025)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku łączna powierzchnia gruntów komunalnych w Mieście Lubań wynosiła 394 ha. W strukturze użytkowania dominowały grunty zabudowane i zurbanizowane, które obejmowały łącznie 223 ha. W tej grupie największą powierzchnię zajmowały tereny komunikacyjne, tereny mieszkaniowe oraz inne tereny zabudowane.

Na drugim miejscu pod względem powierzchni znajdowały się grunty rolne – 98 ha, z czego najwięcej stanowiły grunty orne, a także łąki trwałe i pastwiska trwałe. Grunty leśne obejmowały powierzchnię 6 ha, natomiast grunty pod rowami i nieużytki – odpowiednio 2 ha i 1 ha. Użytki kopalne zajmowały 2 ha, a grunty pod wodami – 5 ha. W zestawieniu ujęto również 61 ha terenów różnych, a także 17 ha zurbanizowanych terenów niezabudowanych lub będących w trakcie zabudowy.

Całkowita wartość gruntów podlegających klasyfikacji wyniosła ponad 45,6 mln zł. Dane te obrazują zróżnicowanie przestrzenne i funkcjonalne gruntów komunalnych, które są podstawą do prowadzenia gospodarki nieruchomościami na terenie Miasta.

INFRASTRUKTURA DROGOWA I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Sprawna infrastruktura drogowa oraz dobra dostępność komunikacyjna stanowią fundament funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego. Układ drogowy Miasta Lubań, jego powiązania z siecią regionalną i krajową, a także dostępność transportu publicznego wpływają bezpośrednio na mobilność mieszkańców, efektywność lokalnej gospodarki oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy.

DROGI I INWESTYCJE DROGOWE

Miasto Lubań dysponuje rozwiniętą siecią dróg, obejmującą różne kategorie, co zapewnia sprawną komunikację zarówno wewnątrz Miasta, jak i z regionem. Na terenie Miasta znajdują się drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne i wewnętrzne.

Kolejna tabela przedstawia podział dróg na terenie Miasta Lubań

Tabela 45 Drogi na terenie Miasta Lubań

Rodzaj drogi	Długość w km
krajowe	5,110 km
wojewódzkie	7,913 km
powiatowe	8,135 km
gminne i wewnętrzne	45,876 km

Źródło opracowanie własne na podstawie *Raportu o stanie Miasta Lubań za 2023 rok* (dostęp: 09.05.2025)

Układ drogowy Miasta Lubań tworzy sieć dróg o zróżnicowanej randze i funkcjach, zapewniając dostępność komunikacyjną zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną. Kluczową rolę odgrywa droga krajowa nr 30 (ulice Jeleniogórska, Warszawska, Rybacka, Papieża Jana Pawła II), klasyfikowana jako droga główna ruchu przyspieszonego. Trasa ta pełni także funkcję obwodnicy, umożliwiającej odciążenie centrum Miasta z ruchu tranzytowego, zwłaszcza w rejonie skrzyżowania z ul. Różaną.

Ruch na DK30 przedstawiony został w kolejnych tabelach.

Tabela 46 Ruch na DK30 w 2015 roku

numer punktu pomiaru	długość	nazwa – opis odcinka	SDRR poj. silnik. ogółem	motocykle	samochody osobowe mikrobusy	lekkie samochody ciężarowe (dostawcze) bez przyczepy	samochody ciężarowe bez przyczepy	samochody ciężarowe z przyczepą	autobusy	ciągniki rolnicze	rowery
30612	18,757	ZGORZELEC /DW352/ - LUBAŃ /DW296/	5236	26	4353	438	98	257	33	9	16
30613	1,501	LUBAŃ /PRZEJŚCIE 1: DW296 - UL. WROCŁAWSKA (DW357)/	12101	72	10215	952	253	504	98	7	83
30614	15,280	LUBAŃ /DW357/- GRYFÓW ŚL. /DW364/	7988	54	6691	660	187	332	57	7	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://www.archiwum.gddkia.gov.pl/pl/2551/GPR-2015> (dostęp: 02.07.2025)

Tabela 47 Ruch na DK30 na przełomie lat 2000/2001

numer punktu pomiaru	długość	nazwa – opis odcinka	SDRR poj. silnik. ogółem	motocykle	samochody osobowe mikrobusy	lekkie samochody ciężarowe (dostawcze) bez przyczepy	samochody ciężarowe bez przyczepy	samochody ciężarowe z przyczepą	autobusy	ciągniki rolnicze	rowery
30612	18,757	ZGORZELEC /DW352/ - LUBAŃ /DW296/	7123	31	6129	531	98	319	9	6	20
30613	1,501	LUBAŃ /PRZEJŚCIE 1: DW296 - UL. WROCŁAWSKA (DW357)/	13694	77	11716	1086	180	613	14	8	10
30628	0,698	LUBAŃ /PRZEJŚCIE 2: UL. WROCŁAWSKA (DW357) - UL. LWÓWECKA/	14654	84	12837	1099	134	466	24	10	45
30629	2,078	LUBAŃ /PRZEJŚCIE 3: UL. LWÓWECKA - GR. MIASTA/	14051	66	12239	1059	169	489	11	18	29
30614	12,136	LUBAŃ /GR. MIASTA/ - GRYFÓW ŚL. /UL. UCZNIOWSKA (DW360)/	9889	56	8532	805	116	352	19	9	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021> (dostęp: 02.07.2025)

Na podstawie danych z Generalnych Pomiarów Ruchu przeprowadzonych w 2015 roku oraz na przełomie lat 2020/2021 można zauważyć, że w analizowanym okresie na większości odcinków drogi krajowej nr 30 (DK30) natężenie ruchu pojazdów silnikowych ogółem wyraźnie wzrosło.

Na odcinku Zgorzelec – Lubań (DW296) średni dobowy ruch pojazdów silnikowych (SDRR) wzrósł z 5 236 pojazdów w 2015 roku do 7 123 w 2020/2021 roku, co oznacza wzrost o 1 887 pojazdów, czyli około 36%. Na odcinku ul. Wrocławskiej w Lubaniu (DW296–DW357) SDRR wzrósł z 12 101 do 13 694 pojazdów, czyli o 13,2%. Z kolei na odcinku Lubań – Gryfów Śląski (DW364) ruch wzrósł z 7 988 do 9 889 pojazdów, co daje wzrost o 1 901 pojazdów, czyli około 23,8%.

Kolejna tabela przedstawia informacje o wypadkach i ofiarach na DK30 w granicach Gminy Miejskiej Lubań w latach 2019-2024.

Tabela 48 Wypadki i ofiary na DK30 w granicach Gminy Miejskiej Lubań w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
wypadki	4	2	1	5	1	5
ofiary śmiertelne	0	1	0	1	0	0
ciężko ranni	0	1	0	1	1	2
lekko ranni	4	0	1	3	0	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Instytut Transportu Samochodowego – Polskie Obserwatorium Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego www.obserwatoriumbrd.pl (dostęp: 02.07.2025)

W latach 2019–2024 na drodze krajowej nr 30 w granicach Gminy Miejskiej Lubań odnotowano zróżnicowaną liczbę wypadków drogowych. Najwięcej zdarzeń miało miejsce w latach 2022 i 2024 – po 5 wypadków rocznie, natomiast najmniej w 2021 i 2023 roku – po 1 wypadku. Liczba ofiar śmiertelnych była stosunkowo niewielka, pojawiły się one w dwóch analizowanych latach: w 2020 i 2022 – po jednej osobie rocznie. W pozostałych latach nie odnotowano ofiar śmiertelnych.

W zakresie liczby osób ciężko rannych sytuacja była zmienna – w latach 2020, 2022 i 2023 doszło do jednego przypadku ciężkich obrażeń, natomiast w 2024 roku liczba ta wzrosła do dwóch. W 2019 i 2021 roku nie odnotowano osób ciężko rannych. Liczba lekko rannych była

najwyższa w 2019 i 2024 roku – po 4 osoby rocznie, natomiast w 2020 i 2023 roku nie zgłoszono żadnych przypadków lekkich obrażeń.

Uzupełnieniem układu są trzy drogi wojewódzkie:

- DW 296 – Lubań-Żary
- DW 357 – Lubań – Bolesławiec
- DW 393 – Lubań -Leśna- Świeradów – Zdrój

Istotne znaczenie mają także drogi powiatowe, przebiegające przez teren Miasta:

- 2422D – Lubań – Zalipie (ul. Dąbrowskiego - Sybiraków)
- 2331D – ul. Dolna
- 2273D – Bolesławiec – Lubań (ul. Różana, Lwówecka)
- 2431D – Lubań (ul. Kombatantów, Mickiewicza),
- 2432D – Lubań (ul. Łużycka)
- 2433D – Lubań (ul. Zgorzelecka).

Lokalną komunikację zapewniają drogi gminne, do których zaliczają się między innymi: ulice Słowackiego, Mieszka I, Królowej Jadwigi, Kazimierza Wielkiego, Fabryczna, Robotnicza, Słoneczna, Kopernika, Armii Krajowej, Reja, Łączna, Zielona, Pogodna, Skłodowskiej-Curie, Cmentarna, Mickiewicza, Bankowa, Bracka, Zawidowska, Działkowa, Jagiellońska, Fabryczno-Osiedlowa, Żeromskiego, Główna i wiele innych.

W latach 2022-2024 w Mieście Lubań, jak wynika z *Raportów o stanie Miasta Lubań* prowadzono remonty i przebudowy dróg m.in.:

- Przebudowa drogi ul. Warszawska – odcinek do ul. Mostowej,
- Przebudowa dróg gminnych ul. Główna i ul. Kolejowa w miejscowości Lubań,
- Przebudowa ul. Mieszka I,
- Budowa i oznakowanie Lubańskiej Pętli Rowerowej,
- Budowa ronda na DK30,
- W 2024 roku rozpoczęto realizację inwestycji drogowej w zabytkowym centrum miasta Lubania, związaną z kompleksową przebudową nawierzchni dróg i chodników na następujących drogach gminnych: ul. Graniczna, ul. Grzegorza Piramowicza,

ul. Szkolna, ul. Mikołaja, ul. Plac Lompy, ul. Szymanowskiego oraz odcinek drogi wewnętrznej - ul. Zaułek.

Pomimo modernizacji, dokumenty strategiczne Miasta wskazują na liczne wyzwania. Problemy obejmują kolizyjność przebiegu głównych dróg z zabudową miejską, brak pasów rezerwowych pod rozbudowę, niewystarczające parametry techniczne wielu ulic oraz konieczność dostosowania układu drogowego do potrzeb rozwijającego się Miasta.

Jednym z głównych kierunków rozwoju miasta jest budowa połączenia drogowego pomiędzy skrzyżowaniem drogi krajowej DK30 i drogi wojewódzkiej 296 a ulicą Esperantystów, co umożliwi skomunikowanie niedostępnych obecnie terenów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania na tereny przemysłowe oraz usługowe, z głównymi arteriami komunikacyjnymi w kierunku granicy kraju

System komunikacyjny Miasta, mimo że w wielu miejscach wymaga przebudowy i modernizacji, stanowi ważny element rozwoju przestrzennego, gospodarczego i społecznego Miasta Lubań.

KOLEJ

Miasto Lubań posiada stację kolejową, która zapewnia połączenia zarówno w kierunku regionalnym, jak i międzywojewódzkim. Stacja Lubań Śląski, zlokalizowana w południowo-zachodniej części Miasta obsługuje między innymi połączenia z Wrocławiem, Jelenią Górą, Żarami, Legnicą oraz Zgorzelcem. Przebiegają przez nią ważne linie kolejowe:

- Linia kolejowa nr 278 (Wrocław – Zgorzelec)
- Linia kolejowa nr 274 (Wrocław – Jelenia Góra – Zgorzelec), z przesiadkami w okolicznych miastach.

Obsługę przewozów zapewniają głównie Koleje Dolnośląskie, oferujące regularne i relatywnie szybkie połączenia umożliwiające codzienne dojazdy do pracy, szkół czy instytucji administracyjnych.

Stacja w Lubaniu pełni funkcję nie tylko pasażerską, ale także towarową, co ma znaczenie dla lokalnej gospodarki. W pobliżu znajdują się tereny inwestycyjne, które – dzięki dostępowi do kolei – mogą stanowić atrakcyjną lokalizację dla firm logistycznych.

Transport kolejowy w Mieście stanowi istotne uzupełnienie systemu drogowego i wpływa na poprawę dostępności komunikacyjnej Miasta, także w kontekście zrównoważonej mobilności.

TRANSPORT PUBLICZNY

Transport publiczny w Mieście Lubań opiera się przede wszystkim na lokalnej komunikacji autobusowej, zapewniającej mieszkańcom dostęp do najważniejszych punktów w Mieście oraz wybranych miejscowości w obrębie powiatu. System ten odgrywa istotną rolę w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców – szczególnie osób starszych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób niezmotoryzowanych.

Na terenie Miasta Lubań funkcjonuje sieć komunikacji miejskiej realizowana przez przewoźników PKS VOYAGER oraz PKS w Leśnej. W 2024 roku w obrocie prawnym znajdowało się łącznie 11 zezwoleń na wykonywanie przewozów regularnych, w tym 6 dotyczących komunikacji miejskiej (linie nr 1–6) oraz 2 zezwoleń na przewóz dzieci niepełnosprawnych.

Zgodnie z danymi gminnymi, linie komunikacyjne nr 1, 5 i 6 kursują tylko w wybrane dni tygodnia, natomiast pozostałe realizują kursy codzienne – głównie w godzinach porannych. Komunikacja miejska obejmuje główne ulice miasta i łączy m.in. dworzec autobusowy, osiedla mieszkaniowe, placówki edukacyjne, centrum, szpital oraz cmentarz.

Do obsługi przewozów wykorzystywane są autobusy spełniające normy emisji spalin EURO 6, przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Przewoźnicy dysponują zarówno większymi pojazdami typu Iveco Crossway (50 miejsc siedzących), jak i mniejszymi typu Iveco Daily (19 miejsc).

Miasto Lubań posiada również dworzec autobusowy, który pełni funkcję punktu przesiadkowego w komunikacji regionalnej i dalekobieżnej. Dzięki temu mieszkańcy mają możliwość korzystania z połączeń do większych miast.

STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA

Na terenie Miasta Lubań funkcjonuje Strefa Płatnego Parkowania (SPP) obejmująca wybrane odcinki dróg gminnych zlokalizowanych w centralnej części miasta. Została ona ustanowiona uchwałą Rady Miasta Lubań z dnia 28 kwietnia 2020 r. (Uchwała nr XXII/137/2020), a jej celem jest uporządkowanie parkowania w najbardziej uczęszczanych lokalizacjach oraz poprawa rotacji pojazdów.

W wielu polskich miastach, także w Mieście Lubań, temat dostępności miejsc parkingowych stanowi wyzwanie zarówno dla władz samorządowych, jak i dla osób korzystających z transportu indywidualnego. Gęsto zabudowane centrum, ograniczona przestrzeń oraz rosnąca liczba pojazdów sprawiają, że znalezienie wolnego miejsca parkingowego bywa problematyczne, zwłaszcza w godzinach szczytu czy podczas lokalnych wydarzeń. Miasto podejmuje działania zmierzające do poprawy tej sytuacji poprzez funkcjonowanie Strefy Płatnego Parkowania, która ma na celu uporządkowanie ruchu i zwiększenie rotacji pojazdów w najbardziej uczęszczanych rejonach

Strefa obowiązuje w dni robocze od poniedziałku do piątku w godzinach 10:00–18:00, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. Opłaty pobierane są za parkowanie na wyznaczonych miejscach drogowych w granicach ulic takich jak: ul. Spółdzielcza, ul. Ratuszowa, Rynek, ul. Bracka i inne, zgodnie z załącznikami do uchwały. Zgodnie z późniejszą uchwałą Rady Miasta (nr XXVI/163/2020 z dnia 30 czerwca 2020 r.) z opłat zwolnione są m.in. osoby z niepełnosprawnością oraz służby realizujące zadania publiczne.

INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Infrastruktura wodociągowa stanowi kluczowy element systemu komunalnego, mający bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców oraz stan środowiska naturalnego. Woda pitna dostarczana mieszkańcom poprzez sieć wodociągową musi spełniać rygorystyczne normy sanitarne i być dostępna w sposób ciągły i niezawodny. Właściwe funkcjonowanie tego systemu wymaga nie tylko rozbudowanej sieci technicznej, ale również skutecznego zarządzania i monitoringu. Miasto Lubań, odpowiadając za zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców, realizuje poprzez utrzymanie, modernizację i rozbudowę istniejącej sieci wodociągowej.

Sieć wodociągowa w Mieście Lubań wynosi 70,02 km.

Następna tabela przedstawia liczbę ludzi korzystającej z sieci wodociągowej na obszarze Miasta Lubań w porównaniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz kraju w latach 2019-2023.

Tabela 49 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu, województwa i kraju w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Lubań	20 869	20 075	19 873	19 667	19 458
powiat lubański	46 595	45 525	45 159	44 762	44 442
województwo dolnośląskie	2 754 488	2 765 740	2 757 869	2 750 518	2 744 497
Polska	35 371 510	35 134 123	35 011 460	34 920 089	34 832 724

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 15.05.2025)

W badanym okresie widać systematyczny spadek liczby mieszkańców Miasta Lubań korzystających z sieci wodociągowej – z poziomu ponad 20 tysięcy osób w 2019 roku do około 19 tysięcy w roku 2023. Podobny trend występuje na poziomie powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego i kraju. Spadek ten może mieć związek z ogólnym trendem demograficznym, w tym z migracjami oraz spadkiem liczby ludności. Mimo tego infrastruktura wodociągowa w Mieście Lubaniu jest rozbudowana i odpowiada potrzebom mieszkańców, a spółka wodociągowa prowadzi działania modernizacyjne i inwestycyjne w celu poprawy jakości usług.

W dalszej części dokonano również analizy liczby przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego mieszkania. Dane te przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 50 Liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania na obszarze Miasta Lubań w porównaniu do powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego i całej Polski

	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Lubań	2 518	2 518	2 518	2 548	2 588
powiat lubański	7 833	7 915	8 044	8 149	8 297
województwo dolnośląskie	351 982	360 035	368 788	376 271	383 268
Polska	5 791 146	5 904 893	6 038 786	6 176 701	6 281 031

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 16.05.2025)

Na podstawie danych przedstawionych w poprzedniej tabeli można zaobserwować systematyczny wzrost liczby przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków

zamieszkania zarówno w Mieście Lubań, jak i w szerszej skali – w powiecie lubańskim, województwie dolnośląskim oraz w całej Polsce.

W przypadku Miasta Lubań w latach 2019-2023 liczba przyłączy zwiększyła się z 2 518 do 2 588, co wskazuje na powolny, ale stabilny rozwój infrastruktury wodociągowej. Podobna sytuacja została odnotowana w powiecie, województwie i kraju.

Wzrost liczby przyłączy w każdym z analizowanych obszarów może świadczyć o rosnącej liczbie budynków podłączanych do sieci wodociągowej oraz dalszej rozbudowie infrastruktury technicznej. W przypadku Miasta Lubań obserwowany trend, mimo umiarkowanego tempa, jest korzystny i potwierdza dążenie do zapewnienia mieszkańcom dostępu do podstawowych usług komunalnych.

INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA

Infrastruktura kanalizacyjna stanowi jeden z wiodących tematów gospodarki komunalnej, mający istotne znaczenie dla ochrony środowiska oraz zapewnienia mieszkańcom odpowiednich warunków sanitarnych. Sprawnie działająca sieć kanalizacyjna umożliwia bezpieczne odprowadzanie ścieków z gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej, przyczyniając się do poprawy jakości życia oraz ochrony zasobów wodnych. Analiza stanu kanalizacji pozwala ocenić poziom jej rozwoju i dostępność dla mieszkańców Miasta.

Miasto Lubań posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę kanalizacyjną, obejmującą 77 kilometrów sieci kanalizacyjnej. System kanalizacji zbiorczej zapewnia obsługę mieszkańców, dostosowaną do specyfiki i terenów zurbanizowanych. Wysoki stopień zwodociągowania i skanalizowania Miasta stanowi ważny element poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska naturalnego.

Za funkcjonowanie i rozwój systemu odpowiada Lubańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, które realizuje zadania w oparciu o wieloletni plan rozwoju. Celem spółki jest stałe podnoszenie jakości świadczonych usług poprzez między innymi modernizację sieci, zwiększenie dostępności urządzeń wodociągowych, automatyzację procesów oraz wdrażanie nowoczesnych systemów zarządzania infrastrukturą. Spółka podejmuje także inwestycje z zakresu rozbudowy i przebudowy sieci kanalizacyjnej, modernizacji oczyszczalni oraz poprawy efektywności odbioru ścieków.

Według danych zaczerpniętych z *Programu ochrony środowiska Gminy Miejskiej Lubań w latach 2001-2003* do oczyszczalni przyjmowano rocznie od ok. 1,9 do 2,3 mln m³ ścieków, z czego większość stanowiły ścieki socjalno-bytowe, a mniejsze ilości pochodziły z przemysłu oraz handlu i usług. Proces oczyszczania prowadzony jest zgodnie z obowiązującymi normami środowiskowymi, co umożliwia bezpieczne odprowadzanie oczyszczonych ścieków do środowiska wodnego.

Planowane działania obejmują dalszą rozbudowę i modernizację kanalizacji oraz oczyszczalni, z uwzględnieniem wzrostu liczby mieszkańców i rozwoju przestrzennego Miasta.

Kolejna tabela przedstawia stan infrastruktury kanalizacyjnej w Mieście Lubaniu w zestawieniu z powiatem lubańskim, województwem dolnośląskim oraz całą Polską.

Tabela 51 Infrastruktura kanalizacyjna w Mieście Lubań w porównaniu do powiatu, województwa oraz kraju w latach 2019-2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Lubań	20 623	19 846	19 654	19 453	19 248
powiat lubański	36 115	35 209	34 840	34 551	34 281
województwo dolnośląskie	2 229 467	2 239 998	2 242 744	2 241 132	2 238 499
Polska	27 310 526	27 257 476	27 254 517	27 286 201	27 313 299

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 16.05.2025)

Na podstawie danych zawartych w poprzedniej tabeli można zauważyć, że w latach 2019-2023 liczba osób korzystających z infrastruktury kanalizacyjnej w Mieście Lubań utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie. Po lekkim spadku w latach 2020-2021, w 2023 roku liczba ta wzrosła do 19 248 osób. Dane te pokazują, że mimo niewielkich wahań, sieć kanalizacyjna w Mieście pozostaje istotnym elementem infrastruktury technicznej, obsługującym znaczny odsetek mieszkańców.

Na poziomie powiatu lubańskiego obserwujemy zbliżoną tendencję – liczba korzystających z kanalizacji utrzymuje się w przedziale 35-36 tysięcy. Wskaźniki te wskazują na szeroki zasięg systemu kanalizacji zbiorczej w całym powiecie. W szerszym kontekście regionalnym i krajowym również widać względną stabilizację.

W kontekście Miasta Lubań warto zauważyć, że liczba korzystających z kanalizacji jest nieco niższa niż liczba korzystających z wodociągów, co sugeruje potencjał do dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej.

Kolejna tabela przedstawia liczbę przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania w Mieście Lubań w zestawieniu z powiatem lubańskim, województwem dolnośląskim oraz całą Polską.

Tabela 52 Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkania w Mieście Lubań w porównaniu z powiatem, województwem i całym krajem w latach 2019-2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Lubań	2 179	2 234	2 291	2 325	2 350
powiat lubański	4 962	5 044	5 129	5 203	5 265
województwo dolnośląskie	240 749	245 877	254 078	260 326	266 537
Polska	3 471 400	3 580 237	3 689 408	3 818 164	3 933 001

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 16.05.2025)

Analiza danych z poprzedniej tabeli wykazuje, że w latach 2019-2023 liczba przyłączy kanalizacyjnych w Mieście Lubań wzrosła z 2 179 w 2019 roku do 2 350 w roku 2023, co świadczy o rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej i sukcesywnej poprawie dostępności usług komunalnych dla mieszkańców.

Podobna tendencja wzrostowa widoczna jest na poziomie powiatu lubańskiego, jak również w województwie dolnośląskim oraz w skali całego kraju nastąpił wyraźny wzrost, co może świadczyć o intensyfikacji działań inwestycyjnych w zakresie rozbudowy kanalizacji zbiorczej.

W przypadku Miasta Lubań tempo przyrostu, mimo że stabilne, pozostaje umiarkowane, co może wskazywać na potrzebę dalszego wspierania inwestycji kanalizacyjnych, szczególnie w obszarach nieobjętych jeszcze siecią. Konieczne może być również monitorowanie efektywności i zasięgu usług kanalizacyjnych, by zapewnić ich dostępność wszystkim mieszkańcom i przeciwdziałać potencjalnym nierównościom w infrastrukturze technicznej.

INFRASTRUKTURA GAZOWA

Infrastruktura gazowa w Mieście obejmuje system sieci przemysłowych i dystrybucyjnych, które umożliwiają dostarczanie gazu ziemnego do gospodarstw domowych, instytucji publicznych i przedsiębiorstw. Jej rozwój wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców, efektywność energetyczną oraz możliwości wykorzystania bardziej ekonomicznych źródeł energii w lokalnej gospodarce. W Mieście Lubań sieć gazowa jest dostępna na znacznym obszarze i stanowi uzupełnienie dla innych źródeł energii.

Zgodnie z informacjami zawartymi w *Programie ochrony środowiska Gminy Miejskiej Lubań*, za gazownictwo w Mieście Lubań odpowiada Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu, a bezpośrednią obsługę realizuje Zakład Gazowniczy w Zgorzelcu.

Tabela prezentuje odbiorców gazu (gospodarstwa domowe) w Mieście Lubań w zestawieniu z powiatem lubańskim, województwem dolnośląskim oraz całą Polską.

Tabela 53 Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe) w Mieście Lubań w porównaniu z powiatem, województwem i całym krajem w latach 2019-2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Miasto Lubań	7 675	7 800	7 841	7 799	7 900
powiat lubański	10 142	11 477	11 918	12 057	12 554
województwo dolnośląskie	743 754	783 247	812 238	825 929	840 769
Polska	7 957 216	8 339 626	8 549 176	8 735 059	8 908 170

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL (dostęp: 16.05.2025)

Analiza danych przedstawionych w tabeli dotyczącej liczby odbiorów gazu (gospodarstw domowych) w Mieście Lubań w latach 2019-2023 pokazuje stabilny i lekko rosnący trend. Liczba odbiorców wzrosła z 7 675 w 2019 roku do 7 900 w 2023 roku, co oznacza, że systematycznie przybywa gospodarstw korzystających z gazu sieciowego. Analogiczne tendencje obserwuje się na poziomie powiatu lubańskiego, województwa dolnośląskiego oraz całego kraju, co wskazuje na ogólnopolski trend rozwoju infrastruktury gazowej i wzrostu zapotrzebowania na to źródło energii.

Wzrost liczby odbiorców gazu może być efektem prowadzonych inwestycji w zakresie rozbudowy sieci gazowej oraz rosnącej świadomości mieszkańców co do wygody

i ekologiczności tego źródła ogrzewania. Sytuacja ta potwierdza również sprawność działań odpowiedzialnych jednostek – Dolnośląskiej Spółki Gazownictwa oraz lokalnego Zakładu Gazowniczego w Zgorzelcu.

Wnioskiem z analizy może być potrzeba dalszego rozwijania sieci gazowej, szczególnie na obszarach słabiej zurbanizowanych, aby zapewnić równy dostęp do tego typu infrastruktury.

INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Infrastruktura elektroenergetyczna stanowi istotny element systemu zaopatrzenia w energię elektryczną, warunkując prawidłowe funkcjonowanie zarówno gospodarstw domowych, jak i lokalnej gospodarki oraz instytucji publicznych. Jej stan techniczny, zasięg i niezawodność dostaw mają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, rozwój przedsiębiorczości i bezpieczeństwo energetyczne.

Na terenie Miasta Lubań funkcjonuje dobrze rozwinięta infrastruktura elektroenergetyczna, obejmująca zarówno linie niskiego, średniego, jak i wysokiego napięcia. Za jej obsługę i rozwój odpowiadają głównie spółki energetyczne, w tym Tauron Dystrybucja S.A. Głównym elementem systemu jest Główny Punkt Zasilania, który znajduje się przy ulicy Zgorzeleckiej 10 i zasilany jest napięciem 400 kV, 220 kV oraz 110 kV. Stanowi on kluczowy punkt w regionalnej sieci przesyłowej, zapewniając bezpieczeństwo i stabilność dostaw energii elektrycznej na potrzeby mieszkańców, instytucji publicznych oraz zakładów przemysłowych.

Dodatkowo na obszarze Miasta funkcjonują stacje transformatorowe, które umożliwiają przesył energii na niższe poziomy napięcie odpowiednie dla końcowych odbiorców.

Sieć energetyczna w Mieście Lubań jest sukcesywnie modernizowana, co przekłada się na ograniczenie strat przesyłowych i zwiększenie niezawodności zasilania.

INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA

Infrastruktura ciepłownicza to system kluczowy dla zapewnienia komfortu cieplnego w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej i obiektach przemysłowych. Składa się z wielu elementów, które współpracują ze sobą, aby efektywnie produkować, przesyłać i dystrybuować ciepło

Według danych zawartych w *Raporcie o stanie Miasta Lubań za 2024 rok* ciepło systemowe w Mieście Lubań zapewnia Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Lubań Sp. z o. o. Największy

udział w odbiorze ciepła sieciowego mają gospodarstwa domowe, a następnie obiekty należące do jednostek publicznych, takich jak Gmina czy Skarb Państwa. Pozostała część energii trafia do zakładów przemysłowych i placówek handlowych.

Kolejna tabela przedstawia zestawienie informacji na temat ciepłowniczych urządzeń sieciowych w Mieście Lubań.

Tabela 54 Zestawienie informacji na temat ciepłowniczych urządzeń sieciowych

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
długość sieci ciepłowniczej	20 099	20,419	20,800	21,037	21,538	22,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	314	327	236	136	196	200

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Raport o stanie Miasta za 2024 rok* (dostęp: 04.07.2025)

ANALIZA SWOT W WYMIARZE PRZESTRZENNYM

Analiza SWOT w wymiarze przestrzennym pozwala na identyfikację głównych atutów oraz barier związanych z położeniem administracyjnym, ładem przestrzennym i stanem infrastruktury technicznej Miasta. Umożliwia również wskazanie szans rozwojowych oraz potencjalnych zagrożeń, które mogą wpłynąć na kształtowanie polityki przestrzennej i jakość życia mieszkańców. Takie podejście sprzyja trafnemu określeniu kierunków działań planistycznych i inwestycyjnych.

Kolejna tabela przedstawia analizę SWOT wymiaru przestrzennego Miasta Lubań.

Tabela 55 Analiza SWOT wymiaru przestrzennego Miasta Lubań

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dogodne położenie administracyjne co sprzyja integracji terytorialnej i dostępowi do projektów rozwojowych ▪ Bliskość granicy z Niemcami i Czechami, umożliwiającą rozwój kontaktów międzynarodowych i wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej ▪ Wysoki stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ok. 100% powierzchni Miasta), co daje dobre podstawy do zróżnicowanego zarządzania przestrzenią ▪ Dogodne skomunikowanie drogowe – przez miasto przebiega droga krajowa nr 30 oraz sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, umożliwiających efektywne powiązania transportowe z regionem i krajem ▪ Rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna – niemal pełne pokrycie Miasta, co zapewnia mieszkańcom dostęp do podstawowych usług komunalnych ▪ Nowoczesne zarządzanie infrastrukturą wodno-kanalizacyjną, w tym wdrażane systemy zdalnego sterowania, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niedostateczna modernizacja infrastruktury drogowej w niektórych częściach Miasta – potrzeba remontów i przebudowy ulic lokalnych ▪ Starzejąca się sieć wodno-kanalizacyjna wymagająca dalszych inwestycji w celu poprawy niezawodności ▪ Niezadawalający stan kanalizacji deszczowej, ▪ Ograniczona liczba inwestycji w infrastrukturę elektroenergetyczną na poziomie lokalnym ▪ Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych (zatłoczone miasto), ▪ Brak rond na drogach wojewódzkich i krajowych poprawiających płynność ruchu kołowego, ▪ Duże zagęszczenie ruchu samochodowego w centrum Miasta z powodu braku alternatywnego wyjazdu na DK 30 z Osiedla Piastów.

<p>monitoringu i jakości wody,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura gazowa, z siecią rozprowadzoną do większości gospodarstw domowych ▪ Obecność głównego punktu zasilania i sieci elektroenergetycznych, co zapewnia niezawodne dostawy energii, ▪ Stałe inwestycje w modernizację dróg, chodników i sieci technicznych, co pozytywnie wpływa na jakość przestrzeni miejskiej. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Możliwość pozyskiwania środków z funduszy unijnych i krajowych na rozbudowę oraz modernizację infrastruktury technicznej, ▪ Rozwój nowoczesnych rozwiązań w zakresie zarządzania infrastrukturą – monitorowanie zużycia mediów ▪ Przewidywana modernizacja sieci drogowej i budowa obwodnicy, co może odciążać centrum Miasta z ruchu tranzytowego ▪ Potencjał do rozwoju terenów inwestycyjnych dzięki istnieniu planów miejscowych ▪ Dalsza gazyfikacja terenów miejskich oraz poprawa efektywności energetycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rosnące koszty utrzymania i modernizacji infrastruktury technicznej mogą obciążać budżet Miasta ▪ Utrudnienia komunikacyjne w związku wzrostem liczby pojazdów i niekorzystnym układzie komunikacyjnym (brak rond i drogi alternatywnej w osiedla Piastów, niewystarczająca ilość miejsc parkingowych) ▪ Zmiany klimatyczne zwiększające presję na infrastrukturę wodno-kanalizacyjną i energetyczną (susze, deszcze)

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Położenie geograficzne odgrywa istotną rolę w kształtowaniu potencjału rozwojowego Miasta, wpływając na jego dostępność komunikacyjną, warunki środowiskowe oraz możliwości współpracy regionalnej i transgranicznej. Analiza lokalizacji Miasta Lubań pozwala lepiej zrozumieć jego powiązania przestrzenne, uwarunkowania naturalne oraz znaczenie w układzie regionalnym i krajowym.

Miasto Lubań położone jest w południowo-zachodniej Polsce, w województwie dolnośląskim, na terenie powiatu lubańskiego. Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski według J. Kondrackiego, Miasto Lubań leży w obrębie prowincji: Sudety i Przedgórze Sudeckie, w podprowincji: Sudety Zachodnie, w makroregionie Podgórze Zachodniosudeckie, a dokładniej w mezoregionie: Podgórze Izerskie.

Teren Miasta charakteryzuje się łagodnie pofałdowaną rzeźbą, wynikającą z położenia na pograniczu wyżynno-górkim, u podnóża Gór Izerskich. Obszar ten posiada urozmaiconą rzeźbę terenu, z widocznymi formami denudacyjnymi i erozyjnymi, a także walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi typowymi dla podgórza sudeckiego.

Przez Lubań przepływa rzeka Kwisa, stanowiąca lewy dopływ Bobru, która pełni istotną funkcję w lokalnym układzie hydrograficznym, Kwisa wraz z jej dopływami tworzy naturalne osie przestrzenne oraz wpływa na lokalne warunki przyrodnicze.

KLIMAT

Miasto Lubań znajduje się w obrębie X regionu klimatycznego Dolnego Śląska, zwanego regionem zgorzeleckim według regionalizacji klimatycznej A. Schmucka. Klimat tego obszaru kształtowany jest przede wszystkim przez masy powietrza polarno-morskiego, które zimą przynoszą odwilże i mgły, a latem ochłodzenie i opady. Mniejszy wpływ mają masy powietrza polarno-kontynentalnego, odpowiedzialne za mroźne zimy oraz upalne lata. Sporadycznie pojawiają się także masy arktyczne i zwrotnikowe – pierwsze zimą, sprzyjając powstawaniu inwersji temperatury, drugie latem, powodując upały.

Region zgorzelecki należy do najcieplejszych w województwie dolnośląskim. Długość okresu wegetacyjnego sięga 222 dni, natomiast okres dojrzewania letniego – 161 dni, co świadczy o korzystnych warunkach dla rozwoju roślinności. Lato trwa średnio 90 dni.

Dominują wiatry z sektora zachodniego, południowo-zachodniego oraz północno – zachodniego. Średnia prędkość wiatru w roku nie przekracza 0,5 m/s.

Klimat lokalny Miasta Lubań jest zróżnicowany, głównie ze względu na rzeźbę terenu i obecność dolin rzecznych. Obszary położone na stokach o ekspozycji południowej cechują się lepszymi warunkami bioklimatycznymi, szczególnie w zakresie nasłonecznienia i przewietrzania. Natomiast doliny cieków wodnych narażone są na częstsze zjawiska inwersji termicznej, mgły i mrozowiska, związane z gromadzeniem się chłodnego powietrza. Stosunki termiczno-wilgotnościowe są więc w dużym stopniu modelowane lokalnymi warunkami terenowymi, obecnością wód powierzchniowych oraz ekspozycją stoków.

ŚRODOWISKO NATURALNE

Miasto Lubań charakteryzuje się zróżnicowanym i wartościowym środowiskiem naturalnym, na które składają się korzystne warunki geograficzne, urozmaicona rzeźba terenu oraz obecność cennych przyrodniczo obszarów. W granicach Miasta występują tereny zieleni, doliny rzeczne, parki oraz fragmenty cennych siedlisk przyrodniczych, które pełnią istotną funkcję ekologiczną i krajobrazową. Środowisko naturalne Miasta Lubań ma istotne znaczenie nie tylko dla zachowania bioróżnorodności, ale także dla jakości życia mieszkańców i rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych. Władze miejskie, prowadząc politykę przestrzenną i inwestycyjną, podejmują działania mające na celu ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska.

WALORY PRZYRODNICZE

Miasto Lubań, położone w południowo-zachodniej Polsce, w dolinie rzeki Kwisy, wyróżnia się bogactwem i różnorodnością walorów przyrodniczych. Usytuowane na Podgórzu Izerskim, w obrębie Sudetów Zachodnich, Miasto charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, obejmującą doliny rzeczne, tarasy zalewowe oraz wzniesienia o pochodzeniu wulkanicznym.

Jednym z najbardziej charakterystycznych elementów krajobrazu jest Park na Kamiennej Górze, założony w XIX wieku na dawnym stożku wulkanicznym. Park ten, oprócz walorów rekreacyjnych, posiada znaczenie geologiczne – na jego terenie znajdują się odstonięcia bazaltów z widocznymi strukturami kolumnowego ciosu termicznego oraz bomby wulkaniczne.

W parku wytoczono ścieżki dydaktyczne, takie jak *Szlak Wygasłych Wulkanów* i *Szlak Pomników Przyrody Ożywionej*, które umożliwiają poznanie unikalnych cech przyrody nieożywionej i ożywionej regionu.

Rzeka Kwisą, przepływająca przez Miasto, zachowała w wielu miejscach naturalny charakter, z licznymi meandrami, starorzeczami i programami wodnymi. Jej czyste wody stanowią siedlisko dla wielu gatunków ryb i są atrakcyjne dla wędkarzy oraz miłośników przyrody.

Miasto otaczają również inne formy przyrodnicze, takie jak stożki wulkaniczne i bazaltowe wzgórza, które są pozostałościami dawnej aktywności wulkanicznej. Te unikalne formacje geologiczne są nie tylko atrakcją turystyczną, ale także stanowią cenne obiekty badań naukowych.

Miasto Lubań dba o zachowanie i promocję swoich walorów przyrodniczych, co przejawia się między innymi w tworzeniu ścieżek edukacyjnych, ochronie pomników przyrody oraz organizacji wydarzeń promujących ekoturystykę. Dzięki temu Miasto stanowi atrakcyjne miejsce dla osób poszukujących kontaktu z naturą oraz chcących zgłębiać tajemnice geologicznej przeszłości regionu.

GLEBY

Układ gleb na terenie Miasta Lubań jest zróżnicowany i pozostaje w ścisłym związku z ukształtowaniem terenu, budową geologiczną oraz działalnością człowieka. Dominują tutaj gleby pochodzenia wulkanicznego i lessowego, a ich zróżnicowanie wpływa na możliwości użytkowania przestrzeni, w tym na działalność rolniczą, inwestycyjną, rekreacyjną.

W obrębie Miasta przeważają gleby brunatne oraz gleby pseudobielicowe, występujące głównie na obszarach podgórze, pokrytych utworami zwietrzelinowymi pochodzenia magmowego. Są to gleby stosunkowo żyzne, wykorzystywane głównie poza zabudowę mieszkaniową i zielen miejską. W dolinie rzeki Kwisy oraz w rejonach podmokłych lokalnie występują także mady rzeczne i gleby mułowo-ilaste, które charakteryzują się dobrą pojemnością wodną i wysoką żyznością, lecz narażone są na okresowe zalewy i podmoknięcia.

Na terenach wyżej położonych, szczególnie na obszarach o większym spadku terenu i występowaniu skał bazaltowych, spotyka się gleby płytkie i kamieniste, które są mniej przydatne rolniczo, lecz mogą pełnić funkcje przyrodnicze, ochronne i krajobrazowe.

Występują tu także obszary z glebami zdegradowanymi lub antropogenicznymi, powstałymi w wyniku intensywnej działalności człowieka.

Różnorodność gleb w Mieście Lubań ma istotne znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego, planowania inwestycji oraz ochrony środowiska. Wymaga ona świadomego zarządzania zasobami przyrodniczymi, szczególnie w kontekście ochrony gruntów rolnych i ograniczenia zabudowy na obszarach cennych przyrodniczo lub narażonych na erozję

BUDOWA GEOLOGICZNA

Miasto Lubań położone jest w obrębie jednostki geologicznej zwanej Pogórzem Izerskim, będącej częścią Sudetów Zachodnich. Obszar ten cechuje się skomplikowaną budową geologiczną, która odzwierciedla burzliwą przeszłość tektoniczną regionu i wpływa na jego współczesny krajobraz oraz właściwości środowiskowe.

Podłoże geologiczne Miasta Lubań tworzą przede wszystkim skały krystaliczne i metamorficzne pochodzące z okresu prekambriu i paleozoiku – głównie gnejsy, łupki łuszczkowe i granity. Jednak najbardziej charakterystycznym elementem budowy geologicznej tego obszaru są skały wulkaniczne – głównie bazalty i tufy wulkaniczne, które powstawały w wyniku działalności wulkanicznej w trzeciorzędzie. To właśnie dzięki tym procesom geologicznym powstały wzniesienia takie jak Kamienna Góra – stożek wulkaniczny będący obecnie jednym z symboli Miasta.

Na powierzchni występują także utwory czwartorzędowe, głównie gliny zwałowe, piaski i żwiry rzeczne, które zostały zabrane przez lodowiec lub procesy wodne i eoliczne. W dolinie rzeki Kwisy zalegają osady rzeczne – mady, muły i piaski, które wpływają na żyzność gleb i warunki wodno-gruntowe.

Zróżnicowanie litologiczne oraz obecność bazaltów sprawiają, że region ten ma wysokie walory geoturystyczne, a jednocześnie wymaga odpowiedniego podejścia do zagospodarowania przestrzennego – szczególnie na terenach o większym nachyleniu i niestabilnym podłożu.

Budowa geologiczna Miasta Lubań warunkuje także występowanie surowców skalnych, takich jak bazalt wykorzystywany dawniej w kamieniołomach, a także wpływa na lokalne stosunki wodne, strukturę gleb i odporność terenu na procesy erozyjne.

SUROWCE MINERALNE I GEOTURYSTYKA

Obszar Miasta Lubań charakteryzuje się występowaniem cennych surowców mineralnych, które są bezpośrednim efektem jego złożonej budowy geologicznej i trzeciorzędowej aktywności wulkanicznej. Najważniejszym zasobem skalnym regionu są bazalty, będące produktem zastygłej lawy. Surowiec ten był historycznie eksploatowany w lokalnych kamieniołomach i wykorzystywany przede wszystkim w budownictwie drogowym oraz jako kruszywo budowlane. Do dziś pozostałości po dawnych wyrobiskach są widoczne w krajobrazie, między innymi na terenie Kamiennej Góry i jej okolic.

Poza bazaltami w rejonie występują również inne skały magmowe i metamorficzne, w tym tufy wulkaniczne, piaskowce oraz gliny zwałowe, jednak ich znaczenie gospodarcze jest ograniczone. Obecnie eksploatacja surowców w granicach administracyjnych Miasta jest niewielka, a większość dawnych terenów wydobywczych została przekształcona w obszary rekreacyjne i edukacyjne.

Bogactwo form geologicznych oraz czytelne ślady aktywności wulkanicznej sprawiają, że Miasto Lubań posiada duży potencjał w zakresie geoturystyki. Szczególne znaczenie ma wspomniana Kamienna Góra – nieczynny stożek wulkaniczny z dobrze zachowanymi odstonięciami bazaltów, widocznym ciosaniem słupowym oraz bombami wulkanicznymi. Obszar ten został zagospodarowany jako teren edukacyjno-rekreacyjny z wytyczonymi ścieżkami geologicznymi i pomnikami przyrody nieożywionej.

Elementy dziedzictwa geologicznego Miasta Lubań stanowią istotny składnik lokalnej tożsamości i mogą być skutecznie wykorzystywane w promocji Miasta, zwłaszcza poprzez rozwój turystyki edukacyjnej, przyrodniczej i krajoznawczej. Działania w tym zakresie są spójne z ideą zrównoważonego rozwoju, zakładającą ochronę zasobów geologicznych przy jednoczesnym ich udostępnianiu mieszkańcom i turystom.

JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD

W strukturze środowiska przyrodniczego Miasta Lubań istotną rolę odgrywają zarówno wody powierzchniowe, jak i podziemne, które kształtują lokalne warunki hydrologiczne oraz mają znaczenie dla gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przyrody i bezpieczeństwa powodziowego.

Kolejna tabela przedstawia dane na temat jednolitych części wód zlokalizowanych na terenie Miasta Lubań.

Tabela 56 Jednolite Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych na terenie Miasta Lubań

Kod i nazwa	Status	Stan ogólny	Przypisane cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odstępstwa
Wody Powierzchniowe					
RW600011166999 -Kwisa od zb. Leśna do ujścia	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Kwisa w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Kwisa w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej); stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej
RW600003166729 9 -Siekierka	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny	zagrożona	odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej
Wody Podziemne					
GW600093	-	dobry	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	niezagrożona	nie dotyczy

Źródło: <http://www.apgw.gov.pl> – Karty Charakterystyk JCWPd (dostęp: 27.05.2025)

Na terenie Miasta Lubań występują zarówno jednolite części wód powierzchniowych, jak i podziemnych, które zostały ocenione pod względem ich stanu, przypisanych celów środowiskowych oraz ryzyka nieosiągnięcia tych celów.

W odniesieniu do wód powierzchniowych analizie poddano m.in. cieki Kwisa od ujścia Łędy oraz Siekierkę. Oba odcinki zaklasyfikowano jako naturalne części wód. Stan ekologiczny Kwisy oceniono jako zły, co wiąże się z zagrożeniem osiągnięcia celów środowiskowych. Dla tej części wód zastosowano odstępstwo z tytułu art. 4.4 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Z kolei Siekierka, mimo umiarkowanego stanu ekologicznego, również została uznana za zagrożoną, co skutkuje zastosowaniem analogicznego odstępstwa.

W przypadku wód podziemnych analizie poddano jednostkę: GW600043, która charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym i ilościowym i nie została objęta żadnym odstępstwem, co potwierdza jej niezagrożony status.

Najważniejszym ciekim wodnym przepływającym przez Miasto Lubań jest rzeka Kwisa – lewy dopływ Bobru. Rzeka ta stanowi główną oś hydrologiczną Miasta, odgrywając ważną rolę w odwadnianiu jego obszaru oraz w kształtowaniu krajobrazu i lokalnego mikroklimatu. Koryto Kwisy zachowało w wielu miejscach naturalny charakter, z widocznymi meandrami, skarpami i zróżnicowaną roślinnością przybrzeżną. W dolinie rzeki występują także tereny zalewowe i starorzecza, które pełnią funkcję naturalnych zbiorników retencyjnych podczas wezbrań.

Poza Kwisą, w granicach administracyjnych Miasta znajduje się kilka mniejszych cieków wodnych i rowów melioracyjnych, pełniących funkcje odwadniające oraz wpływających na poziom wód gruntowych. Występują tu również niewielkie zbiorniki wodne o charakterze retencyjnym i rekreacyjnym.

Z punktu widzenia zasobów podziemnych, teren Miasta należy do regionu wodonośnego Pogórza Izerskiego. Występują tu płytkie wody gruntowe związane z osadami czwartorzędowymi (żwiry i piaski), a także głębsze poziomy wodonośne związane z utworami wulkanicznymi i szczelinowymi w skałach krystalicznych. Wody podziemne są wykorzystywane głównie do zaopatrzenia w wodę pitną poprzez lokalne ujęcia komunalne i indywidualne studnie.

Ze względu na naturalne warunki geologiczne, lokalne zwierciadło wód gruntowych jest zmienne i zależne od ukształtowania terenu. Obszary dolinne są narażone na wyższy poziom

nawodnienia, natomiast tereny położone wyżej – na okresowe niedobory wilgoci. W Mieście podejmowane są działania mające na celu ochronę jakości i zasobów wód podziemnych, między innymi poprzez system kanalizacji sanitarnej, ochronę stref ujęć oraz modernizację sieci wodociągowej.

Wody powierzchniowe i podziemne Miasta Lubań stanowią ważny element środowiska naturalnego, a ich zrównoważone gospodarowanie pozostaje istotnym celem w kontekście zmian klimatycznych i lokalnego rozwoju.

SZATA ROŚLINNA I LASY

Szata roślinna Miasta Lubań jest zróżnicowana i odzwierciedla zarówno warunki przyrodnicze regionu Pogórza Izerskiego, jak i długotrwałą działalność człowieka. Choć znaczna część terenu Miasta jest zurbanizowana, to w jego granicach zachowały się cenne fragmenty zieleni, zróżnicowane siedliska roślinne oraz lasy pełniące istotne funkcje ekologiczne, krajobrazowe i rekreacyjne.

Na terenie Miasta występują pozostałości naturalnych zbiorowisk roślinnych, w tym zarośla łąkowe i nadwodne, towarzyszące dolinie rzeki Kwisy. Występują tam między innymi takie gatunki jak wierzba krucha, olsza czarna, topola oraz liczne byliny charakterystyczne dla siedlisk wilgotnych. Dolna rzeki pełni funkcję korytarza ekologicznego i stanowi cenny obszar bioróżnorodności.

Szczególne znaczenie przyrodnicze i edukacyjne mają parki miejskie, zwłaszcza wymieniany już wcześniej Park na Kamiennej Górze, w którym rosną liczne gatunki drzew rodzimych.

Lasy w granicach administracyjnych Miasta i jego bezpośrednim sąsiedztwie należą głównie do typu łąk i borów mieszanych. Zajmują one jednak ograniczoną powierzchnię i występują głównie w formie niewielkich kompleksów i zagajników. Składają się z gatunków typowych dla regionu, takich jak sosna zwyczajna, świerk, dąb szypułkowy, brzoza i grab. Pełnią funkcję ochronną, przeciwozyjną, a także są miejscem wypoczynku dla mieszkańców.

Zieleń miejska Miasta Lubań uzupełniają liczne aleje drzew, zieleńce i ogrody działkowe., które mają znaczenie dla estetyki przestrzeni i mikroklimatu. Część roślinności stanowi także pomniki przyrody – pojedyncze drzewa lub ich skupiska objęte są indywidualną ochroną prawną.

Zróżnicowana szata roślinna i obecność terenów leśnych stanowią ważny element tożsamości przyrodniczej Miasta. Ich zachowanie i rozwój mają kluczowe znaczenie dla adaptacji do zmian klimatu, retencji wody oraz jakości życia mieszkańców. Władze Miasta podejmują działania zmierzające do ochrony tych zasobów, między innymi poprzez planowanie zieleni, edukację ekologiczną i rewitalizację terenów zielonych.

ZWIERZĘTA

Pomimo zurbanizowanego charakteru, Miasto Lubań może poszczycić się obecnością różnorodnych gatunków zwierząt, które występują zarówno w jego granicach administracyjnych, jak i w bezpośrednim otoczeniu. Lokalna fauna kształtowana jest przez mozaikowy krajobraz – połączenie terenów zieleni miejskiej, dolin rzecznych, niewielkich kompleksów leśnych oraz zadrzewień.

W dolinie rzeki Kwisy i jej dopływów żyją liczne gatunki ryb i płazów. Do najczęściej spotykanych należą pstrągi potokowe, lipienie, strzebie potokowe, a także traszki zwyczajne i kumaki. W miejscach o spokojnym nurcie i bogatej roślinności wodnej występują żaby wodne i ropuchy, które znajdują tam dogodne warunki do życia.

W obszarach zieleni i parkach miejskich powszechnie spotykane są drobne ssaki, takie jak jeże, krety, nornice czy wiewiórki. W ostatnich latach coraz częściej obserwuje się również kuny oraz lisy, które przystosowały się do życia w warunkach miejskich.

Miasto Lubań to także teren bytowania wielu gatunków ptaków. Występują tu między innymi dzięcioły, sójki, kosy, sikory, gołębie, grzywacze, a także ptaki drapieżne, takie jak myszołów zwyczajny czy jastrząb. Dolina Kwisy i jej obrzeża są również ważnym miejscem żerowania i lęgu dla kaczek krzyżówek, czapli siwych czy zimorodków. Ptaki wodne i błotne znajdują w tym środowisku schronienie oraz dostęp do pożywienia.

Na obrzeżach Miasta oraz w sąsiedztwie pól i łąk można spotkać sarny, dziki, zające i lisy. Ich obecność świadczy o zachowanej łączności korytarzy ekologicznych, które umożliwiają przemieszczanie się dzikich zwierząt pomiędzy większymi kompleksami leśnymi.

Bogactwo lokalnej fauny stanowi istotny element środowiska przyrodniczego Miasta Lubań. Zachowanie różnorodności wymaga kontynuowania działań na rzecz ochrony siedlisk, tworzenia zielonych korytarzy i ograniczania szkodliwego wpływu człowieka.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Edukacja ekologiczna stanowi ważny element lokalnej polityki środowiskowej Miasta Lubań. Jej celem jest kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców, budowanie świadomości na temat zagrożeń środowiskowych oraz promowanie działań na rzecz ochrony przyrody i zrównoważonego rozwoju.

Na terenie Miasta działania edukacyjne prowadzone są przez szkoły, instytucje kultury, organizacje pozarządowe oraz jednostki samorządu terytorialnego. Programy nauczania w placówkach oświatowych uwzględniają tematykę ekologiczną, a uczniowie regularnie biorą udział w akcjach sprzątania świata, sadzenia drzew, tworzenia ogródków szkolnych czy selektywnej zbiórki odpadów.

Szczególne znaczenie w tym zakresie ma działalność Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej, działającego przy Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej. Centrum to organizuje warsztaty, konkursy, prelekcje oraz plenerowe zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wspiera również szkoły i przedszkola w realizacji programów ekologicznych i współpracuje z lokalnymi partnerami w zakresie edukacji przyrodniczej.

Miasto Lubań aktywnie włącza się także w ogólnopolskie kampanie ekologiczne, takie jak *Dzień Ziemi* czy *Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu*. Podejmowane są także działania w zakresie promocji odnawialnych źródeł energii, oszczędzania wody i energii, segregacji odpadów oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

Reasumując, edukacja ekologiczna w Mieście Lubań odgrywa istotną rolę w budowaniu odpowiedzialności mieszkańców za stan środowiska naturalnego. Jej rozwój sprzyja podnoszeniu jakości życia oraz wzmacnia lokalną tożsamość opartą na szacunku do przyrody i dziedzictwa naturalnego regionu.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na terenie Miasta Lubań funkcjonują wybrane formy ochrony przyrody, mające na celu zachowanie cennych elementów środowiska naturalnego, szczególnie w kontekście miejskiego krajobrazu kulturowo-przyrodniczego. Choć w granicach administracyjnych Miasta nie znajdują się parki narodowe, to ochronie indywidualnej podlegają wybrane obiekty – przede wszystkim pomniki przyrody.

W Mieście Lubań status pomników przyrody posiada ponad 48 okazów, są to głównie pojedyncze drzewa lub grupy drzew, które wyróżniają się wiekiem, rozmiarem lub wartością historyczną. Znajdują się one między innymi na terenie Parku na Kamiennej Górze, wzdłuż wybranych alei i w otoczeniu zabytkowych budynków. Wśród objętych ochroną gatunków znajdują się między innymi dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, buk zwyczajny i klon zwyczajny.

Szczególnie cenne są pomniki przyrody zlokalizowane w Parku na Kamiennej Górze, gdzie oprócz rodzimych gatunków drzew można podziwiać egzotyczne okazy, między innymi sosnę wejmutkę, tulipanowca amerykańskiego oraz rzadkiego orzesznika siedmiolistkowego. W parku tym znajduje się również jedyny w Mieście Lubaniu pomnik przyrody nieożywionej – dawny kamieniołom z pięknie wykształconymi słupami bazaltowymi.

Ochrona przyrody w Mieście Lubań prowadzona jest z uwzględnieniem równowagi pomiędzy rozwojem urbanistycznym a zachowaniem zasobów przyrodniczych. Władze Miasta podejmują działania na rzecz ich utrzymania, monitorowania stanu oraz promocji wśród mieszkańców i turystów.

Na podstawie *Opracowania ekofizjograficznego podstawowego Miasta Lubań* można wskazać, że w granicach administracyjnych Miasta Lubań znajdują się tereny cenne przyrodniczo, które mają istotne znaczenie lokalne i zasługują na szczególną ochronę.

Wśród wskazanych w *Opracowaniu* obszarów szczególnie cennych przyrodniczo znajdują się:

- wzgórze między Ostróżkiem a Harcerską Górą, z dobrze zachowanym fragmentem grądu wysokiego (proponowany użytek ekologiczny),
- staw w południowo-zachodniej części miasta, otoczony starodrzewiem dębowym, stanowiący siedlisko płazów i ptaków,
- Dolina potoku Łazek między Radogoszczą a Pisarzowicami, rekomendowana do objęcia ochroną ze względu na naturalny charakter cieku i występowanie ptaków dziuplastych,
- dolina Gozdnicy, która jest użytkiem ekologicznym, gdzie znajdują się najcenniejsze siedliska przyrodnicze, m.in. zubożałe formy grądu środkowoeuropejskiego, łągu olszowego i niżowe łąki świeże.

Ponadto wskazano także obiekty cenne geologicznie, które warto objąć ochroną w formie stanowisk dokumentacyjnych, m.in.:

- odstąpienia w kamieniołomach (Księginki, dolina Łazek),
- formacje bazaltowe w parku miejskim na Kamiennej Górze.

W *Opracowaniu* podkreślono istotne znaczenie wymienionych terenów dla lokalnej różnorodności biologicznej oraz spójności krajobrazowej. Zaleca się dążenie do ich zachowania w możliwie niezmienionej formie, a także rozważenie formalnego objęcia ochroną wybranych obszarów – w szczególności dolin rzecznych oraz fragmentów terenów leśnych, które pełnią funkcję siedliskową i korytarzy ekologicznych. Ich zachowanie może przyczynić się do utrzymania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego na obszarze Miasta Lubań.

KORYTARZE EKOLOGICZNE

Korytarze ekologiczne to przestrzenie umożliwiające przemieszczanie się organizmów żywych między rozproszonymi siedliskami, wspierające zachowanie ciągłości przyrodniczej i równowagi ekologicznej. W Mieście Lubań system ten opiera się przede wszystkim na dolinie rzeki Kwisy, stanowiącej główną oś migracyjną o znaczeniu ponadlokalnym. Rzeka wraz z otaczającą ją roślinnością tworzy naturalny szlak łączący tereny zielne i siedliska różnych gatunków.

Uzupełnieniem tego systemu są mniejsze ciekły wodne, zadrzewienia śródmiejskie, parki, skwery i pasy zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Elementy te tworzą lokalną sieć powiązań przyrodniczych, wspierającą nie tylko migracje zwierząt, ale też retencję wody i jakość powietrza. Zachowanie i rozwijanie korytarzy ekologicznych ma kluczowe znaczenie w obliczu postępującej urbanizacji i zmian klimatu – dlatego powinny one być uwzględniane w miejskim planowaniu przestrzennym oraz działaniach prośrodowiskowych.

GOSPODARKA ODPADAMI

System gospodarki odpadami w Mieście Lubań funkcjonuje zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2024 roku poz. 399 z późn.zm.), a także w oparciu o regulacje wynikające z prawa ochrony środowiska oraz lokalnych aktów prawa miejscowego. Głównym celem działań w tym zakresie jest ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku, a także zapewnienie ich bezpiecznego zagospodarowania.

Miasto Lubań konsekwentnie dąży do tego, aby odpady były postrzegane jako wartościowe surowce możliwe do ponownego wykorzystania, zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu

zamkniętym. Władze podejmują liczne działania na rzecz ochrony środowiska oraz poprawy jakości życia mieszkańców, między innymi poprzez prowadzenie edukacji ekologicznej i angażowanie lokalnej społeczności w proekologiczne inicjatywy.

Na podstawie *Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Lubań za 2024 r.* można stwierdzić, że system gospodarowania odpadami w Mieście obejmował zarówno nieruchomości zamieszkałe, jak i tzw. niezamieszkałe, czyli m.in. placówki oświatowe, obiekty użyteczności publicznej, remizy strażackie czy firmy usługowe oraz inne podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

Za odbiór, transport oraz zagospodarowanie odpadów komunalnych odpowiadał Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. (ZGiUK) w Lubaniu. Odpady kierowane były do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych zlokalizowanej przy ul. Bazaltowej, również prowadzonej przez ZGiUK.

System gospodarki odpadami w Mieście Lubań zakłada selektywną zbiórkę odpadów z podziałem na podstawowe frakcje: odpady niesegregowane (zmieszane), tworzywa sztuczne i metale, szkło, papier i tekturę oraz bioodpady.

W zabudowie wielolokalowej mieszkańcy korzystają z pojemników zbiorczych. W osłonach śmietnikowych znajdują się pojemniki na odpady niesegregowane oraz bioodpady, natomiast pojemniki do selektywnej zbiórki papieru i tektury, tworzyw sztucznych i metali oraz szkła rozmieszczone są w ogólnodostępnych punktach na terenie Miasta.

W zabudowie jednorodzinnej mieszkańcy prowadzą indywidualną segregację odpadów na terenie swoich posesji. Mają również możliwość zagospodarowania bioodpadów poprzez ich kompostowanie w przydomowych kompostownikach.

Uzupełnieniem systemu jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany przy ul. Bazaltowej w Lubaniu. Mieszkańcy mogą tam bezpłatnie przekazywać m.in. odpady wielkogabarytowe, odpady z betonu, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, a także papier, szkło, tworzywa sztuczne oraz odpady problemowe, takie jak zużyte opony czy chemikalia. PSZOK stanowi ważny element systemu, umożliwiający prawidłowe zagospodarowanie odpadów, które nie mogą być przekazywane w ramach standardowej zbiórki.

Efektywna gospodarka odpadami ma kluczowe znaczenie dla ochrony środowiska i jakości życia mieszkańców – wpływa nie tylko na estetykę przestrzeni publicznej, ale również na realizację celów środowiskowych i klimatycznych w ujęciu lokalnym.

Poniższa tabela prezentuje ilość odpadów komunalnych odebranych na terenie Miasta Lubań w 2024 roku

Tabela 57 Ilość odpadów komunalnych odebranych na terenie Miasta Lubań w 2024 roku

Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
Papier i tektura	924,84
Szkło	1 591,91
Tworzywa sztuczne	1 531,86
Odpady ulegające biodegradacji	5 961,21
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	34 392,15
Odpady wielkogabarytowe	1 430,25
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	2 033,15
Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w tonach (Mg)	47 865,37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Danych o Odpadach (BDO) dot. Gminy Miejskiej Lubań na lata 2019-2024 (dostęp: 01.07.2025)

W latach 2019–2024 w Mieście Lubań zebrano łącznie niemal 48 tysięcy ton odpadów komunalnych. Największą część stanowiły odpady zmieszane – ponad 34 tysiące ton, co pokazuje, że mimo dostępnych systemów selektywnej zbiórki, wciąż duża część odpadów trafia do pojemników na odpady niesegregowane. Bioodpady zajmowały znaczącą pozycję, zebrano ich blisko 6 tysięcy ton, a część mieszkańców dodatkowo prowadzi kompostowanie przydomowe, co pomaga ograniczać ilość tych odpadów przekazywanych do systemu. Spośród frakcji selektywnie zbieranych największe ilości to tworzywa sztuczne, szkło oraz papier, których łączna masa sięgnęła kilku tysięcy ton. Z kolei odpady wielkogabarytowe i betonowe, choć w mniejszych ilościach, również stanowią istotną grupę odpadów wymagających odpowiedniego zagospodarowania. Liczby te wskazują na stałe potrzeby dalszego rozwoju

selektywnej zbiórki oraz wspierania działań na rzecz ograniczenia odpadów zmieszanych i efektywnego przetwarzania bioodpadów.

Kolejna tabela przedstawia poziom recyklingu wraz z progmem recyklingu w Mieście Lubań na przestrzeni lat 2019-2024.

Tabela 58 Poziom recyklingu wraz z progmem recyklingu w Mieście Lubań na przestrzeni lat 2019-2024

		2019	2020	2021	2022	2023	2024
poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	poziom osiągnięty	23%	31%	20,36%	14,55%	11,90%	1,42%
	poziom wymagany ustawowo - maksimum	40%	35%	35%	35%	35%	35%
poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych	poziom osiągnięty	30%	30,42%	30%	20,22%	36,47%	34,53%
	poziom wymagany ustawowo - minimum	-	50%	20%	25%	35%	45%
poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	poziom osiągnięty	100%	100%	100%	-	-	-
	poziom wymagany ustawowo - minimum	60%	70%	70%	-	-	-
Informacja o osiągniętym poziomie składowania odpadów komunalnych	poziom osiągnięty				27,88%	24,56%	17,94%
	poziom wymagany ustawowo - minimum				35%	35%	35%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Danych o Odpadach (BDO) dotyczących Gminy Miejskiej Lubań za lata 2019–2024 (dostęp: 01.07.2025).

W latach 2019–2024 Miasto Lubań systematycznie ograniczało ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, osiągając wartości znacznie poniżej dopuszczalnych progów określonych przepisami (40% w 2019 roku oraz 35% w latach

2020–2024). W 2019 roku poziom ten wyniósł 23%, w 2020 – 31%, w 2021 – 20,36%, w 2022 – 14,55%, w 2023 – 11,90%, a w 2024 – zaledwie 1,42%. Dane te potwierdzają stałą, wyraźną tendencję spadkową, świadczącą o skutecznym ograniczaniu składowania odpadów biodegradowalnych i coraz lepszym funkcjonowaniu systemu ich selektywnego zbierania i przetwarzania.

W latach 2019–2024 Miasto Lubań podejmowało działania mające na celu zwiększenie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych. Wymagania ustawowe w tym zakresie stopniowo rosły. Tak dynamicznie rosnące cele stanowią duże wyzwanie, zwłaszcza dla jednostek samorządowych, które muszą dostosować systemy zbiórki i zagospodarowania odpadów do rosnących standardów środowiskowych.

W tym kontekście wyniki osiągnięte przez gminę pokazują duży wysiłek i konsekwencję w działaniu. W kolejnych latach poziom recyklingu kształtował się następująco: w 2019 roku osiągnięto wymagany próg 30%, w 2020 – 30,42%, w 2021 – ponownie 30%, w 2022 nastąpił spadek do 20,22%, natomiast w 2023 roku poziom wzrósł do 36,47%, zbliżając się do ustawowego minimum. W 2024 roku osiągnięto 34,53%, co – mimo niewielkiego niedoboru względem wymaganych 45% – świadczy o znacznej poprawie i dużym zaangażowaniu gminy w rozwój systemu recyklingu.

Biorąc pod uwagę stopień trudności i tempo zmian przepisów, należy podkreślić, że utrzymywanie stabilnych wyników recyklingu na poziomie zbliżonym do wymaganego, zwłaszcza w mniejszych jednostkach samorządu terytorialnego, jest dużym wyzwaniem. Pomimo pewnych trudności, dane te pokazują, że Miasto Lubań konsekwentnie dąży do osiągnięcia coraz wyższych standardów środowiskowych i skutecznie rozwija system gospodarowania odpadami.

JAKOŚĆ POWIETRZA I PROGRAM CZYSTE POWIETRZE

Jakość powietrza w Mieście Lubań jest istotnym czynnikiem wpływającym zarówno na zdrowie mieszkańców, jak i ich codzienny komfort życia. Ocena stanu powietrza opiera się jedynie na danych WIOŚ. Stacja monitoringu umiejscowiona była w latach 2029-2020 przy ul. Łącznej, natomiast w 2021 przy ul. Mieszka II w 2024 stacja została umiejscowiona przy ul. Ludowej.

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2024 poz. 54), Główny Inspektorat Ochrony Środowiska corocznie przeprowadza ocenę jakości

powietrza dla każdego województwa. Miasto Lubań, zgodnie z klasyfikacją przyjętą w tych opracowaniach, zaliczane jest do strefy dolnośląskiej.

Na podstawie wyników oceny jakości powietrza sporządzonych przez GIOŚ dla województwa dolnośląskiego opracowana została kolejna tabela, która przedstawia kluczowe parametry stanu powietrza w latach 2019–2023 dla obszaru obejmującego również Miasto Lubań.

Tabela 59 Stan powietrza w Mieście Lubań w latach 2019-2023

2019			
Cel ochrony	Wskaźnik	Typ normy	Czy było przekroczenie
Ochrona zdrowia	NO ₂	Poziom dopuszczalny	NIE
	O ₃	Poziom docelowy	NIE
		Poziom celu długoterminowego	TAK
	PM10	Poziom dopuszczalny	TAK
	AS(PM10)	Poziom docelowy	NIE
	BaP(PM10)	Poziom docelowy	TAK
Ochrona Roślin	O ₃	Poziom celu długoterminowego	TAK
2020-			
Cel ochrony	Wskaźnik	Typ normy	Czy było przekroczenie
Ochrona zdrowia	As(PM10)	Poziom docelowy	NIE
	BaP(PM10)	Poziom docelowy	TAK
	O ₃	Poziom celu długoterminowego	TAK
	PM10	Poziom dopuszczalny	TAK

2021			
Cel ochrony	Wskaźnik	Typ normy	Czy było przekroczenie
Ochrona zdrowia	As(PM10)	Poziom docelowy	NIE
	BaP(PM10)	Poziom docelowy	TAK
	NO ₂	Poziom dopuszczalny	NIE
	O ₃	Poziom celu długoterminowego	TAK
	PM10	Poziom dopuszczalny	TAK
	PM2.5	Poziom dopuszczalny	TAK
2022			
Cel ochrony	Wskaźnik	Typ normy	Czy było przekroczenie
Ochrona zdrowia	As(PM10)	Poziom docelowy	NIE
	BaP(PM10)	Poziom docelowy	TAK
	NO ₂	Poziom dopuszczalny	NIE
	O ₃	Poziom długoterminowy	TAK
	PM10	Poziom dopuszczalny	TAK
	PM2.5	Poziom dopuszczalny	TAK
Ochrona Roślin	O ₃	Poziom celu długoterminowego	TAK

2023			
Cel ochrony	Wskaźnik	Typ normy	Czy było przekroczenie
Ochrona zdrowia	As(PM10)	Poziom docelowy	NIE
	BaP(PM10)	Poziom docelowy	TAK
	NO2	Poziom dopuszczalny	NIE
	O ₃	Poziom docelowy	NIE
		Poziom długoterminowy	TAK
	PM 10	Poziom dopuszczalny	NIE
Ochrona Roślin	O ₃	Poziom celu długoterminowego	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim w latach 2019-2023* (dostęp: 07.07.2025)

Analiza wykazuje, że w badanym okresie w różnych latach dochodziło do przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń niektórych substancji, przede wszystkim pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Dotyczyło to zwłaszcza lat 2020–2022, natomiast w 2023 roku odnotowano zauważalną poprawę – w większości przypadków nie stwierdzono przekroczeń obowiązujących norm, z wyjątkiem poziomu benzo(a)pirenu oraz ozonu, którego stężenie długoterminowe przekraczało wartość celu.

Pomimo występujących w niektórych latach przekroczeń norm jakości powietrza, szczególnie w zakresie pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu, ogólna sytuacja w zakresie stanu powietrza w rejonie Miasta Lubań pozostaje monitorowana, a działania naprawcze są sukcesywnie wdrażane.

Miasto Lubań aktywnie uczestniczy w realizacji rządowego programu *Czyste Powietrze*, którego głównym celem jest poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszanie emisji zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych źródeł ciepła.

W ramach współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, w Urzędzie Miasta Lubań funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny programu *Czyste Powietrze*, w którym mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w zakresie składania wniosków, kompletowania dokumentacji oraz informacji o zasadach dofinansowania.

Program kierowany jest do właścicieli i współwłaścicieli budynków jednorodzinnych lub wydzielonych lokali mieszkalnych z osobną księgą wieczystą. Dofinansowanie obejmuje między innymi wymianę starych pieców na ekologiczne źródła ciepła, termomodernizację budynków, wymianę okien i drzwi, montaż wentylacji mechanicznej czy instalację odnawialnych źródeł energii.

Założeniem programu jest również wzrost liczby budynków poddanych modernizacji energetycznej, co przełożyć się może na poprawę efektywności energetycznej oraz ograniczenie emisji pyłów i szkodliwych substancji do atmosfery. Program ten jest istotnym narzędziem w walce z tak zwaną niską emisją, szczególnie istotną w sezonie grzewczym.

Realizacja programu *Czyste Powietrze* wpisuje się w szerszą politykę Miasta w zakresie ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców. Dodatkowo działania informacyjne i promocyjne prowadzone przez samorząd przyczyniają się do wzrostu świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.

W ramach Programu Priorytetowego *Czyste Powietrze* liczba złożonych do Funduszu wniosków z terenu Miasta Lubań od 2019 roku do 31 marca 2025 r. liczba złożonych wniosków wyniosła 169 szt., liczba zawartych umów 138 szt., liczba zrealizowanych przedsięwzięć to 86 szt. Wypłacona kwota dotacji w tym programie to 1 099 261,08 zł.

Mieszkańcy Lubania od 2019 roku korzystali także z innych programów wspomagających wymianę węglowych źródeł ciepła na ekologiczne finansowanych bezpośrednio z budżetu gminy. Gmina Miejska Lubań udostępniła możliwość skorzystania przez mieszkańców z programu grantowego pn. „Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Miasta Lubań” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na 2014-2020 lata. W sumie na przełomie 2019-2024 r. udzielono 166 dotacji na wymianę źródeł ciepła.

ANALIZA SWOT W WYMIARZE KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWYM

Wymiar klimatyczno-środowiskowy odgrywa istotną rolę w kształtowaniu warunków życia mieszkańców oraz w planowaniu zrównoważonego rozwoju Miasta. Analiza SWOT w tym obszarze pozwala zidentyfikować zarówno lokalne zasoby przyrodnicze i dobre praktyki proekologiczne, jak i wyzwania związane ze zmianami klimatu, jakością powietrza czy gospodarowaniem zasobami środowiska. Jej celem jest wskazanie mocnych i słabych stron Miasta Lubań oraz określenie szans i zagrożeń, które mogą mieć wpływ na kształtowanie lokalnej polityki środowiskowej i klimatycznej.

Kolejna tabela przedstawia analizę SWOT wymiaru klimatyczno-środowiskowego Miasta Lubań.

Tabela 60 Analiza SWOT dla wymiaru klimatyczno-środowiskowego Miasta Lubań

ANALIZA SWOT	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">▪ Dogodne warunki przyrodnicze i krajobrazowe – dolina rzeki Kwisy, obecność wzgórz, zielone enklawy w strukturze miejskiej▪ Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Kamienna Góra – wyjątkowe połączenie wartości geologicznych (stożek wulkaniczny, ciosy bazaltowe) i przyrodniczych, z potencjałem edukacyjnym i turystycznym▪ Liczne pomniki przyrody – w tym drzewa o imponujących rozmiarach i gatunki egzotyczne, podnoszące walory biologiczne i estetyczne przestrzeni miejskiej▪ Działania edukacyjne – obecność Regionalnego Centrum Edukacji	<ul style="list-style-type: none">▪ Wciąż obecna emisja zanieczyszczeń z tak zwanej niskiej emisji▪ Ograniczona liczba zbiorników retencyjnych, obszarów zielonych▪ Niespełnienie ustawowego poziomu recyklingu

ANALIZA SWOT

<p>Ekologicznej, akcje proekologiczne w szkołach i placówkach kulturalnych, zaangażowanie mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Funkcjonujący punkt programu „Czyste Powietrze” – ułatwiający mieszkańcom pozyskiwanie środków na wymianę źródeł ciepła i termomodernizację budynków ▪ Zachowane fragmenty korytarzy ekologicznych – rzeka Kwisa, cieki wodne wspomagające migracje zwierząt ▪ Zarządzane przez Spółkę Miejską Centrum Utylizacji Odpadów Komunalnych 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dostępność środków z programów krajowych i unijnych: na przykład program <i>Czyste Powietrze</i> ▪ Możliwość wdrażania rozwiązań opartych na przyrodzie – na przykład miejskie łąki kwietne, zieleń absorbująca wody opadowe, zielone ściany i dachy ▪ Rozwój turystyki geologicznej i ekologicznej – możliwość promocji Kamiennej Góry, bazaltów, przyrody nieożywionej ▪ Rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców – większe zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii, czystym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Postępujące zmiany klimatu ▪ Pogarszająca się jakość powietrza w sezonie grzewczym – wpływająca na zdrowie mieszkańców, szczególnie dzieci, seniorów i osób z chorobami układu oddechowego ▪ Degradacja korytarzy ekologicznych i siedlisk przyrodniczych – przez zabudowę, uszczelnianie powierzchni i urbanizację ▪ Zanik retencji wód opadowych i przesuszenie gleby – w wyniku odpływu powierzchniowego ▪ Spadek różnorodności biologicznej

ANALIZA SWOT

powietrzem i segregacją odpadów

- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i edukacyjnymi – przy realizacji projektów środowiskowych i działań edukacyjnych
- Możliwość objęcia ochroną kolejnych obiektów i obszarów przyrodniczych – na przykład cennych drzew, zieleni, cieków wodnych
- Możliwość podniesienia poziomu recyklingu poprzez kampanie informacyjne

w warunkach intensywnej urbanizacji

- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Źródło: opracowanie własne